

ROČENKA

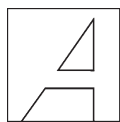
**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

1999

**Slovenský inštitút medzinárodných štúdií
Slovak Institute for International Studies**

Bratislava 2000

Konrad
-Adenauer-
Stiftung

Slovenský inštitút
medzinárodných štúdií

© Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, Bratislava 2000
Editor Alena Kotvanová
Lektor Štefan Šebesta
Redaktori Alena Kotvanová, Tatiana Lauková, Martin Pangráč
Vyšlo s láskavou podporou Konrad Adenauer Stiftung

ISBN 80-968224-4-6

Obsah

Predhovor	5
1. Hodnotenie zahraničnej politiky Slovenskej republiky za rok 1999 – pohľad najvyšších ústavných činiteľov	
Vystúpenie prezidenta Slovenskej republiky Rudolfa Schustera	7
Vystúpenie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Migaša ..	13
Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu	17
Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre európsku integráciu Pavla Hamžíka	23
Vystúpenie ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Eduarda Kukana	29
Vystúpenie ministra obrany Slovenskej republiky Pavla Kanisa	33
Vystúpenie poslanca Petra Weissa, predsedu Zahraničného výboru Národnej rady Slovenskej republiky	41
Vystúpenie poslanca Františka Šebeja, predsedu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre Európsku integráciu	47
Vystúpenie poslankyne Ireny Belohorskej, členky Zahraničného výboru Národnej rady Slovenskej republiky	51
2. Prehľad slovenskej zahraničnej politiky – pohľad vedeckovýskumných centier, tretieho sektora a Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky	
Vnútropolitické determinanty zahraničnej politiky SR: integračná dimenzia <i>Grigorij Mesežnikov</i>	55
Niektoré kritické body vo vývoji zahraničnej politiky Slovenskej republiky a úloha mimovládnych think-tankov pri ich objasňovaní <i>Magda Vášáryová</i>	61

Mechanizmy zapojenia mimovládnych, vedeckých a akademických inštitúcií do tvorby zahraničnej politiky SR <i>Urban Rusnák</i>	67
Slovensko a Európska integrácia <i>Kamil Sládek</i>	71
Slovensko a medzinárodné organizácie <i>Rastislav Káčer</i>	75
Slovensko a Európska únia <i>Ján Kuderjavý</i>	83
Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky v roku 1999 <i>František Dlhopolček</i>	87
3. Prílohy	
Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 1999	95
Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 1999	117
Zastupiteľské úrady Slovenskej republiky	132
Slovenské inštitúty v zahraničí	140
Stále misie	141
Generálne konzuláty	142
Edičná poznámka	143

Predhovor

Myšlienka vydávať *Ročenku zahraničnej politiky Slovenskej republiky* vznikla v obnovenom Slovenskom inštitúte medzinárodných štúdií na základe diskusií s pracovníkmi Inštitútu a nezávislými expertmi ešte v prípravnej fáze zriadenia Inštitútu v roku 1998. Spoločenská objednávka pravidelne vydávať zborník názorov a hodnotení zahraničnej politiky štátu vyplynula z potreby registrovať vo forme dostupnej odbornej verejnosti vývoj v oblasti zahraničnej politiky v kľúčovom období zrodu štátu. Ročenka ako dobový zdroj informácií a hodnotení zahraničnej politiky zo strany rozhodujúcich aktérov spolu s priebežnou chronológiou zahraničnopolitických udalostí a ďalšou faktografiou je v tej či onej podobe štandardným výstupom vo väčšine vyspelých krajín. Na Slovensku je potreba vydávania Ročenky ešte umocnená dvoma faktormi: prílišnou závislosťou trendov zahraničnej politiky od aktuálnej vládnej garnitúry a z toho vyplývajúcim nedostatkom kontinuity v dlhšom časovom horizonte, ako aj neexistenciou oficiálneho zborníka dokumentov zahraničnej politiky. Preto sa stáva, že už niekoľko mesiacov po zmene vlády je veľmi ťažké získať akýkoľvek dobový dokument, či vyjadrenie ku kľúčovým zahraničnopolitickým momentom ovplyvňujúcim postavenie Slovenska na roky, možno aj desaťročia. Z tohto hľadiska je škoda, že prvý ročník Ročenky vychádza až v ôsmom roku existencie Slovenskej republiky, zostáva nám iba utešiť sa povestným – lepšie neskoro ako vôbec.

Zvolanie Hodnotiacej konferencie zahraničnej politiky Slovenskej republiky 1999 bolo prvotne zamýšľané ako impulz pre ústavných činiteľov a iné významné osobnosti z oblasti zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov k príprave príspevkov do Ročenky. Už prvý ročník konferencie však preukázal na slovenské pomery nezvyčajný záujem jednotlivých aktérov o vystúpenie a prezentovanie svojho pohľadu na mnohé záležitosti v kompetencii ministerstva zahraničných vecí, v oblasti zahraničnej politiky Slovenska i širších medzinárodných vzťahov. Najvyššia úroveň politických predstaviteľov spolu s účasťou zástupcov mimovládnych organizácií a vysokých úradníkov ministerstva zahraničných vecí, ako aj samotný obsah pritiahol veľký záujem médií a diplomatického zboru v Bratislave. Niektoré vystúpenia na konferencii boli následne živo diskutované, čo potvrdilo všeobecný záujem o dianie na konferencii. Je evidentné, že hodnotiacia konferencia vo svojom prvom ročníku úspešne otvo-

řila tradíciu verejných diskusií a prezentácií k otázkam zahraničnej politiky na Slovensku na najvyššej možnej úrovni.

Ročenka i konferencia by sa nemohli uskutočniť bez vypätia a nadšenia zainteresovaných ľudí a sponzorskej finančnej podpory Konrad Adenauer Stiftung. Na tomto mieste by som chcel poďakovať predovšetkým PhDr. Alene Kotvanovej zo Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií, ktorá vykonala leví podiel práce na organizácii konferencie a zostavení Ročenky, ďalej JUDr. Štefanovi Šebestovi z Ústavu štátu a práva Slovenskej akadémie vied za poskytnutie cenných rád a lektorovanie ročenky a v neposlednom rade Frankovi Spenglerovi a Agáte Peškovej z Konrad Adenauer Stiftung za finančnú podporu pri realizácii projektu.

Verím, že v roku 2001 sa Slovenskému inštitútu medzinárodných štúdií podarí zorganizovať konferenciu ešte lepšie a vydať ročenku v kratšom čase ako pri tomto úvodnom pokuse.

Urban Rusnák, PhD, riaditeľ Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií

Vystúpenie prezidenta Slovenskej republiky Rudolfa Schustera

Rád som prijal pozvanie prehovoriť na podujatí, ktoré si kladie za cieľ založiť tradíciu pravidelného bilancovania celého komplexu slovenskej zahraničnej politiky na všetkých úrovniach. Považujem to za veľmi podnetný počín tým skôr, že za uplynulý rok 1999 je čo hodnotiť a toto konštatovanie je o to príjemnejšie, že tento rok bol skutočne prelomový a priniesol veľký pokrok v oblasti, ktorá je pre zahraničnú politiku Slovenska kľúčová. Je ňou úsilie integrovať sa do európskych a euroatlantických zoskupení a ich prostredníctvom zaujať miesto v spoločenstve demokratických štátov Európy, ktoré Slovensku právom prináleží.

Naše integračné úsilie však nie je iba doménou zahraničnej politiky, má aj veľmi silný vnútropolitický rozmer. Dnes je vstup do Severoatlantickej aliancie a Európskej únie platformou dohody medzi relevantnými politickými silami na Slovensku. V tejto otázke jestvuje aj zhoda medzi koalíciou a časťou opozície. Môj postoj v tejto otázke je tiež jasný a nemenný. Niektorí analytici hodnotili môj výrok „do EÚ sa vstupuje cez NATO“ v rámci predvolebnej kampane ako vyhlásenie, ktoré mi ubralo najviac voličských preferencií. Dnes tu vystupujem ako prezident Slovenskej republiky, takže vidíte, že aj v priamej voľbe prezidenta si občania vybrali jasnú orientáciu.

Dovoľte mi pripomenúť udalosť z apríla minulého roka, ktorá jasne potvrdila, že politickú zmenu a iný štýl vládnutia po parlamentných voľbách na jeseň roku 1998 zobral na vedomie celý demokratický svet. Mám na mysli washingtonský summit NATO, ktorý bol pre nás dôležitý tým, že potvrdil politiku otvorených dverí. Veríme, že summit, ktorý najneskôr v roku 2002 prehodnotí ďalší postup rozširovania NATO, prinesie pozitívne rozhodnutie k snahe Slovenskej republiky o vstup do tejto kolektívnej bezpečnostnej organizácie. Sme presvedčení, že naše členstvo v Severoatlantickej aliancii významným spôsobom posilní bezpečnosť, stabilitu a demokraciu v strednej a východnej Európe. Aj preto chceme naše zaostávanie za Českou republikou, Poľskom a Maďarskom, ktoré sa už členmi aliancie stali, čo najrýchlejšie odstrániť.

Cesta k ekonomickej prosperite vedie jednoznačne cez Európsku úniu. Získať členstvo v nej je naším ďalším strategickým cieľom. Na ceste k jeho dosiahnutiu je mi-

moriadne významné nedávne konštatovanie helsinského summitu, že Slovensko splnilo požadované kritériá, odstránilo deficity demokracie, ktoré mu boli v predchádzajúcich hodnoteniach vytykané a mohlo sa tak vrátiť medzi kandidátske krajiny, s ktorými sa začnú rokovania o vstupe. Našou snahou v priebehu tohto roka musí byť otvorenie optimálneho počtu kapitol, aby sme postupne mohli dobehnúť zaostávanie za krajinami, ktoré už s Úniou rokujú. Preto nám tiež vyhovuje systém približovania sa kandidátskych krajín k európskym štruktúram systémom regaty. V súvislosti s týmto prirovnaním by som chcel uviesť, že pre úspešnú plavbu je nevyhnutná cielavedomá spolupráca celej posádky lode. Aj preto sme začali pôsobiť koordinovane na úrovni parlamentu, vlády i prezidenta spomenutým smerom, ktorého cieľom je členstvo v NATO a v Európskej únii.

Našou ďalšou prioritou je členstvo Slovenska v Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD). Privítal som informáciu, že plnenie podmienok na vstup do tejto prestížnej organizácie dosiahlo taký stupeň, že v júni tohto roka môže Slovensko očakávať pozvanie za člena. Z našej strany musíme urobiť všetko, aby sa tak stalo a o tomto úsilí som ubezpečil generálneho tajomníka OECD pri rokovaní v januári tohto roka v Davose.

Iste tiež budete so mnou súhlasiť, že veľkou podporou našim integračným snahám je skutočnosť, že Slovensko sa v krátkom období jedného roku opäť stalo platným členom Visegrádskej štvorky. Stalo sa tak aj vďaka pochopeniu našich partnerov z Českej republiky, Poľska a Maďarska, s ktorými sme kedysi na túto cestu štvorstrannej spolupráce vykročili. Oživenie činnosti Visegrádskej štvorky a náš návrat k integračným snahám má nesporne pozitívny dopad na celkovú pozíciu Slovenskej republiky. Svedčí o tom nielen text Tatranského vyhlásenia, v ktorom prezidenti našich partnerských štátov Visegrádskej štvorky jednoznačne podporili vstup Slovenska do NATO a Európskej únie, ale tiež skutočnosť, že pochopenie podstaty zjednotenia, ktoré spočíva v budovaní vzťahov a odstraňovaní hraníc predovšetkým so susednými štátmi, pozitívne vnímajú aj v európskych a euroatlantických štruktúrach.

Veľmi vhodnou prípravou na pripojenie sa k budúcej „Európe bez hraníc“ je rozvoj regionálnej a cezhraničnej spolupráce. Aj tu môžeme prezentovať naše odhodlanie nezostať iba v úlohe pasívne vyčkávaťúceho, ale naopak, prinášať svoj pozitívny vklad do aktivít v rámci Visegrádskej štvorky. Ako príklad môže poslúžiť pilotný projekt cezhraničnej spolupráce po celej dĺžke slovensko-poľskej hranice, nad ktorým prevzal patronát prezident Poľskej a prezident Slovenskej republiky. Jeho základnou myšlienkou sú priame kontakty a spolupráca obcí, miest, podnikov a inštitúcií, ktoré si na báze dobrovoľnosti a vzájomnej výhodnosti vyberú partnera na druhej strane hranice. Za veľmi dôležitý považujem multilaterálny projekt Visegrádskej štvorky, a to vytvorenie školiaceho strediska pre praktickú aplikáciu Schengenskej dohody v našich partnerských štátoch. Stredisko by malo byť na Slovensku a prednášať by v ňom mali odborníci z Európskej únie. Rátame so vstupom Slovenska do Európskej únie v približne rovnakom čase, ako ostatné krajiny Visegrádskej štvorky, resp. s možnosťou pridružiť sa vo vhodnom čase k Schengenskej dohode. Nebolo by

preto žiaduce, aby medzi krajinami Visegrádskej štvorky vznikli schengenské hranice. Myslím si, že ak hranice tohto typu budú len na relatívne krátkom slovensko-ukrajinskom úseku, bude to výhodné pre nás všetkých.

Od svojej inaugurácie 15. júna 1999 som sa ako prezident Slovenskej republiky aktívne zapájal do plnenia všetkých priorít našej zahraničnej politiky. Medzi prvými európskymi metropolami som navštívil Brusel, kde som rokoval s generálnym tajomníkom NATO Javierom Solanom, generálnym tajomníkom Západoeurópskej únie José P. Cutileirom a vysokým komisárom OBSE Maxom van der Stoelom. Všetci traja zhodne vysoko hodnotili skutočnosť, že priamou voľbou prezidenta Slovensko splnilo jednu z politických podmienok na vstup do európskych a euroatlantických štruktúr. Ďalším veľmi pozitívne hodnoteným momentom bolo prijatie zákona o používaní jazykov národnostných menšín.

V priebehu niekoľkých mesiacov som sa či už oficiálne alebo pracovne stretol so všetkými prezidentmi susedných štátov. Za mimoriadne dôležité považujem stretnutia s hlavami štátov Visegrádskej štvorky, ktoré znamenali nielen silný impulz pre ďalší rozvoj dobrých susedských vzťahov, potvrdenie Slovenska ako plnoprávneho člena oživeného „Visegrádu“, ale tiež ich jednoznačnú podporu nášho snaženia o vstup do NATO, Európskej únie a OECD. Tieto aktivity zavŕšila schôdzka prezidentov Visegrádskej štvorky vo Vysokých Tatrách, ktorej načasovanie pred helsinským summitom Európskej únie nepochybne prispelo k znovuzaradeniu Slovenska medzi krajiny rokujúce o vstupe. Na stretnutí s prezidentom Rakúska som okrem iného konzultoval možnosti zlepšovania vzájomnej spolupráce a podpory nášmu integračnému úsiliu.

Za nemenej významné považujem, že novozvolený nemecký prezident Johannes Rau navštívil Bratislavu necelé tri mesiace po nástupe do funkcie. Sám som v hodnotenom období pracovne navštívil Nemecko dva razy, kde som rokoval s najvyššími predstaviteľmi štátu i niektorých spolkových krajín a vystúpil na renomovaných zahraničnopolitických konferenciách v Berlíne a Mníchove. Všade sa mi dostalo ubezpečenia, že Slovensko je na správnej ceste a Nemecko, hoci nemáme spoločné hranice, patrí k aspoň takým blízkym stúpencom nášho integračného snaženia, ako naši susedia.

Veľké multilaterálne podujatia, akými boli summit OBSE v Istanbule, rokovanie o Pakte stability v Sarajeve alebo Balticko-čiernomorská konferencia v Jalte, mi okrem oficiálnych rokovaní umožnili aj bilaterálne stretnutia s prezidentmi a predsedami vlád mnohých štátov, ktoré som využil na rozhovory o rozvíjaní vzájomnej spolupráce a presadzovanie aktuálnych zámerov našej zahraničnej politiky.

Osobitne chcem ešte vyzdvihnúť oficiálnu návštevu Svätej stolice, spojenú s oficiálnou návštevou Zvrchovaného rádu maltézskeho rytierov a návštevou Talianskej republiky. Z jej priebehu si osobne vysoko cením možnosť pozvať pápeža Jána Pavla II. na tretiu návštevu Slovenska.

V intenzívnych zahraničnopolitických aktivitách som začal a budem pokračovať aj v tomto roku. O nich však budem informovať zasa na budúcom stretnutí, lebo, dú-

fam, že tradícia konania týchto konferencií pravidelného bilancovania výsledkov slovenskej zahraničnej politiky sa bude opakovať.

Ak bol rok 1999 prelomovým v úsilí Slovenska o integráciu, je nevyhnutné zabezpečiť, aby toto úsilie bolo trvalé a nemenné. Aj keď vstup do Európskej únie a NATO tvorili priority zahraničnej politiky štátu od vzniku Slovenskej republiky 1. januára 1993, predchádzajúca vláda uskutočňovala kroky, ktoré boli v rozpore s integračným smerovaním. Ak členovia vlády pracovali na integrácii, ich stranícki šéfovia zároveň pracovali proti nej. Tento schizofrenický prístup nemohol zostať nepovšimnutý a z veľkej časti zapríčinil naše dnešné zaostávanie za našimi partnermi z Visegrádskej štvorky. Preto som presvedčený, že Slovenská republika potrebuje svoju štátnu doktrínu s perspektívou na desať až dvanásť rokov, na ktorej by sa zjednotili všetky relevantné politické strany. V nej musí byť jednoznačne zakotvená nemennosť priorít našej zahraničnej politiky a pevné odhodlanie pripojiť sa k európskemu Západu prostredníctvom členstva v jeho integračných zoskupeniach. Usilujem sa o vytvorenie takejto doktríny a preto rokujem o nej aj s opozíciou, za čo ma často kritizujú koalíční politici. Napriek tomu je cieľom môjho úsilia dosiahnuť stav, aby sa pred každými parlamentnými voľbami na Slovensku svet nemusel obávať o naše smerovanie po voľbách, nech už v nich zvíťazí ktorákoľvek politická sila.

Súčasne si uvedomujem aj nevyhnutnosť získania väčšej podpory verejnosti nášmu integračnému úsiliu. Veľmi konkrétne sa to prejavilo počas vlnajších udalostí na Balkáne, ktoré neprispeli k tak potrebnému nárastu podpory obyvateľstva nášmu snaženiu o integráciu do NATO. Som však presvedčený, že sa postupne bude zvyšovať podiel tých, ktorí si uvedomujú potrebu bezpečnosti a jej garancie, ktorú Slovensku najlepšie môže poskytnúť práve Severoatlantická aliancia. Vyžaduje si to ešte nemálo osvetovej práce, trpezlivého vysvetľovania a možno aj otvorenie celonárodnej diskusie, ktorá by poukázala na prednosti členstva v NATO a nevyhnutnosť nášho návratu medzi demokratické štáty Európy. Máme silnú skupinu ľudí, ktorí sa dlhodobým sledovaním zahraničnej politiky napríklad v rámci poslanskej práce, publikovaním v médiách, činnosti v medzinárodných organizáciách, vypracovali na úroveň, ktorá ich oprávňuje formulovať odborné stanoviská zasluhujúce si pozornosť. Nemôžem nespomenúť aj okruh odborne zdatných intelektuálov, expertov v rámci tretieho sektora alebo vysokoškolských študentov, ktorí dokážu formulovať prekvapivo originálne otázky a súvislosti. A nakoniec je tu aj úroveň komunálnej politiky, ktorú poznám veľmi dôverne, kde nie je možné zodpovedne pôsobiť bez pochopenia zahraničnopolitického kontextu. Všetky tieto štruktúry spoločnosti by sa mali zapojiť predovšetkým do informovania verejnosti, lebo čoraz viac si uvedomujem, že zahraničná politika už nie je záležitosťou iba oficiálnych vládnych štruktúr. Občania majú o ňu záujem, chcú sa vyjadrovať k zásadným otázkam integrácie, chcú vedieť, aký je vývoj v jednotlivých oblastiach európskeho kontinentu.

Rád by som sa ešte pristavil pri niektorých konkrétnych námetoč, ktorých uvedenie do života by mohlo prispieť k plneniu prioritných cieľov slovenskej zahraničnej

politiky, o ktorých je na tejto konferencii dnes reč a ku ktorým sa ešte podrobnejšie vyjadria tu prítomní odborníci.

Predovšetkým ide o ďalšie zlepšenie koordinácie medzi vládou, prezidentom, parlamentom a rezortom zahraničia, kde užšia previazanosť a včasná informovanosť o zamýšľaných aktivitách by mohla napomôcť dosiahnutie lepších výsledkov. Mám na mysli aj odstránenie niektorých duplicit a lepšie využívanie medzinárodných fór a multilaterálnych rokovaní aj na bilaterálne stretnutia. O potrebe mediálnej a verejnej podpory nášho smerovania do NATO, Európskej únie a OECD som už hovoril. Prispela by k nej aj lepšia koordinácia prístupu médií tak k návštevám zo zahraničia na najvyššej úrovni, ako aj mediálneho pokrytia návštev našich najvyšších predstaviteľov v zahraničí.

Osobitne by som sa zmienil o personálnom obsadzovaní najvyšších postov v diplomacii s cieľom zabezpečiť štátne a politické záujmy Slovenskej republiky, keďže vymenúvanie a odvolávanie veľvyslancov patrí do kompetencie prezidenta. Neraz som sa už vyslovil, že s akýmkoľvek plošným odvolávaním veľvyslancov, ako to v roku 1998 urobila predchádzajúca vláda, nebudem súhlasiť. Mojim zámerom je individuálne posudzovanie každého odvolania a vymenovania tak, aby sa pritom zachovala vysoká politická kultúra a neopakovali sa niektoré krivdy, ktoré sa stali v minulosti. Pritom sa budem riadiť predovšetkým kritériami odbornosti, jazykovej vybavenosti a ľudského profilu každého kandidáta a odmietnem všetky pokusy o akékoľvek náznaky klientelizmu. Aj preto sa domnievam, že by bolo v záujme tak štátnej reprezentácie, ako aj transparentnosti celého procesu, aby ministerstvo zahraničných vecí vypracovalo zásady obsadzovania a striedania najvyšších diplomatických postov.

Na záver mi dovoľte, aby som sa úprimne poďakoval predovšetkým Ministerstvu zahraničných vecí Slovenskej republiky a všetkým, ktorí sa pričínili o to, že rok 1999 bol skutočne prelomovým v našom integračnom úsilí a že aktivity slovenskej zahraničnej politiky nadobudli význam, rozsah a intenzitu, zodpovedajúce miestu, ktoré jej patrí. Zaželajme si, aby tento pozitívny trend pokračoval a naše spoločné ciele sa naplnili.

Vystúpenie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Migaša

Naším prioritným strategickým cieľom je členstvo v Európskej únii. Už v decembri 1998 Národná rada SR prijala Deklaráciu o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie. Boli sme si vedomí toho, že rok 1999 bude prelomovým rokom. Počas celého hodnoteného obdobia sa Národná rada SR sústreďovala na naplnenie kodan-ských politických kritérií, na odstránenie deficitu demokracie, ktorý nám tu zanecha- la predchádzajúca koalícia. Iba pripomeniem, že medzi najdôležitejšie legislatívne kroky patrilo: a) prijatie ústavného zákona o priamej voľbe prezidenta republiky, b) prijatie zákona o používaní jazykov národnostných menšín a c) účasť opozície v or- gánoch parlamentu, osobitne v útvaroch kontroly. Pozitívny význam mala aj ďalšia legislatívna činnosť Národnej rady SR, hoci v nej prevažovalo skrátené legislatívne konanie či už zo subjektívnych alebo objektívnych príčin. Osobne si myslím, že naša práca mohla byť efektívnejšia.

Celé naše spoločné úsilie prostredníctvom účinnej parlamentnej diplomacie či doma alebo v zahraničí vyústilo do prizvania Slovenska na rokovanie o členstve v Európskej únii. Verím, že spoločným úsilím koalície a opozície sa podarí usmerniť prácu parla- mentu tak, aby Slovenská republika mohla byť pripravená na členstvo v Únii k 1. januáru 2002.

Rok 1999, ktorý sme nazvali prelomovým rokom, máme už za sebou. Čo nás čaká v roku 2000?

1. Novela ústavy, aby sme mohli prijímať do nášho právneho poriadku celý komplex európskeho práva. Je to veľká zodpovednosť. Ako povedal Romano Prodi v Brati- slave, náš postup do Európskej únie bude závisieť od rýchlosti vlády a od kvality práce poslancov.
2. Ako je známe, Národná rada SR prijala uznesenie k „Zameraniu a k základným úlohám NR SR k príprave na rokovanie o vstupe SR do EÚ“. Tento dokument žiada vládu SR, aby:
 - a) polročne predkladala Národnej rade SR správu o postupe v procese prípravy a pl- není stanovených kritérií a implementácie prijatých zákonov pre vstup do EÚ,

- b) dôsledne zabezpečovala zosúladenie predkladaných legislatívnych návrhov s právnym poriadkom EÚ, predovšetkým včas a kvalitne,
 - c) zabezpečila prítomnosť odborných pracovníkov ministerstiev a Úradu vlády SR zodpovedných za aproximáciu práva na prerokovaní návrhov zákonov v NR SR a v jej výboroch,
 - d) vytvorila účinný informačný systém a podmienky pre konzultačnú činnosť pre využívanie programov a fondov EÚ, keďže nemôžeme byť spokojní so súčasným stavom, či už ide o kvalitu alebo dodržiavanie termínov,
 - e) vytvorila systém pravidelnej, komplexnej informovanosti verejnosti o Európskej únii a o postupe prác v procese integrácie vrátane očakávaných dopadov vstupu SR do EÚ na jednotlivé odvetvia, regióny a obyvateľov.
- Podpora integračných snáh obyvateľstva je vysoká, takmer 67 %. Našou povinnosťou je udržať tieto vysoké preferencie. Únia je pre občanov. Oni budú rozhodovať o vstupe do nej.
3. Ďalším problémom je plynulejší a efektívnejší chod parlamentu. Ten by mala zabezpečiť prijatá novela rokovacieho poriadku.
 4. Osobitne by som chcel upozorniť na to, že realizácia dôležitej legislatívnej činnosti prebieha za neustáleho pohybu v našej krajine, ako i v samotnej Európskej únii.
 5. Európske spoločenstvo diskutuje o svojej vnútornej reforme a je viac ako isté, že Slovensko bude vstupovať do inej únie, než ako ju poznáme dnes.

Hospodársko-sociálna a politická stabilita Slovenska je kľúčovou podmienkou úspešného ukončenia našej prípravy pre vstup do EÚ v rokoch 2002-2003. Skutočnosť, že sa stáva prioritnou záležitosťou bolo jasne povedané v Helsinkách, a v tomto duchu jednoznačne sa vyjadril aj Romano Prodi z tribúny NR SR. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že len v stabilnom makroekonomickom rámci je možné zabezpečiť dlhodobý hospodársky rast. Po prijatí nevyhnutných ozdravných opatrení v máji 1999 sa kurz hrozivého prepadu slovenskej meny takmer okamžite zmenil na jej neustále posilňovanie. Deficit štátneho rozpočtu sa v roku 1999 podarilo udržať pod plánovanou úrovňou a štát prešiel do ďalšieho roka bez záväzkov, čo v minulosti nebolo bežným zjavom. Deficit obchodnej bilancie v roku 1999 sa podarilo zredukovať takmer na polovicu. Kým v roku 1998 si štát na medzibankovom trhu požičiaval zdroje na prefinancovanie rozpočtového deficitu za viac než 30 %, dnes je to okolo 10 %. Takzvaná riziková marža, ako súčasť úrokovej sadzby, za ktorú si MF SR vlni na zahraničných trhoch cez eurobondy požičalo 500 mil. EURO klesla z počiatkových 4,2 % na súčasných 1,9 %. To sú prvé signály o zlepšení dôvery v hospodársku politiku a tiež o tom, že zdravých plodov bude už v blízkej budúcnosti pribúdať. Lepším riadením štátneho dlhu sa ušetrilo v roku 1999 viac ako 1 mld. Sk, ktoré sa použili na úhradu sociálnych dávok bez navýšenia schodku štátneho rozpočtu. Do štátneho rozpočtu na rok 2000 sa zaradila nová sociálna dávka na bývanie (1,7 mld. Sk), garančný fond (230 mil. Sk), zabezpečilo sa zníženie daňového zataženia fyzických osôb a podobne. To sú pozitívne stránky ozdravenia našej ekonomiky.

Avšak vôbec nemôžeme byť spokojní s dosiahnutým stavom. Veci je potrebné posúvať k rastovým tendenciám, k oživeniu výroby a spotreby. Nezostať v zajatí reštriktívneho režimu. Nezamestnanosť prináša dezintegritu osobnostnú, sociálnu i regionálnu.

Už sme spomenuli veľký význam politickej stability. Našej dôveryhodnosti neprospieva trieštenie záujmov, zbytočné stranické spory, rozdeľovanie strán, nezáujem opozície o konštruktívnu spoluprácu, populistické snahy o predčasné voľby a podobne. Je až príliš veľký rozpor, konflikt medzi straníckosťou a štátnickou zodpovednosťou, medzi straníckymi a celospoločenskými záujmami. Ak tieto rozpory neprekonáme, vystavíme sa riziku spochybnenia ťažko nadobudnutého kreditu pred medzinárodným spoločenstvom so sprievodným negatívnym dopadom na Slovenskú republiku.

Slovensko má svoju budúcnosť v Európe. Spájajú ho s ňou spoločné hodnoty, je nositeľom toho istého civilizačného odkazu. Svoje nádeje do spoločnej Európy, ako som povedal, vkladá 60-70 % slovenských občanov. Toto pomerne vysoké percento zaväzuje politikov uviesť prípadné ilúzie na pravú mieru a vysvetľovať skutočný zmysel členstva Slovenska v Európskej únii.

Čo by som chcel v tejto súvislosti zdôrazniť? Za desať rokov Európa bude vyzerat inakšie, tak ako ináč vyzerala pred desiatimi alebo dvadsiatimi rokmi. Onedlho – 9. mája si súčasne s Dňom Európy pripomenieme 50. výročie Schumanovho plánu, ktorý viedol k vytvoreniu Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ a predstavoval začiatok súčasnej európskej cesty. A práve v tomto období, na začiatku nového tisícročia musí zjednocujúca sa Európa nájsť adekvátne odpovede na výzvy spojené s jej ďalším rozšírením a prehĺbením.

Tak ako v členských krajinách EÚ, tak aj u nás si kladieme nasledujúce otázky. Ako má vyzerat moderná integrovaná Európa s jej rastúcou úlohou v globálnom celosvetovom merítke? Ako zabezpečiť, aby jej ďalšie rozšírenie nevedlo k jej oslabeniu, či stagnácii? Aké sú vlastne geografické hranice a kapacitné možnosti jej rozšírenia? Ako ďaleko má ísť inštitucionálna reforma súčasnej Únie? Ako sa bude rozvíjať spoločná európska zahraničná a bezpečnostná politika? Ako ďalej priblížiť občana k Únii a Úniu k občanovi? Je pre nás veľmi dôležité, do akej Únie bude vstupovať Slovenská republika a ako bude môcť prispieť k jej posilneniu.

Pre úspešné zvládnutie nevyhnutných reforiem nielen v Slovenskej republike, ale aj v ďalších kandidátskych štátoch je potrebný čo najkonkrétnejší výhľad na členstvo. Je mimoriadne dôležité, aby sa v spoločnosti udržiavala a naďalej narastala dôvera k integračným procesom, aby sa v našom občianovi udomácnil zmysel pre harmóniu národného a európskeho.

Sme si plne vedomí, že naše očakávania sa môžu naplniť len v takej Európe, ktorá sa stotožňuje so základnými hodnotami a politickými cieľmi, ktoré zabezpečia mier, stabilitu, slobodu a prosperitu pre všetkých jej občanov, vychádzajúc zo zásad rovnosti a spolupráce všetkých. Musíme sa vyhnúť takej kategorizácii Európy, ktorá by v konečnom dôsledku mohla viesť k rozdielnej úrovni politickej, hospodárskej, so-

ciálnej a bezpečnostnej stability v jednotlivých jej častiach. Európanstvo je jednoducho nedeliteľné. Je tu historická šanca pre plné potvrdenie tejto vízie.

Reforma inštitúcií Európskej únie je mimoriadne dôležitá pre samotný proces rozširovania a v podstate ho podmieňuje. Sme presvedčení, že by sa v oboch procesoch nemali vytvárať umelé prekážky, ktoré by mohli pribrzdiť už naštartované trendy integrácie. Presadzovanie celoeurópskych myšlienok a solidarity je pre nás trvalou politickou výzvou a zároveň aj mimoriadnou zodpovednosťou.

Čo povedať na záver môjho vystúpenia? Slovenská republika je štátom v strednej Európe. Bez tohto geografického streda nebude nikdy integrovaná Európa úplná. Na mieste nie je otázka, či sa cítíme byť Európanmi. Sme nimi odjakživa. Chceme však byť plnoprávnym členom európskej rozširujúcej sa demokratickej rodiny, spoľahlivým partnerom a dobrým susedom, ktorý prispeje k mieru, stabilite a prosperite nášho kontinentu.

Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu

Tento príspevok má ambíciu predstaviť obraz jednoročného úsilia vlády Slovenskej republiky o dosiahnutie strategických zahraničnopolitických cieľov v oblasti integrácie tak, ako sú uvedené i v programovom vyhlásení vlády SR.

Severoatlantická aliancia

Aby sme si uvedomili východiskovú situáciu, do ktorej vstúpila vláda Slovenskej republiky na začiatku roku 1999 je potrebné pripomenúť, že Slovenská republika v dôsledku neplnenia najmä politických kritérií v predchádzajúcom období nemala možnosť stať sa členom NATO spolu so susediacimi krajinami – Českou republikou, Poľskom a Maďarskom.

Dôležitým medzníkom sa pre Slovenskú republiku stal aprílový washingtonský summit NATO, kde sme privítali najmä potvrdenie politiky otvorených dverí a prijatie *Akčného plánu pre členstvo (Membership Action Plan – MAP)*, ktorý predstavuje praktický spôsob realizácie záväzku Aliancie pokračovať vo svojom rozširovaní a zároveň cenný nástroj pri postupnom dosahovaní štandardov NATO aspirantskými krajinami. Správanie sa ako *de facto* člen NATO a solidarita, ktorú Slovenská republika prejavila pri riešení krízy na Balkáne (Slovenská republika povolila prelety lietadiel NATO a pozemné tranzity cez územie Slovenskej republiky pre potreby vzdušnej operácie NATO proti JZR), jednoznačne dokumentovali schopnosť Slovenska prispieť k bezpečnosti a stabilite v Európe a konať v súlade s cieľmi a princípmi NATO. Účasť Slovenskej republiky v operáciách AFOR a KFOR potvrdila schopnosť a vôľu zintenzívniť spoluprácu s NATO a jeho členskými krajinami. Mimoriadne významným

Príspevok bol pripravený do Ročenky, na konferencii však neodznal vzhľadom na to, že predseda vlády bol tomto termíne na výjazdovom zasadnutí vlády SR.

potvrdením integračných ambícií Slovenskej republiky bolo vyjadrenie prezidenta USA B. Clintona vyslovené v septembri minulého roku, podľa ktorého má Slovensko najlepšie šance stať sa ďalšou krajinou, o ktorú bude rozšírené NATO. Pre Slovenskú republiku bolo rovnako potešiteľné, že v rovnakom duchu bola 16. novembra minulého roku prijatá veľkou väčšinou hlasov i priaznivá rezolúcia Snemovne reprezentantov k politike USA voči Slovenskej republike.

Z hľadiska úrovne pripravenosti na členstvo v NATO sa Slovenská republika opierala o doterajšie dobré výsledky dosiahnuté v spolupráci v rámci Euroatlantickej partnerskej rady a programu Partnerstvo za mier, ako aj individuálneho dialógu s NATO. Dosiahnuté výsledky spolupráce v rámci *Individuálneho partnerského programu na rok 1999*, ako aj *Plánovacieho a hodnotiaceho procesu* potvrdili správnosť orientácie, obsahového zamerania a postupov doterajšej partnerskej spolupráce s NATO a ich súlad so strategickými cieľmi Slovenskej republiky v oblasti zahranično-bezpečnostnej politiky. Pomerne nízka podpora verejnosti členstva Slovenskej republiky v NATO bola ovplyvnená najmä dôsledkom operácií NATO v JZR, ktoré neboli verejnosti dostatočne vysvetlené a stali sa témou vnútropolitického boja. Podpora verejnosti vstupu Slovenskej republiky do NATO sa koncom roku 1999 pohybovala v rozmedzí 35 až 40 %.

Washingtonský summit NATO schválením Membership Action Plan (MAP) inštitucionalizoval celý proces rozširovania Aliancie, ktorý pred aspirantov postavil kritériá vyššie než pred troch nových členov. Vláda SR preto okamžite rozbehla komplexný program prípravy krajiny na členstvo v NATO. Cieľom vlády SR bolo využiť MAP ako nástroj zdokonaľovania svojich politických, obranných, hospodárskych a právnych štruktúr a predpisov tak, aby čo najskôr a najviac zodpovedali štruktúram a normám NATO. Vychádzajúc z MAP a doterajších skúseností Slovenskej republiky v príprave na členstvo v NATO, vláda SR schválila svojím uznesením dňa 9. júna 1999 *Program zabezpečenia prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO (PZ PRE-NAME)*. Prijatím PZ PRENAME sa stav prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO dostal na kvalitatívne vyššiu úroveň. Vláda SR svojím uznesením vytvorila Výbor vlády na prípravu Slovenskej republiky na členstvo v NATO na čele s ministrom zahraničných vecí a ministrom obrany SR. Zároveň bolo definovaných 14 hlavných oblastí prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO, pre ktoré bolo vytvorených 14 medzirezortných pracovných skupín, zložených zo zástupcov relevantných rezortov. Na MZV SR bol vytvorený Sekretariát Výboru vlády SR pre prípravu Slovenskej republiky na členstvo v NATO. Vznikla tak vnútroštátna štruktúra účinného riadiaceho a koordinačného mechanizmu fungujúca v súlade so štruktúrou rozhodovacieho a riadiaceho mechanizmu NATO. Podarilo sa vytvoriť vhodné predpoklady a stimulovať rezorty k efektívnemu zapojeniu sa do prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO. Výbor sa stretol dva razy na úrovni ministrov a raz mesačne na úrovni štátnych tajomníkov.

V súlade s MAP a PZ PRENAME bol vypracovaný *Národný program prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO (NP PRENAME)*, ktorý bol schválený vládou.

dou SR 6. októbra 1999. Pri spracovaní NP PRENAME boli využité aj pripomienky a rady partnerov z členských štátov NATO a predovšetkým skúsenosti a poznatky troch nových členov NATO.

Európska únia

Aj v súvislosti s našim snažením o vstup do Európskej únie je potrebné si najprv uvedomiť, že na základe rozhodnutia luxemburského summitu EÚ neboli v marci 1998 so Slovenskou republikou začaté rokovania o vstupe do EÚ. Slovenská republika bola vyčlenená zo skupiny 11 uchádzačov z dôvodu neplnenia politickej časti kodanských kritérií. Bolo nám však umožnené naďalej sa pripravovať na členstvo v Únii využívaním nástrojov predvstupovej stratégie. Zo strany Európskej komisie bolo pre Slovenskú republiku vypracované *Partnerstvo pre vstup* a začali sme uskutočňovať multilaterálny screening legislatívnych noriem EÚ.

Vláda zdedila ekonomiku v stave vysokej nestability, ktorá je výsledkom ekonomickej politiky, pre ktorú bol za posledné roky charakteristický rozpor medzi cieľmi a zdrojmi na ich dosiahnutie. Zaostávanie v akumulácii zdrojov za nerealisticky vysokými cieľmi malo za následok veľký tlak na štátny rozpočet, bežný účet a zahraničný dlh. Vláda sa snažila vyriešiť túto situáciu uplatnením novej ekonomickej politiky založenej na troch paralelných procesoch:

1. zabránenie kolapsu niektorých odvetví (zdravotníctvo, školstvo);
2. zníženie fiškálneho deficitu a deficitu verejných výdavkov;
3. urýchlenie reštrukturalizácie a modernizácie slovenskej ekonomiky, najmä revitalizácie podnikateľskej sféry a realizácie inštitucionálnych zmien, ktoré budú viesť k efektívnejšiemu fungovaniu trhu (kapitálového, finančného, pracovných síl).

Urýchlenie reštrukturalizácie slovenskej ekonomiky a podpora rastu jeho konkurencieschopnosti je predpokladom trvalého hospodárskeho rastu. Preto slovenská vláda pripravila strednodobý program rozvoja štrukturálnych reforiem a transformácie slovenského hospodárstva. V decembri 1998 bola zriadená Pracovná skupina pre stanovenie strednodobých priorít hospodárskej politiky a spoločné vyhodnocovanie. V auguste 1999 vláda prijala *Strednodobú koncepciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky*. Tento dôležitý dokument vytyčuje strednodobé priority hospodárskej politiky slovenskej vlády. Zahŕňa a odvoláva sa na niekoľko ďalších koncepčných dokumentov, ktoré pokrývajú napríklad reformu štátnej správy a reštrukturalizáciu bankovej a podnikateľskej sféry.

Rok 1999 možno charakterizovať ako obdobie výrazného posunu vpred v integračnom úsilí Slovenskej republiky o vstup do EÚ. Nástupom novej vlády koncom roku 1998 s jednoznačne prointegračnou politikou sa zintenzívnili dialóg medzi Slovenskou republikou, inštitúciami EÚ a jej členskými štátmi. Základnou úlohou, s ktorou Slovenská republika vstupovala do roku 1999, bolo dosiahnutie otvorenia rokovaní o vstupe do EÚ. Bola vytvorená Ministerská rada vlády SR pre európsku integ-

ráciu. Jej pomocným orgánom je Pracovný výbor, tvorený vedúcimi útvarov pre európsku integráciu na ministerstvách a ostatných orgánoch štátnej správy a vedúcimi 29 pracovných skupín negociačného tímu. Na pôde druhého pomocného orgánu Ministerskej rady, Konzultačného výboru sa konzultujú dôležité otázky prípravy Slovenska na vstup do EÚ so zástupcami odborných a vedeckých inštitúcií a zamestnávateľských zväzov, združení, samospráv a iných inštitúcií.

Činnosť vlády SR a ostatných rezortov bola v roku 1999 zameraná na zintenzívnenie dialógu s Európskou komisiou i členskými krajinami EÚ a na aktivity v rámci orgánov ustanovených na základe Európskej dohody o pridružení – Asociačnej rady, Asociačného výboru, asociačných podvýborov a Spoločného parlamentného výboru Európskeho parlamentu a NR SR, ako aj v rámci Pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi SR a EK, Pracovnej skupiny pre otázky jadrovej bezpečnosti a stretnutí bilaterálneho screeningu.

Európska komisia uverejnila 13. októbra 1999 Pravidelnú správu Európskej komisie o pokroku dosiahnutom Slovenskou republikou v príprave na vstup do EÚ. Vychádzajúc z hodnotenia pravidelnej správy možno konštatovať, že Slovenská republika splnila hlavné úlohy v integračnom procese vytýčené na rok 1999. Slovenská republika splnila politické kritériá, je blízko k hodnoteniu ako fungujúcej trhovej ekonomiky, pokračujúca ekonomická reforma by mala v strednodobom horizonte umožniť Slovenskej republike dosiahnuť schopnosť obstať konkurenčným tlakom a trhovým silám vo vnútri EÚ. I napriek tomuto pozitívnemu hodnoteniu nebola podľa Európskej komisie dostatočná pozornosť venovaná administratívnej kapacite a životnému prostrediu.

Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD)

Vstup SR do OECD je jednou z najdôležitejších zahraničnopolitických priorít vlády SR. Činnosť zainteresovaných rezortov vo vzťahu k OECD v roku 1999 sa sústredila na splnenie úloh dôležitých pre úspešné ukončenie prístupového procesu Slovenskej republiky do OECD v polovici roku 2000. S nástupom novej vlády došlo k revitalizácii činnosti Rady vlády pre spoluprácu Slovenskej republiky s OECD, ktorá pripravila a schválila rad dôležitých dokumentov s vypracovaním odporúčaní pre rokovanie vlády SR, ktorá ich akceptovala.

Predpokladom na zaradenie Slovenskej republiky do examinácie vo výboroch CIME/CMIT bolo vypracovanie Oficiálnej odpovede orgánov Slovenskej republiky na závery predsedu spoločného zasadania výborov CIME/CMIT 2.-3. júla 1996. Oficiálna odpoveď bola schválená Radou vlády pre spoluprácu Slovenskej republiky s OECD 26. novembra 1999 a odovzdaná 8. decembra 1999.

Dôležitou súčasťou spolupráce s členskými krajinami a so Sekretariátom OECD bolo vypracovanie podkladov pre zahraničnú pomoc od členských krajín OECD a zabezpečovanie realizácie spolupráce s donorskými krajinami. V súčasnosti sú schvá-

lené 4 projekty zahraničnej pomoci, ktoré sa realizujú prostredníctvom rezortov vlády SR odborne garantujúcich využitie ponúkanej pomoci.

Na základe tohto stručného súhrnu je možné konštatovať, že rok 1999 bol z hľadiska naplňania integračných cieľov jedným z najúspešnejších v histórii samostatnej Slovenskej republiky. Prelomili sme nedôveru budúcich partnerov a v niektorých oblastiach máme dokonca príležitosť stať sa lídrom ďalšieho procesu rozširovania európskej a transatlantickej spolupráce.

Vystúpenie podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre európsku integráciu Pavla Hamžíka

Som rád, že uplynulý rok zápasu Slovenska so strateným časom môžeme dnes hodnotiť ako úspešný. Na rozdiel od roku 1998, keď bývalá vláda dostala z Luxemburgu negatívnu odpoveď za nedostatok demokracie, minuloročné snahy o integráciu našej krajiny do euroatlantických štruktúr korunovala pozvánka k rokovaciemu stolu. Helsinský verdikt potvrdil správnosť krokov súčasnej slovenskej vlády na poli vnútornej, ale aj zahraničnej politiky. Zároveň vzkriesil šancu dosiahnuť krajiny z prvej skupiny uchádzačov o členstvo v Európskej únii a vstúpiť do Únie s partnermi Visegrádskej štvorky.

Zásadný zvrat nastal pred necelými dvoma rokmi po parlamentných voľbách, keď sa vytvorila pôda na realizáciu politických kritérií *Partnerstva pre vstup*. Konali sa slobodné a spravodlivé prezidentské i komunálne voľby, opozícia získala zastúpenie v špecializovaných výboroch parlamentu i v Dozornej rade Fondu národného majetku. Boli pripravené ústavné zmeny zabezpečujúce nezávislosť súdnictva, prijatý bol zákon o jazykoch národnostných menšín, čo prispelo k prehĺbeniu demokracie a právneho štátu. Pozornosti Európy i sveta neušiel pokrok v oblasti liberalizácie našej ekonomiky a kroky smerujúce k vytváraniu štandardných podmienok trhovej ekonomiky či harmonizácie národného právneho poriadku s právom Európskej únie.

Nová slovenská vláda nielenže jednoznačne definovala prioritné úlohy vo svojom *Programovom vyhlásení*, z ktorého vyplýva dôležitosť integrácie Slovenskej republiky do euroatlantických štruktúr, ale zároveň vyslala jasný signál do zahraničia, že sa usiluje o vstup do Únie nielen deklaratívne, ale hlavne vecne. Pričom si bola vedomá i nedostatkov, ktoré bolo nutné napraviť.

Príspevok predniesol namiesto podpredsedu vlády SR, ktorý bol v tomto termíne na výjazdovom zasadnutí vlády SR, I. Hajdušek, generálny riaditeľ Sekcie pre európske záležitosti Úradu vlády SR.

Zmena domácej politickej klímy sa citeľne prejavila aj v kvalitatívne novom politickom *dialogu medzi Slovenskom a Európskou úniou*. Náš pozitívny vzťah s Úniou môžeme demonštrovať na zintenzívnení kontaktov a vzájomnom porozumení medzi partnermi, ktorí prejavujú vôľu spoločne riešiť otázky i problémy integrácie. Príkladom bola zvýšená aktivita Asociačnej rady, Asociačného výboru, asociačných podvýborov i Spoločného parlamentného výboru Európskeho parlamentu a Národnej rady SR. Z iniciatívy Európskej komisie bola po predvlnajších parlamentných voľbách ustanovená Pracovná skupina na vysokej úrovni, ktorá sa v uplynulom roku zaoberala najmä plnením krátkodobých politických kritérií a prijímaniu niektorých základných zákonov vnútorného trhu. Cieľom Pracovnej skupiny pre jadrovú energetiku medzi Slovenskom a Európskou komisiou bolo preskúmať jadrovú stratégiu Slovenskej republiky, odhadnúť dopady a náklady na alternatívne termíny uzatvorenia a odstavenia bloku V1 atómovej elektrárne Jaslovské Bohunice a pripraviť primerané finančné schémy.

Na zintenzívnenie prointegračnej politiky prijala vláda viacero nástrojov, z ktorých najdôležitejší je *Akčný plán vlády Slovenskej republiky na zintenzívnenie procesu integrácie Slovenskej republiky do EÚ v roku 1999*. Akčný plán v snahe čo najkomplexnejšie obsiahnuť nároky kladené na eurointegračný proces rozpracoval inštitucionálne zabezpečenie procesu integrácie, stanovil harmonogram úloh vyplývajúcich z Pravidelnej správy EK o pripravenosti Slovenskej republiky na členstvo v EÚ, aktualizoval Národný program pre prijatie *acquis communautaire*, posilnil komunikáciu a zvýšenie efektívnosti využívania prostriedkov programu PHARE. Súčasne rozpracoval koncepciu vzdelávania v štátnej správe a komunikačnú stratégiu vlády SR v oblasti európskej integrácie, obsiahol diplomatické aktivity i opatrenia na podporu integračných snáh Slovenska.

Hlavná pozornosť bola venovaná realizácii Európskej dohody o pridružení a zintenzívneniu predvstupovej prípravy na základe Partnerstva pre vstup a Národného programu pre prijatie *acquis communautaire*. Plnenie úloh Partnerstva pre vstup a každoročná aktualizácia i vyhodnocovanie Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* zahŕňa všetky oblasti prípravy Slovenskej republiky na vstup do EÚ, vrátane časových horizontov ich plnenia.

Plnenie priorít Partnerstva pre vstup a programu integrácie obsiahnutého v NPAA zhodnotila pravidelná správa EK z októbra 1999. Hodnotenie komisie potvrdilo, že na základe zmien, ktoré sa udiali od septembra 1998 Slovensko splnilo kodanské politické kritéria a naša krajina sa dostala na cestu, ktorá vedie k fungujúcej trhovej ekonomike. Európska komisia pozitívne hodnotila dosiahnutú koordináciu na všetkých úrovniach a kladne posudzovala aj pokrok v zosúladovaní legislatívy vnútorného trhu. Napriek dosiahnutému pozitívnemu výsledku hodnotiaca správa upozornila na nutnosť zvýšenia administratívnej kapacity a venovania zvýšenej pozornosti problematike životného prostredia.

Inštitucionálne zabezpečenie procesu európskej integrácie v Slovenskej republike bolo realizované vytvorením postu podpredsedu vlády SR pre integráciu. Na

Ministerstve zahraničných SR vecí bola zriadená funkcia štátneho tajomníka so zodpovednosťou za proces európskej integrácie. Zároveň bola vytvorená Minister-ská rada vlády SR pre európsku integráciu, Pracovný výbor ako medzirezortný pracovný orgán a Konzultačný výbor ako inštitút prenosu integračného procesu na mimovládnu úroveň.

Reakciou slovenskej vlády na pravidelnú Správu EK bol *Harmonogram úloh*, ktorý bol schválený uznesením vlády SR z 20. januára 1999. Dokument obsahoval osemdesiatšesť úloh, ktorých splnenie bolo naplánované do konca roka 1999. Jednotlivé rezorty, ktorým z Harmonogramu vyplývali úlohy, boli požiadané, aby informovali Úrad vlády SR o ich priebežnom plnení a taktiež o úlohách, ktoré nebude možné do určeného termínu splniť. Monitoring plnenia prebiehal štvrťročne.

Proces integrácie Slovenska do Únie, vrátane všetkých jej parciálnych procesov definovania sektorálnej politiky, aproximácie práva a jeho následnej implementácie, budovania inštitúcií, finančných dopadov integrácie, ako aj poskytovania finančnej pomoci PHARE zastrešuje *Národný program pre prijatie acquis communautaire (NPAA)*. Jeho minuloročná aktualizácia bola zameraná na eliminovanie niektorých slabých stránok predchádzajúceho NPAA. Zrevidovaný program obsahoval krátkodobé a strednodobé úlohy súvisiace s aproximáciou práva a oproti predchádzajúcemu dokumentu z roku 1998 v ňom boli obsiahnuté aj otázky implementácie už harmonizovaných právnych noriem, budovania nevyhnutných inštitúcií a financovania. V marci tohoto roku odovzdáme Európskej komisii jeho druhú revidovanú verziu.

Samostatnou kapitolou implementácie je budovanie inštitúcií. EK sa intenzívne zaujíma o inštitucionálne predpoklady pre implementáciu *acquis*. Otázkou je, či už existujú alebo sú v procese tvorby zodpovedajúce inštitúcie. Či majú adekvátny status (napr. nezávislej inštitúcie), či majú zabezpečené dostatočné personálne obsadenie, koordinované vzdelávanie a tréningy.

V minulom roku boli vytvorené dva nové úrady, a to Úrad pre štátnu pomoc a Úrad pre verejné obstarávanie. V najbližšej dobe stojí pred nami zriadenie Národnej agentúry pre regionálny rozvoj, sfunkčnenie platobných agentúr ISPA a SAPARD, posilnenie colnej kontroly na hraniciach, predovšetkým vytvorenie legislatívneho rámca pre boj s piratelou, resp. falšovaným a pozmeneným tovarom, ďalej inšpekčné mechanizmy vo veterinárnej a fytosanitárnej oblasti. Vzhľadom na posilnenie nezávislosti súdництва je nutné vykonať niekoľko legislatívnych zmien v oblasti justície.

Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí v apríli 1999 schválila *Koncepciu komunikačnej stratégie*. Jej záujmom je uskutočnenie takej informačnej kampane, ktorá umožní pripraviť občana na rozhodovací proces o vstupe Slovenskej republiky do EÚ. Preto je potrebné vysvetľovať širokej verejnosti zmysel zjednotenia európskych krajín do Únie, význam nutnosti zvyšovania konkurencieschopnosti našej ekonomiky, makroekonomickej stability, budovania jednotného trhu, ako aj dodržiavanie princípov demokracie, ľudských práv a vlády zákona. Koncepcia pozostáva

z troch fáz: informačnej (1999-2000), presviedčacej (2001-2003) a mobilizačnej (2004). V rámci prvej fázy kampane je prioritným cieľom vytvorenie Informačného centra Európskej integrácie na Úrade vlády SR. Bude to interný zdroj informácií o EÚ pre všetky vládne aj mimovládne organizácie a inštitúcie, vzdelávacie inštitúcie, regióny i širokú verejnosť. Zároveň bude plniť funkciu externého zdroja – v podobe internetovej stránky v angličtine, francúzštine a nemčine – ktorý bude poskytovať informácie o stave integračného procesu Slovenskej republiky.

V súlade so stratégiou bola minulý rok zriadená internetová stránka Sekcie pre európske záležitosti Úradu vlády SR, ktorá sprístupňuje širokej verejnosti dokumenty o integračnom procese Slovenska. V rámci vzdelávacieho procesu a prípravy obyvateľstva na vstup do únie bola vydaná publikácia *Európa pre Slovákov – Slovensko pre Európu*, ktorá je v spolupráci s Európskym informačným centrom pri Delegácii EK distribuovaná na krajské a regionálne rozvojové agentúry, odbory regionálneho rozvoja, krajské úrady a na ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky. Publikácia bola zároveň schválená Ministerstvom školstva SR ako učebná pomôcka pre stredný stupeň slovenských škôl.

Z aktivít, ktoré boli a sú realizované za koordinácie úradu podpredsedu vlády SR pre európsku integráciu je možné spomenúť cykly regionálnych vzdelávacích stretnutí pre žiakov a študentov všetkých stupňov škôl a príprava multimediálneho CD nosiča *Slovakia* v slovensko-anglickej verzii s obrazovým a dokumentačným materiálom. V rámci posilňovania efektívnej väzby medzi orgánmi štátnej správy plní dôležitú úlohu twinningový proces a odborné semináre, školenia, tréningy i kurzy pre pracovníkov odborov európskej integrácie ústredných orgánov štátnej správy, ako aj pre vedúcich a členov negociačných skupín.

Aj v oblasti získavania *finančnej pomoci PHARE* bol rok 1999 úspešný. Slovenská republika v rámci Finančných memoránd 1999 získala finančné prostriedky v celkovej výške 99,45 MEUR. Kým v roku 1996 nezískalo Slovensko v rámci PHARE pomoci žiadne finančné prostriedky, v roku 1997 to bolo 44,5 MEUR a v roku 1998 78,35 MEUR. V roku 2000 má Slovenská republika predpoklady získať od EÚ finančné prostriedky vo výške 122-142 MEUR.

V novembri minulého roku som s členom Európskej komisie Güntherom Verheugenom podpísal Finančné memorandum Národného programu Phare 1999, čím boli schválené zdroje v celkovej výške 77,05 MEUR. Významná čiastka 11 MEUR bude smerovať na projekt podpory malého a stredného podnikania. Z prostriedkov PHARE bude čiastkou 5 MEUR spolufinancovaná aj výstavba mosta Ostrihom – Štúrovo.

Ďalšia čiastka, vo výške 7,55 MEUR, je určená na spolufinancovanie účasti Slovenskej republiky v programoch Spoločenstva (TEMPUS, Soctrates, Leonardo, Mládež pre Európu, SAVE II, Karolus, 5. Rámcový program pre rozvoj vedy a techniky).

V októbri 1999 bolo podpísané Finančné memorandum LSIF – Large Scale Infrastructure Facility 1999, čiže program pre veľké infraštrukturálne projekty, časť 4,

vo výške 2,4 MEUR, ktorého cieľom je poskytnúť odbornú pomoc pri príprave žiadostí projektov navrhovaných pre program ISPA v roku 2000, resp. 2001.

V decembri 1999 boli podpísané ďalšie Finančné memorandá – pre Cezhraničnú spoluprácu na rok 1999 vo výške 8 MEUR. Tieto finančné prostriedky sú určené na podporu spolupráce s Rakúskom (4 MEUR), Maďarskom (2 MEUR) a Českou republikou (2 MEUR). Podpísané boli aj Finančné memorandum pre Špeciálny národný program na podporu odstavenia jadrových elektrární vo výške 10 MEUR na rok 1999 a Finančné memorandum Pre-Ins 1999, ktorý je zameraný na ochranu menších.

Za koordinácie podpredsedu vlády SR pre európsku integráciu boli vytvorené predpoklady na plné čerpanie alokovaných finančných zdrojov EÚ pre Slovenskú republiku.

V marci minulého roka začala Slovenská republika *uskutočňovať analytické porovnávanie acquis*. Táto bilaterálna časť screeningu sa koncom roka uzatvorila. Zodpovedná príprava na screening, ako aj vybudovanie tomu zodpovedajúcich inštitucionálnych mechanizmov, mala významný vplyv na komplexné zhodnotenie stavu prijímania *acquis* na Slovensku. Dôkladná príprava umožnila našej krajine promptne predložiť pozičné dokumenty vo všetkých negociačných kapitolách a v najbližšom období zjednoduší prechod ku skutočným rokovaniam.

Diplomatické aktivity vlády SR na podporu integrácie Slovenska do EÚ boli v minulom roku prostriedkom ofenzívy Slovenskej republiky voči EÚ, ako aj členským a asociovaným krajinám Únie.

Takmer ihneď po nástupe novej vlády do úradu smerovala prvá pracovná cesta slovenskej delegácie vedená premiérom Mikulášom Dzurindom do Bruselu, kde viedla rozhovory s najvyššími predstaviteľmi Európskej komisie. Bolo to jasné potvrdenie orientácie slovenskej zahraničnej politiky. Aktivity slovenskej vlády však po celý uplynulý rok nestrácali na intenzite. Konali sa stretnutia predstaviteľov vlády s podpredsedom Európskej komisie Sirom Leonom Brittanom, komisárom Hansom van den Broekom či komisárom Martinom Bangemannom. Komisár pre vzťahy s krajinami strednej a východnej Európy Hans van den Broek pri svojej návšteve Slovenska ocenil pokrok našej krajiny pri príprave na členstvo v Únii.

Rovnako sa zintenzívnili aj vzťahy so všetkými členskými krajinami Európskej únie. Konali sa stretnutia na najvyššej úrovni, ktoré priniesli pre Slovenskú republiku pozitívne výsledky a vytvorili základ pre úspešný rozvoj vzťahov v roku 2000.

Pre proces integrácie bola veľmi dôležitá aj naša spolupráca s ostatnými asociovanými krajinami. A to predovšetkým z hľadiska výmeny skúseností z doterajšieho procesu približovania sa k Európskej únii, ale aj jeho koordinácie v budúcnosti. Slovensko zintenzívnilo svoje diplomatické vzťahy so všetkými asociovanými krajinami, pričom mimoriadny význam prikladalo najmä úzkej spolupráci so svojimi bezprostrednými susedmi. Na základe slovenskej iniciatívy sa v máji minulého roku stretli v Bratislave predsedovia vlád Visegrádskej štvorky. Vzájomná spolupráca, ktorá pokračovala na rôznych úrovniach, by mala priniesť výhody celému regiónu, ako z eko-

nomického, tak aj z bezpečnostného hľadiska. Vývoj vzájomných vzťahov v rôznych oblastiach spoločného záujmu predstavuje konkrétny prínos pre európsku stabilitu a bezpečnosť.

Rok 1999 potvrdil, že snahy Slovenska o jeho prijatie a začlenenie do euroatlantických štruktúr sú nezvratné. Stále viac a viac sme od seba v celosvetovom rozmere závislí. A o tom, že integračné procesy zabránia mnohým doterajším rizikám nielen v ekonomickej, ale aj v bezpečnostnej oblasti, nie som presvedčený iba ja, ale aj 66 percent slovenskej verejnosti.

Vystúpenie ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Eduarda Kukana

Dovolím si v úvode konštatovať, že slovenská zahraničná politika bola v minulom roku úspešná. Uvedomujem si význam Hemingwayovho výroku o tom, že *každý má pravdu, pokiaľ sa nemýli*. Faktom však je, že Slovensko si získalo medzinárodné uznanie svojimi konštruktívnymi postojmi a prístupom k riešeniu problémov. Tých problémov, ktoré ho predtým smerovali skôr do izolácie. Vnútropolitická konsolidácia sa prejavila aj v našej medzinárodnopolitickej aktivizácii, keď sme sa nesústredili len na zlepšenie obrazu Slovenska, ale prispeli sme aj k riešeniu medzinárodných problémov. Z tohto pohľadu išlo v roku 1999 o posun prinajmenšom o dva kroky. Ten druhý krok bol kvalitatívnym posunom vpred. Nemienim Vás však teraz unavovať výpočtom toho, čo sme v roku 1999 dokázali a čo nie. Písalo sa o tom v novinách, v parlamente je pripravená *Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR za rok 1999*, ktorú bude plénum prerokúvať v marci t. r. Keďže sa nachádzam na hodnotiacej konferencii, skúsim zobrať toto hodnotenie z druhej strany a hovoriť o tom, aké výzvy stoja pred slovenskou diplomaciou po roku 1999. Nebudem teda hovoriť o tom, aké výsledky sme dosiahli, ale čo treba urobiť.

Spomenul som už, že pred nami stoja určité výzvy. To je nový prvok, s ktorým sa musíme vysporiadať. Už nejde o to, ako sa zaradíme medzi vyspelé štáty. Už pôjde o to, ako aktívne dokážeme pôsobiť pri presadzovaní našich zámerov a priorit. Udalosti minulého roka boli z hľadiska SR „iba“ napravením postavenia, ktoré demokratickému Slovensku právom prináleží. Hovorím „iba“ napriek tomu, že to stálo mnoho úsilia politických predstaviteľov Slovenskej republiky, ako aj všetkých, ktorí sa podieľali na príprave našich medzinárodných rokovaní. V tomto roku pred nami stoja výzvy, ktorých zvládnutie nemusí byť vôbec automatické a vyžiada si vynaloženie oveľa väčšieho úsilia. Paradoxne platí, že čím úspešnejší sme, tým viac práce na nás čaká. Nepôjde však o nejaké „galeje“. Je to jediný spôsob, ako sa dá postupovať vpred a nestagnovať vo vývoji. Pripomeniem slová Saint-Exupéryho, ktoré síce vznikli v inom kontexte, ale platia na mnoho situácií. „O galejach možno hovoriť vtedy, ak kopeme, a naša práca nemá zmysel, ak

sa ten, kto kope, nezapája do spoločenstva ľudí.“ My sa do spoločenstva ľudí chceme a musíme zapojiť.

Podme však k podstate veci. Výzvy podľa mňa znamenajú, že napriek tomu, že Slovensko bude úspešne napredovať v svojej integračnej príprave, že zahraničná politika nezažije žiadne výraznejšie zlyhanie a bude hodnotená pozitívne, jej výsledný efekt stále ešte nemusí byť najlepší možný. Výzvou je pre nás dosiahnuť maximum z toho, čo nám súčasná medzinárodnopolitická situácia prináša. Do úvahy pritom musíme zobrať nasledujúce rozdelenie prístupov v realizácii zahraničnej politiky. Prvý z nich by som označil slovom „technický“, alebo „technokratický“. Spočíva v tom, že Slovenská republika musí naďalej plniť kritériá, ktoré sú nevyhnutné pre vstup do jednotlivých organizácií. Čo sa týka vstupu do OECD a EÚ, tam je najdôležitejšie plnenie ekonomických a legislatívnych kritérií, čo závisí aj od aktivít a kvality slovenskej byrokracie. Dovolím si poznamenať, že slovo byrokracia nepoužívam v zmysle akéhosi znevažovania našich úradníkov. Skôr ako pojem, ktorý zvýrazňuje technicko-odborný charakter ich práce. V prípade snáh o vstup do NATO ide zase o plnenie Akčného plánu pre členstvo, ktorý sa stal dôležitým nástrojom v príprave kandidátskych krajín. Všetky tieto aktivity sú aktivitami náročnými, pretože zabezpečujú naše reálne približovanie k vyspelým demokratickým krajinám. Bez ich úspešnej realizácie nebude môcť SR pokročiť v integrácii.

Ak by sme sa sústredili len na plnenie týchto kritérií hrozí, že zanedbáme niečo iné. A to je práve politický prístup v realizácii zahraničnej politiky. Ten, ktorý hovorí o tom, že diplomacia tu nie je len na doručovanie našich stanovísk do centrál v Bruseli, na vypracovávanie pozičných dokumentov a podkladov k návštevám, či na účasť na spoločenských podnikoch. Diplomacia je tu na to, aby tvarovala medzinárodné prostredie a hlavne, aby podporovala a presadzovala záujmy občanov tohto štátu. To je z hľadiska jej hodnotenia rozhodujúce. Z tohto pohľadu stojí zodpovednosť najmä na vrcholných politických predstaviteľoch štátu, ale aj na veľvyslancoch v jednotlivých krajinách. Slovensko sa musí v tomto roku ukázať ako aktívny partner, ktorý vie prispieť k realizácii spoločných záujmov. Očakáva však pritom aj patričnú odozvu na svoje aktivity. To by som chcel tiež veľmi zdôrazniť.

Prvou takouto odozvou by malo byť naše členstvo v OECD. Naše kontakty s OECD možno charakterizovať ako intenzívne. Včera a predvčerom (v utorok a v stredu) zasadal Obchodný výbor OECD, ktorého cieľom bolo opätovné preverenie plnenia podmienok Slovenskou republikou, keďže predchádzajúce zasadnutie sa konalo v roku 1996. V týchto dňoch uskutočňuje návštevu Slovenska delegácia OECD. Poslednou, verím, že rozhodujúcou udalosťou nášho predvstupového procesu, bude previerka SR na zasadnutí Výboru pre medzinárodné investície a nadnárodné podniky a Výboru pre kapitálové pohyby a neviditeľné transakcie (CIME/CMIT), ktoré sa uskutočnia 14. apríla 2000. Môže sa uskutočniť iba vďaka tomu, že súčasná vláda vypracovala v decembri 1999 odpoveď na závery predsedu spoločného zasadania týchto výborov, ktoré boli na Slovensko doručené už v roku 1996. Ak sa naše predpoklady splnia, v čo pevne verím, môžeme na Ministerskej konferencii OECD v júni tohto roku oča-

kávať pozvanie za člena tejto prestížnej organizácie. Samozrejme, že nášmu prijatiu bude ešte predchádzať ratifikačný proces vo všetkých členských krajinách. To sa však už dostávame pravdepodobne za hranicu roku 2000. Napriek tomu si dovoľím skonštatovať, že naše prijatie do OECD bude definitívne znamenať potvrdenie prechodu zahraničnej politiky SR do kvalitatívne novej fázy. Dá sa to demonštrovať na stručnom zhodnotení významu členstva SR v OECD:

1. prijatie krajiny do OECD je potvrdením príslušnosti krajiny k Západu, o čo sa snažíme od politických zmien v roku 1989,
2. členstvo v OECD je nutnou podmienkou pre získanie členstva v EÚ a NATO a príprava naň predstavuje štrukturálnu prípravu na členstvo v EÚ,
3. členstvo v OECD umožňuje a zabezpečuje permanentný politický dialóg s ostatnými členskými krajinami, keďže je svojím spôsobom permanentnou medzivládnu konferenciou,
4. OECD je miesto na výmenu informácií a prístup k informáciám a dátam, ktoré sú pre nečlenov dostupné oveľa ťažšie. Je pokladnicou „najlepších politik“, ktoré boli uplatnené v jednotlivých krajinách a členstvo v ňom umožňuje lepšie vyhodnocovať medzinárodný trh a pohyby na ňom.

Čo sa týka členstva v EÚ, z politického hľadiska je jej rozširovanie permanentnou agendou a neustále sa o ňom diskutuje. Cieľom Slovenska je, ako sa už viac krát konštatovalo, vstúpiť do EÚ približne v rovnakom čase s ostatnými krajinami Visegrádskej štvorky. Závery helsinského summitu považujeme za dobrý základ pre ďalší postup v tomto procese. Víťame najmä potvrdenie princípu diferenciacie medzi kandidátmi, tak pri otváraní jednotlivých kapitol, ako aj pri stratégii vedenia jednotlivých rokovaní. Za druhý významný prvok záverov z Helsiniek považujeme explicitne vyjadrenú možnosť pre kandidátov, ktorí teraz začali rokovania, dobehnúť už rokujúce krajiny. Teda aby helsinská skupina mohla dobehnúť luxemburskú. V najbližšom období sa musíme sústrediť na ekonomické kritériá – reštrukturalizáciu bankového a podnikového sektoru, dokončenie procesu privatizácie, teda rozbehnutie funkčnej trhovej ekonomiky a zároveň pracovať na tretej verzii Národného programu pre prijatie *acquis communautaire*.

S tým sa však nemôžeme uspokojiť. Predstavovalo by to pristúpiť iba na realizáciu už spomínanej technickej roviny zahraničnej politiky. Slovensko by malo mať vyššie ambície a preto sa musí aktívne zapojiť nie len do rokovaní o rozšírení Únie, ale aj do formovania jej budúcej podoby. Tvrdíme, že sme neoddeliteľnou súčasťou krajín V-4 a musíme sa podľa toho aj správať. Z hľadiska formulovania svojich pozícií smerom k budúcemu usporiadaniu EÚ sú najďalej práve naši partneri vo V-4. Našou ambíciou v tomto smere musí byť dosiahnutie minimálne rovnakej úrovne „diplomatickej vyspelosti“, akú preukazujú tieto krajiny. Slovensko tým získa možnosť prezentovať sa ako budúci člen, ktorý bude plnohodnotne prispievať k formovaniu politického vývoja v Európe i vo svete.

Tretou dlhodobou prioritou slovenskej zahraničnej politiky je vstup Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie. Nemá zmysel príliš sa vracáť do minulosti.

V súvislosti s našou ambíciou stať sa členom NATO je to však nevyhnutné. Zlyhanie v príprave Slovenska tak, aby mohlo byť prizvané za člena v Madride v roku 1997, bolo často označované za trestuhodné premárnenie historickej šance. Toto hodnotenie platí. Táto šanca sa jednoducho už nezopakuje a druhá vlna rozšírenia aliancie bude nepochybne náročnejšia. Na tom sa zhodujú politici aj experti. Nespomínam to náhodou. Pred Slovenskom sa objavila aj druhá šanca. NATO na washingtonskom summite prisľúbilo najneskôr v roku 2002 prehodnotiť proces rozširovania. Aj táto šanca sa už pravdepodobne nemusí opakovať. Bolo by neodpustiteľnou chybou, keby SR zlyhala druhýkrát. Bohužiaľ, súčasná šanca sa zďaleka nedá porovnať s tou z Madridu. Vtedy sa rozširovanie NATO pripravovalo s obrovskou energiou a bolo chápané ako znak zmien, ktoré nastali vo východnej Európe po roku 1999. Jediné, na čo sa môžeme dnes odvolávať, je práve spomínaný prisľub prehodnotiť rozširovanie do roku 2002. Chýba však výrazná politická stimulácia, chýba politické nadšenie, ktoré sprevádzalo prvé kolo rozširovania. Tu najviac hrozí, že agenda rozširovania Aliancie sklízne do formy tabuľkového vyhodnocovania Národného programu a v politickej rovine sa na ňu zabudne. A to je práve najväčšou výzvou pre slovenskú diplomaciu v tomto roku. Avšak nie len pre diplomaciu, ale celkovo pre slovenskú politickú reprezentáciu. Slovenská republika musí rozvrieť vody, ktoré sa akosi upokojili. Osobne som rozhodnutý prispieť čo najvýraznejšie mierou k tomuto pozitívnemu víreniu vôd. Pridať sa však musia všetci rozhodujúci ústavní činitelia, poslanci, či politické strany. V dnešnej situácii máme však predsa len jednu objektívnu výhodu, ktorú sme v minulosti nemali. Nástup nového slovenského prezidenta 15. júna 1999 neznamenal iba skompletizovanie všetkých ústavných inštitúcií na Slovensku. Znamenal aj pozitívny prínos do pôsobenia v zahraničnopolitickej oblasti. Dnes všetky inštitúcie – prezident, vláda i NR SR postupujú jednotne a to je nová kvalita, ktorá vytvára nové, dobré podmienky na dobehnutie vytýčených cieľov v zahraničnej politike. Tento prvok, ktorý je veľmi pozitívny a ktorý naši partneri v zahraničí už zaregistrovali, musíme ešte efektívnejšie využívať. Spoločný postup v týchto otázkach je aj výzvou pre politické strany u nás. Ak tieto majú vo svojich programoch európske smerovanie Slovenska, a ak to myslia seriózne, mali by podporovať aj členstvo SR v NATO. Súčasná situácia v slovenskej zahraničnej politike k tomu ponúka príležitosť. Z našich rokovaní v zahraničí vieme, že naši partneri by veľmi uvítali, keby takéto jasné signály zo Slovenska zazneli. Takéto nadstranícke zjednotenie na základnom záujme Slovenskej republiky môže byť len na prospech občanov tohto štátu. Dokázali sme sa zjednotiť na kandidatúre na olympijské hry, do Bezpečnostnej rady OSN, nájdime spoločnú reč aj pri kandidatúre za člena NATO. Mnohí zahraniční návštevníci hovoria, že rok 1999 bol rokom Slovenska. Naposledy to povedal Manfred Stolpe, predseda vlády spolkovej krajiny Brandenbursko. Bolo by vynikajúce, keby sme rok 2000 mohli v jeho závere označiť za rok slovenskej diplomacie.

Vystúpenie ministra obrany Slovenskej republiky Pavla Kanisa

Dovoľte mi, v mene ministra obrany, vysloviť názor, že Ministerstvo obrany SR, ktoré predovšetkým vo vzťahu k NATO zohráva nezastupiteľnú úlohu, privítalo možnosť tohto otvoreného dialógu, ktorý dnešná konferencia predstavuje v zhodnotení činnosti v oblasti integračných procesov Slovenskej republiky. Vidíme v tom možnosť nielen prezentovať klady, ale tiež poukázať na nedostatky a spoločne hľadať najvhodnejšie cesty, ktoré dovedú našu krajinu medzi vyspelé a demokratické štáty.

Vo svojom vystúpení sa budem zaoberať predovšetkým integračným úsilím smerom k NATO. Jedným z rozhodujúcich momentov, ktorý zásadným spôsobom ovplyvnil prípravu Slovenskej republiky a jej armády na začlenenie do systému kolektívnej obrany Severoatlantickej aliancie v priebehu roka 1999, bol washingtonský summit. Vypracovanie *Akčného programu pre členstvo (MAP)*, sformovanie nových mechanizmov kooperácie a spolupráce štátnych orgánov a postupná realizácia programových opatrení potvrdzujú, že Slovenská republika vstúpila v roku 1999 do kvalitatívne novej etapy spolupráce s NATO, ktorú charakterizuje obojstranné úsilie všestranne rozvinúť potenciál partnerskej spolupráce a uplatniť ho v prospech dynamizácie procesov súvisiacich s prípravou Slovenskej republiky na členstvo v Aliancii.

V rezorte ministerstva obrany sa závery washingtonského summitu stretli s veľkým pochopením, výsledkom čoho bolo aj ich zapracovanie do dokumentu *Koncepcia reformy rezortu ministerstva obrany do roku 2002 (s výhľadom do roku 2010)*. Ministerstvo obrany SR vypracovalo tento strategický dokument v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR. Dokument bol vypracovaný za účelom reálneho zhodnotenia a využitia vlastných vnútorných zdrojov, čím chceme eliminovať rozpory medzi

Príspevok predniesol namiesto ministra obrany SR, ktorý bol v tomto termíne na výjazdovom zasadnutí vlády SR, L. Bulík, riaditeľ Odboru obranného plánovania Sekcie obrannej politiky a obranného plánovania ministerstva obrany SR.

požiadavkami, ktoré sú kladené na rezort Ministerstva obrany SR, a možnosťami štátu v oblasti zdrojov. Cieľom je teda stabilizovať situáciu v rezorte a vytvoriť tak vhodnejšie podmienky na úspešnú integráciu Slovenskej republiky do NATO. Súčasne týmto dokumentom iniciujeme aj systémové riešenie celého systému obrany Slovenskej republiky. *Koncepcia reformy* bola schválená vládou Slovenskej republiky 13. októbra 1999.

Dovolím si podporiť tézu, v ktorej sa rok 1999 označuje za prelomový v integračnom úsilí SR. Doterajší priebeh naplňania cieľov *Koncepcie reformy* ukazuje na seriózný záujem prejsť od doposiaľ často len deklarovaných zámerov k ich konkrétnej realizácii, a to aj v podmienkach, v ktorých rezort živorí v dôsledku kritického nedostatku finančných zdrojov.

Len stručne si dovoľm uviesť tie najpodstatnejšie konkrétne kroky, ktoré boli doposiaľ v rámci reformy realizované:

- v záujme vytvorenia právnych predpokladov realizácie cieľov a úloh *Koncepcie reformy* bola 30. septembra 1999 v NR SR schválená *novela Zákona č. 3/1999 Z. z. o zriadení Armády* v znení neskorších právnych úprav;
- bolo vytvorené Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, s vnútornou organizačnou štruktúrou porovnateľnou s členskými štátmi NATO, ktorá sa bude ďalej vyvíjať;
- prebieha redislokácia Generálneho štábu Armády SR z Trenčína do Bratislavy s predpokladom ukončenia do konca februára roku 2000;
- boli vytvorené veliteľstvá pozemných a vzdušných síl.

Veliteľstvo vzdušných síl dislokované vo Zvolene je plne funkčné od 1. januára 2000 a veliteľstvo pozemných síl sa ujme velenia od 1. apríla 2000 (do tej doby zabezpečujú velenie pozemným silám velenia armádných zborov).

Uznesením vlády SR z 13. októbra 1999 bolo rozhodnuté, že ciele a úlohy *Koncepcie reformy* sa budú naplňovať podľa zásad obranného plánovania, teda transparentného riadenia rezortu podľa cieľov v závislosti na dostupnosti možných zdrojov krajiny, ktoré sa rozdeľujú na základe priorit. Naplníme tak Programové vyhlásenie vlády SR a tiež jednu z podmienok členstva krajiny v NATO. K tomu prebieha v rezorte ministerstva obrany tzv. *nultý cyklus obranného plánovania*. Bola spracovaná *Smernica pre obranné plánovanie v rezorte Ministerstva obrany SR na roky 2001-2006*, ktorá špecifikuje ciele a úlohy *Koncepcie reformy* pre jednotlivé súčasti rezortu Ministerstva obrany SR a zároveň plánovacie limity ľudských, finančných a vecných zdrojov. Súčasťou tohto dokumentu sa stali aj partnerské ciele prípravy rezortu na členstvo SR v NATO. Ďalšie dokumenty obranného plánovania budú spracúvané v priebehu roka 2000.

V rámci rozbehu obranného plánovania v rezorte ministerstva obrany sa priebežne spracúvajú programové zámery, z ktorých, ako predpokladáme, bude do apríla tohto roka vypracovaný programový plán. Ten bude tvoriť základ pre vypracovanie návrhu rozpočtu na rok 2001. Plánovací mechanizmus bude obdobný ako ten, ktorý používajú členské štáty NATO.

Rok 1999 môžeme považovať za prelomový aj v oblasti zavádzania obranného plánovania. Dovŕšenie tohto procesu v rezorte Ministerstva obrany SR predpokladáme v roku 2001. V tejto súvislosti mi dovoľte poznamenať, že bez postupného zavádzania obranného plánovania, tak na medzinárodnej, ako aj národnej úrovni, nebude možné tento systém efektívne vyžívať ani v našom rezorte. Máme preto eminentný záujem o riešenie tohto problému a chceme k tomu využiť *Program prípravy SR na členstvo v NATO*, ako aj pripravovanú *Koncepciu reformy systému obrany štátu* a pripravovaný *zákon o obrane SR*. Na tomto poli nás ešte čaká skutočne ťažká práca. Od politického a odborného pochopenia potreby mať transparentne riadený systém obrany štátu cez inštitucionálnu podobu obranného plánovania na medzinárodnej a národnej úrovni, prípravu personálu, prijatie nového modelu finančného zabezpečenia s dopadom na inú metodiku tvorby a schvaľovania štátneho rozpočtu až po vytvorenie adekvátnej právnej úpravy.

V záujme urýchlenia prípravy národného systému obrany a Armády SR na začleňovanie do NATO bola v roku 1999 hlavná pozornosť sústredená, okrem prípravy a započatia reformy a plnenia cieľov interoperability prijatých v rámci plánovacieho a hodnotiaceho procesu, aj na riešenie otázok koncepčného charakteru. V súlade s tým sa začali práce na tvorbe bezpečnostnej a obrannej stratégie Slovenskej republiky. Bude tiež vypracovaná vojenská stratégia. Záleží nám na tom, aby sme boli aj v tejto oblasti dostatočne čitateľní, a preto budú uvedené dokumenty predložené na prerokovanie v príslušných orgánoch v nasledujúcom období. Praktická realizácia schválených politických cieľov a zásad oboch stratégií, s podporou zmien v ústave a v ďalších právnych predpisoch, čo je najmä Ústavný zákon o bezpečnosti SR, Zákon o obrane, Zákon o ozbrojených silách a ďalšie, umožnia Slovenskej republike zosúladiť presadzovanie národných záujmov s procesom približovania sa k NATO a s integráciou do systému kolektívnej obrany.

V praktickej rovine možno za najvýznamnejší príspevok v roku 1999 z hľadiska požiadaviek na pripravenosť Slovenskej republiky na členstvo v NATO považovať vyslanie jednotiek Armády SR do misií AFOR a KFOR. Po období symbolického zastúpenia Slovenskej republiky 8 dôstojníkmi v misii SFOR v Bosne a Hercegovine ide o prvé vystúpenie vojenských jednotiek Armády SR v rámci mnohonárodného vojenského zoskupenia pod velením NATO. Príslušné orgány štátu mali v priebehu celej prípravy nasadenia jednotiek možnosť zúčastniť sa v orgánoch NATO na procedúrach politického a vojenského rozhodovania a plánovania operácií na podporu mierového riešenia situácie v Kosove.

Plnenie cieľov interoperability prijatých v rámci druhého cyklu plánovacieho a hodnotiaceho procesu v roku 1997 a 6 dočasných cieľov prijatých v roku 1999 na obdobie do konca roku 2000 bolo zamerané na dobudovanie a zvýšenie vojenskej výkonnosti vyčlenených síl na operácie na podporu mieru pod vedením NATO. Súbežne s tým sa zintenzívnila jazyková príprava vojenského personálu, v ktorej Slovenská republika v uplynulých rokoch zaostala za ostatnými adeptmi členstva v NATO. Dosiahnuté výsledky v jazykovej príprave v roku 1999 znamenajú najvýraznejší pok-

rok v celej oblasti plnenia cieľov interoperability a spolu s výsledkami na úseku zdravotníckeho zabezpečenia vyčlenených síl a s postupom štandardizácie v používaní PHM patria k pozitívnym stránkam procesu prípravy na členstvo v NATO.

V priebehu roka 1999 sa zvýšila tiež odborná a jazyková pripravenosť a vycvičenosť práporu rýchleho nasadenia. Jednotka bola doplnená ďalšími kompatibilnými spojovacími prostriedkami na pôsobenie v rámci mnohonárodných mierových síl mimo územia Slovenska.

Výsledky plnenia cieľov interoperability boli v roku 1999 negatívne poznamenané nepriaznivou finančnou situáciou v rezorte Ministerstva obrany SR, ktorá bola v rámci celého obdobia účasti Slovenskej republiky v PARP od roku 1995 najnižšia. Z 30 cieľov interoperability a 6 dočasných cieľov bol do konca roka 1999 jeden cieľ splnený, 27 cieľov splnených čiastočne a ich plnenie bolo prenesené do roku 2000, keď bude potrebné pripraviť sa na plnenie nových partnerských cieľov a ďalší cyklus PARP vyčleniť na ciele interoperability minimálne 586 mil. Sk.

Opäť len na ilustráciu uvediem, že tento nepriaznivý vývoj sa najvýraznejšie prejavil v poklese stupňa pripravenosti a interoperability dvoch vyčlenených rojov lietadiel MiG-29 pre operácie na podporu mieru pod vedením NATO. Na konci roka 1999, v dôsledku kritického vývoja v leteckom výcviku a odchodu najviac vycvičených pilotov do zálohy, nemala jednotka k dispozícii ani jedného pilota pre účasť v medzinárodných operáciách, a nie je k dispozícii pre plánovanie účasti Slovenskej republiky v operáciách na podporu mieru pod vedením NATO v dohodnutom rozsahu. Vzhľadom na význam vzdušných síl v procese vojenskej prípravy na členstvo Slovenskej republiky v NATO a náročnosť úloh súvisiacich so začlenením národných síl do integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO je potrebné tento vývoj považovať za kontraproduktívny celkovým strategickým zámerom SR.

V súlade s obsahovým zameraním partnerskej spolupráce bola aj v roku 1999 pozornosť zameraná na účasť príslušníkov a jednotiek Armády SR na aktivitách v rámci programu Partnerstvo za mier. Táto spolupráca bola uskutočňovaná plnením Individuálneho partnerského programu (IPP'99), ako aj výkonom funkcií dôstojníkov Armády SR v štábnych prvkoch partnerstva (PSE) príslušných veliteľstiev NATO.

Na základe plánu IPP'99 sa z celkového počtu 258 plánovaných aktivít uskutočnilo asi 75-80 %. Jednalo sa o zahraničné služobné cesty a návštevy zamerané hlavne na účasť na plánovacích konferenciách a cvičeniach, vlastných cvičeniach, odborných a jazykových kurzoch vo výcvikových strediskách PzM alebo v škole NATO (SHAPE), zasadnutiach pracovných skupín a výborov NATO, pracovných stretnutiach a seminároch. Cieľom týchto podujatí bolo zabezpečenie prípravy a zvyšovanie pripravenosti príslušníkov Armády SR na spoločné pôsobenie v rámci mnohonárodných síl s jednotkami členských krajín NATO a partnerských krajín. Zároveň sa tým aj podporili procesy spojené s dosahovaním cieľov interoperability, ku ktorým sa Armáda SR prihlásila.

V oblasti vojenských cvičení NATO a cvičení v rámci PzM sa príslušníci Armády SR zúčastnili na 11 podujatiach mimo územia a jedno cvičenie sa uskutočnilo

na území SR. Išlo o veliteľsko-štábne, letecké a spojovacie cvičenia na taktickom a operačnom stupni. Medzi najvýznamnejšie môžeme zaradiť:

- COMBINED ENDEAVOR 99 – spojovacie cvičenie uskutočnené na území SRN,
- COOPERATIVE GUARD 99 – veliteľsko-štábne cvičenie na území Českej republiky,
- HEXAGRANT – medzinárodné cvičenie k riešeniu súčinnostných otázok a skvalitneniu riadenia krízového manažmentu orgánov štátnej správy,
- COOPERATIVE AURA 99 – veliteľsko-štábne cvičenie uskutočnené na území Slovenska.

Prednostná spolupráca s ozbrojenými silami USA a ďalšími členskými štátmi NATO bola z hľadiska rozvoja bilaterálnych vzťahov považovaná v rámci rezortu MO SR za prioritnú. Základom pre spoluprácu rezortu s členskými štátmi NATO boli v roku 1999 pripravené a schválené Plány dvojstrannej spolupráce so všetkými členskými krajinami (okrem Islandu, Luxemburska), pritom po prvýkrát s Gréckom a Nórskom.

Podpisom základných zmlúv, dohôd a memoránd o spolupráci vo vojenskej oblasti so Španielskom, Dánskom, Portugalskom bol ukončený proces etapy vytvorenia zmluvných predpokladov na realizáciu bilaterálnej spolupráce.

V oblasti politicko-vojenských vzťahov využil rezort MO SR priestor otvoreného dialógu s cieľom získať podporu jednotlivých členských štátov NATO pri presadzovaní začleňovania SR do NATO. Plne to potvrdili politicko-vojenské rozhovory a zasadania zmiešaných komisií s Francúzskom, Veľkou Britániou, NSR, Belgickom, Holandskom, Španielskom, Portugalskom, Tureckom, Gréckom, Nórskom a Dánskom.

Špecifická pozornosť bola venovaná vojenskej spolupráci s novými členskými krajinami NATO – s Českou republikou, Maďarskom a Poľskom, ktorá bola zameraná na výmenu skúseností z ich prístupového procesu do NATO, ale aj s Rakúskom a Ukrajinou.

Z celkového pohľadu možno spoluprácu s členskými štátmi NATO v roku 1999 charakterizovať ako ich úprimnú snahu pomôcť rezortu MO SR a Armáde SR. Prítom sa dôraz kládol na ďalšie zvýšenie schopnosti kooperovať s rezortmi a armádami členských štátov NATO a na plnenie kritérií v oblasti kompatibility a interoperability.

V závere by som chcel tiež upozorniť na v súčasnej dobe bežiacu aktivitu vlády USA zameranú na pomoc v príprave Slovenskej republiky v bezpečnostnej oblasti, v jej integračnom procese na členstvo SR v NATO. V súčasnej dobe prebieha jedna zo záverečných fáz prípravy komplexného hodnotenia a odporúčania vlády USA pre Armádu SR v jej príprave na členstvo SR v NATO. Záverečný dokument by mal byť oficiálne predložený slovenskej strane v máji tohto roka. V tejto súvislosti predpokladáme, že strategické ciele *Koncepcie reformy*, ako aj iné uvedené aktivity rezortu Ministerstva obrany SR, ktoré prednostne súvisia s integračným úsilím štátu, budú medzinárodne verifikované a bude potvrdená správna orientácia započatých reformných procesov.

V období po roku 2000 sa ťažisko prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO v obrannej a vojenskej oblasti prenesie spolu s realizáciou cieľov a úloh Koncepcie reformy do plnenia navrhovaných 67 partnerských cieľov, prípravy bezpečnostnej a obrannej stratégie a tvorby vyššie uvedených zákonov. V súlade so závermi washingtonského summitu ide o kontinuálny vývoj v plnení doterajších cieľov interoperability plnených v rámci PzM a ich doplnení o nové ciele, ktoré definuje NATO pre našu krajinu aj na základe skúsenosti z procesu prijímania troch nových členov. V súčasnej dobe prebieha v našom rezorte ich zhodnocovanie a plánovanie na obdobie roku 2001-2006.

Dnes je zrejme, že inej, schodnejšej cesty v integračnom úsilí smerom k členstvu SR v NATO niet, a preto chceme maximálne úsilie venovať práve plneniu týchto cieľov, a to hlavne v období do roku 2002. Máme poznatky o tom, že práve dosiahnuté výsledky v tejto etape v serióznom plnení partnerských cieľov môžu výrazne ovplyvniť stanoviská členských krajín k pripravenosti Slovenska prevziať na seba zodpovednosť vyplývajúcu z prípadného pristúpenia k Washingtonskej zmluve.

Ukazuje sa, že naplňovanie cieľov reformy, dôsledné plnenie partnerských cieľov spolu s realizáciou Národného programu prípravy SR na členstvo v NATO môže zabezpečiť splnenie minimálnych vojenských požiadaviek na členstvo v tejto Aliancii, ale len za predpokladu primeranej výšky ich finančného zabezpečenia. Na základe komplexného zhodnotenia všetkých súvislostí a činností rezortu, by to mali byť minimálne 2 % z HDP s jeho ročným nárastom o 0,1 %, tak ako to je stanovené v Programovom vyhlásení vlády SR.

Úlohy rezortu Ministerstva obrany SR sú teda jednoznačné tak vo vzťahu k zabezpečeniu obranyschopnosti štátu, ako aj smerom k integračnému úsiliu SR. Nepriaznivý vývoj v oblasti financií však naďalej pokračuje aj v tomto roku, a to, bohužiaľ, aj v prípade finančného zabezpečenia plnenia doterajších cieľov interoperability, cieľov v rámci Akčného plánu pre členstvo (MAP), a s najväčšou pravdepodobnosťou to inak nebude ani v prípade novoprijatých partnerských cieľov.

Bolo by dobré končiť optimisticky, ale s prihliadnutím na realitu bude vhodné tiež pripomenúť, že aj napriek veľmi pozitívnym hodnoteniam SR, ktoré dokazujú správnosť súčasnej zahraničnej politiky, môže práve finančné nedocenenie naplňovania priorít prípravy krajiny na členstvo v NATO spomaliť doposiaľ veľmi slubne rozbehnuté procesy.

Dovoľte mi ešte v krátkosti poznamku k samotnej problematike integrácie SR do NATO. Posledné zverejnené výsledky verejnej mienky o podpore vstupu krajiny do Aliancie ukazujú, že bude nutné podstatne efektívnejšie pracovať na zoznamovaní našich občanov s výhodami členstva štátu tak v NATO, ako aj v EÚ. Bolo by žiaduce tieto procesy vnímať a prezentovať ako súbežné, neoddeľovať ich či nepreferovať niektorý z nich. Zatiaľ mám dojem, že EÚ je na tom lepšie. Pritom je všeobecne známe, že bezpečnostné prostredie je považované za základnú prioritu pre vstup kapitálu do krajiny a členstvo v NATO je toho dostatočnou garanciou. V záujme zvýšenia dôveryhodnosti SR by bolo rovnako žiaduce, aby sa do integračného úsilia za-

meraného na získanie členstva SR v NATO aktívnejšie a koordinovane zapojili všetky štátne, ale aj mimovládne inštitúcie a médiá, veď do NATO nevstupuje len Armáda SR, aj keď to tak zatiaľ často vyzerá, ale celý štát. Niektoré kroky napr. v rámci Národného programu prípravy SR na členstvo v NATO sa v tomto smere už podnikli, ale ak je rok 1999 hodnotený ako prelomový v integračnom procese Slovenskej republiky, tak rok 2000 by mal tento vývoj potvrdiť. V rezorte ministerstva obrany sa o to usilujeme.

Vystúpenie poslanca Petra Weissa, predsedu Zahraničného výboru Národnej rady Slovenskej republiky

Ak relatívne mladý samostatný štát, ktorý patrí k menším aktérom európskej a svetovej politiky a tvorcom nového systému medzinárodných vzťahov po rozpade bipolárneho sveta, založeného na Jaltských dohodách, dosiahne na mimoriadne komplikovanej a senzitivity medzinárodnej aréne výsledok, ktorý možno smelo označiť za prelom, je veľmi správne, ak sa tento výsledok stane predmetom hlbšej analýzy a účasti najvyšších ústavných činiteľov. Ministerstvu zahraničných vecí ako kľúčovej inštitúcii nezávislej štátnosti celkom prirodzene prislúcha vytvoriť podmienky pre takúto analýzu. Rád by som preto pánu ministrovi Kukanovi poďakoval, že sa tejto úlohy zhostil v primeranom čase a na požadovanej úrovni.

Pravidelná diskusia ústavných činiteľov, ktorí sú priamymi tvorcami a uskutočňovateľmi zahraničnej politiky, by sa mala stať istou tradíciou a prirodzeným výrazom spolupráce pri naplňaní dlhodobých strategických národnoštátnych záujmov, pri hľadaní a obnovovaní konsenzu relevantných politických síl pri obhajobe týchto záujmov a presadzovaní strategických zahraničnopolitických cieľov. Alebo, ak máme použiť terminológiu pána prezidenta, pri tvorbe a presadzovaní štátnej doktríny.

Nesporný úspech, ktorý SR na helsinskom summite EÚ dosiahla, si vyžaduje isté politické zovšeobecnenie. Ak však v súvislosti s týmto úspechom používame slovo prelom, musíme hovoriť najprv o príčinách neúspechu, o príčinách zlyhania v Madride a Luxemburgu.

Pre Slovensko totiž v roku 1997 vznikla reálna hrozba, že bude mať nižšiu úroveň národnej bezpečnosti, lebo sa nebude môcť spoľahnúť na výhody členstva v systéme kolektívnej obrany, že sa nestane súčasťou spoločného ekonomického priestoru prosperity a pokroku v Európe a nebude mať potrebné zdroje na modernizáciu a reštrukturalizáciu ekonomiky, čo zo strednodobého a dlhodobejšieho hľadiska znamená zníženie šancí na odbyt slovenských výrobkov s dopadom na zamestnanosť a životnú úroveň, ako aj únik najschopnejších a najkvalifikovanejších pracovníkov do zahraničia.

Nezodpovedný prístup predchádzajúcej vládnej garnitúry k zásadným záujmom štátu jednoducho doviedol Slovensko na pokraj medzinárodnej izolácie. Neochota a neschopnosť splniť politické kritériá z Kodane, schizofrenický postoj vládnych strán k vlastnému vládnemu programu v oblasti integrácie do EÚ a NATO, rozpor medzi deklaráciami a konkrétnymi politickými činmi v integračnej politike, séria nezodpovedných politických vyhlásení predstaviteľov vládnych strán na adresu EÚ a NATO a ich členských krajín, zbytočné konflikty so susedmi, neochota vyplniť práve vákuum v úprave používania jazykov národnostných menšín, nerešpektovanie princípov ústavnosti a právneho štátu, to všetko v konečnom dôsledku poškodilo životné záujmy Slovenskej republiky a jej občanov a dostalo krajinu do nevýhodného postavenia oproti jej susedom.

Treba otvorene hovoriť aj o tom, že prechádzajúca moc uskutočňovala postupnú a skrytú zmenu v stratégii bezpečnosti a obrany Slovenskej republiky – od stratégie kolektívnej obrany smerovala k stratégii individuálnej obrany, ktorá bola navyše v rozpore s platnou obrannou doktrínou SR.

Zamlčovať tieto veci, kamuflovať skutočné príčiny vyradenia Slovenska a jeho nezačlenenie do prvej skupiny krajín, s ktorými sa začali viesť v roku 1998 priame rozhovory o vstupe do EÚ, akceptovať bolestínske nariekanie nad údajným dvojitým metrom, ktorý sa použil voči Slovensku, podlahnúť teóriám o geopolitických sprisahaniach voči mladej Slovenskej republike, ktorá bola komusi kosťou v krku, to by znamenalo ísť v ústrety recidívam zahraničnopolitických zlyhaní. Negatívnu skúsenosť, ktorou sme všetci prešli, by sme preto nemali bagatelizovať. Áno, v roku 1999 sa podarilo dosiahnuť zásadný prelom. Nikdy v krátkej histórii samostatnej Slovenskej republiky nebola zahraničnopolitická pozícia Slovenskej republiky taká silná ako dnes. Občania SR pokladajú za úplnú samozrejmosť úspešne sa rozvíjajúcu spoluprácu v rámci V-4 a plné medzinárodné akceptovanie vládnucej politickej reprezentácie Slovenska a sústreďujú svoju pozornosť na problémy nezamestnanosti, zdravotníctva, kriminality atď. To všetko by nás však nemalo uspokojovať. Naopak, analýza príčin neúspechu, ale aj príčin pozitívneho prelomu nech je mementom pre slovenské politické elity, že v zložitom období formovania sa novej rovnováhy v medzinárodných vzťahoch sa mimoriadne zvyšujú nároky na štátnopolitickú zodpovednosť všetkých, ktorí tvoria a uskutočňujú zahraničnú politiku SR, a rastie miera rizika ďalekosiahlych negatívnych dopadov na krajinu pri nesprávnej alebo nerealistickej voľbe zahraničnopolitických cieľov a prostriedkov na ich dosiahnutie. Dozrel čas, aby sme urobili jasné politické rozhodnutie, že pozitívnu skúsenosť z prelomu v integrácii do EÚ využijeme na to, aby sme zorganizovali rovnako úspešný prelom v integrácii do NATO.

Vďaka čomu sa teda podarilo dosiahnuť prelom v integračnom úsilí Slovenskej republiky v roku 1999? Základom bola politická vôľa slovenských občanov, ktorí dali jasne najavo, že nechcú, aby sa ich vlasť ocitla v medzinárodnej izolácii, aby mala zlé meno vo svete, aby mala horšie postavenie a povest než majú jej susedia, aby museli v rozhovoroch so zahraničnými priateľmi trápne vysvetľovať počiny vlád-

nucej slovenskej garnitúry, ktoré sa dosť dobre vysvetliť nedali. Predovšetkým mladšie generácie dali v septembrových voľbách najavo, že si uvedomujú priamu závislosť svojich životných perspektív, svojej budúcej životnej úrovne od zahraničnopolitického postavenia krajiny, v ktorej žijú, od jej úspechu v začleňovaní do EÚ. Príťažlivosť EÚ, ktorá sa prejavuje aj v stabilnej 60-65 % podpore občanov SR na vstup do EÚ, sa stala doma i v zahraničí významným politickým faktorom, ktorý sa nedal nerešpektovať. Do vlády sa dostali politické strany, ktoré odmietli autoritársky štýl vládnutia, ukázali pripravenosť a vôľu napraviť prechmaty v oblasti ústavnosti a demokracie, ktoré diskvalifikovali Slovensko, prejavili vôľu riešiť v súlade s ústavou otázku používania menšinových jazykov a skončiť s vylučovaním účasti predstaviteľov maďarskej národnostnej menšiny na riadení štátu. Tieto skutočnosti priniesli obnovu dôveryhodnosti slovenskej politickej reprezentácie v zahraničí. Imidž Slovenska zásadne zlepšilo aj to, že všetky vládnuce strany majú jednoznačne prointegračné programové zameranie a práve zahraničnopolitické ciele sa stali hlavným tmelom zložitej a širokej vládnej koalície. Žiadna z vládnych strán, ani koalícia ako celok netrpela a netrpí schizofréniou v oblasti zahraničnej politiky, rozporom medzi programovými deklaráciami a praktickými činmi. Naopak, v politickej i ekonomickej oblasti sa začalo so zásadnými reformami. Zahraniční partneri sa nemôžu stretnúť s výrokmi typu, ak neuspějeme na Západe, obrátíme sa na Východ. Vystupovanie najvyšších ústavných činiteľov na zahraničnopolitické a integračné témy je v zhode. Významným krokom k obnoveniu dôveryhodnosti Slovenskej republiky bolo nielen zvolenie prezidenta priamo občanmi a dokončenie vrcholných inštitúcií štátu, ale predovšetkým zvolenie politickej osobnosti s jasnou orientáciou na integráciu do EÚ a NATO a s dobrými osobnými vzťahmi s významnými európskymi štátnikmi.

Kvalitatívna zmena vo vnímaní Slovenska v zahraničí, získanie dôvery a plná štandardizácia stykových aktivít boli, a na to netreba zabúdať, aj dôsledkom novej kvality vládnuccich strán, z ktorých všetky majú väzby na štandardné európske politické strany, ich predstavitelia majú dlhoročné osobné kontakty s politickými predstaviteľmi vládnuccich strán v členských krajinách EÚ a NATO. Neštandardné strany, bez väzieb na európske a svetové politické rodiny, môžu zahraničnú politiku uskutočňovať iba cez oficiálne medzištátne styky, nemajú prirodzených politických partnerov v zahraničí a tým zbavujú krajinu, v ktorej vládnu, významných možností na presadzovanie jej záujmov. Súčasnú vládnuce strany sa riadia štandardnými európskymi politickými hodnotami, ctia si antifašistickú tradíciu, odmietajú xenofóbiu a intoleranciu, čo je, ako ukazuje príkra reakcia EÚ na vstup pravicových populistov do vlády v Rakúsku, veľmi cenná devíza v úsilí o integráciu do EÚ.

Okrem spomenutých a ďalších vnútropolitických zmien, ktoré spôsobili pozitívne vnímanie Slovenska a jeho nový imidž, sa prelom v integračných ambíciách SR odvíjal od novej kvality tvorby, koordinácie a uskutočňovania zahraničnej politiky. Programová blízkosť vládnuccich politických strán v zahraničnopolitickej oblasti, vysoká motivácia, doslova vlastenecká motivácia vymaniť Slovensko z hrozivej izolácie spo-

lu so šťastnou skladbou politických osobností, ktoré sa stali priamymi aktérmi zahraničnej politiky, spôsobili, že v slovenskej zahraničnej politike zavládol duch tímovej spolupráce. Na rozdiel od nedávnej minulosti, ktorá bola poznamenaná kontroverziami medzi najvyššími ústavnými činiteľmi, sa vytvorili vzťahy kooperácie, koordinácie, vzájomnej informovanosti, osobných konzultácií, aj keď, samozrejme, nie všetko je bez chýb. Tak sa vytvoril priestor aj pre tvorivosť a iniciatívu slovenskej zahraničnej služby. Ukázalo sa, že napriek iba osemročnej tradícii má naša zahraničná služba silné profesionálne zázemie. V situácii, keď bola oslobodená od povinného vysvetľovania nevysvetliteľného, ukázala sľubnú výkonnosť. Ukázalo sa, že slušnosť, profesionalita, realistický odhad možností a síl malého štátu a zároveň jednoznačné a razantné presadzovanie jeho dlhodobých národnoštátnych záujmov, to nie je podkladanie sa mocným, to nie je tzv. kolenačková diplomacia, ale jediná možná cesta k úspechu. Slovenská politika dosiahla v rokoch 1998-1999 úspech preto, že jej vládnuca politická elita koncipovala zahraničnú politiku nie velíkášsky, nie voluntaristicky a konjunkturalisticky, ale realisticky, primerane miestu, úlohe a reálnym možnostiam Slovenska v európskych a globálnych procesoch.

Významným faktorom prelomu bolo aj posilňovanie pragmatickej koordinácie politických aktivít štátnych orgánov s parlamentnými stranami a mimovládnyimi organizáciami. Je dobre, že sa do naplňovania cieľov zahraničnej politiky SR začala zapájať aj tzv. verejná diplomacia, to znamená občianske združenia, akademické kruhy, think-thanky atď. Aj týmto spôsobom sa odstraňovalo rozhodovanie ad hoc o dôležitých veciach štátneho záujmu a riziká nesprávnej interpretácie udalostí, javov a trendov v zahraničnopolitickej oblasti iba úzkym kruhom zainteresovaných osôb. Na základe týchto skúseností je potrebné dotvárať mechanizmus konzultácií na riešenie zložitých situácií a preventívne zahraničnopolitické pôsobenie.

Za veľmi dôležité pokladám i to, že napriek polarizácii slovenskej politickej elity, napriek sporom o interpretáciu minulého vládneho obdobia, sa zahraničná politika stáva tou oblasťou, kde je najväčší priestor na hľadanie konsenzu v prospech presadzovania dlhodobých národnoštátnych záujmov. Ak má zahraničná politika rešpektovať záujmy všetkých občanov, nemôže ju koncipovať a uskutočňovať iba jeden politický subjekt. Povedané slovami jedného experta, realizácia zahraničnej politiky je viac závislá od strategického konsenzu a schopnosti politickej elity ako od rozdelenia kompetencií. Aj preto je potrebné konzultovať otázky zahraničnej politiky aj s opozíciou. Najsilnejším dôkazom, že je to možné, bola konštruktívna diskusia v NR SR o uznesení NR SR k zameraniu a základným úlohám NR SR v príprave na rokovania o vstupe SR do EÚ. Verím, že práve oblasť európskej integrácie môže byť ostrovčekom politického konsenzu a spolupráce bez ohľadu na prirodzené spory a konflikty medzi koalíciou a opozíciou. Aj z tohto hľadiska pokladám za mimoriadne dôležité, že po septembrových parlamentných voľbách roku 1998 sa významne, kvalitatívne posilnila úloha parlamentu a jeho výborov, osobitne Zahraničného výboru, Výboru pre európsku integráciu a Výboru pre obranu a bezpečnosť NR SR pri tvorbe, uskutočňovaní a kontrole zahraničnej politiky. Posilnil sa aj význam stálych delegá-

cíi NR SR v rôznych parlamentných zhromaždeniach. Zahraničnopolitické funkcie parlamentu je potrebné aj naďalej rozvíjať a posilňovať, veď už dnes musíme myslieť na to, že vstupu SR do EÚ bude predchádzať ratifikačný proces. Rozhodovať budú poslanci parlamentov členských krajín EÚ, poslanci EP, politické skupiny v parlamentoch. Preto treba už teraz získavať ich podporu pre začlenenie SR do EÚ.

Vystúpenie poslanca Františka Šebeja, predsedu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európsku integráciu

Hlavné ciele integračného úsilia Slovenskej republiky sú členstvo v Európskej únii, NATO, OECD. Z tohto pohľadu možno považovať za kľúčové nasledovné rozhodnutia minulého roku vyjadrujúce prelom vo výsledkoch zahraničnej politiky Slovenskej republiky: *rozhodnutie summitu Európskej únie v Helsinkách, závery washingtonského summitu NATO (MAP), a v tomto kontexte aj rezolúciu Kongresu Spojených štátov amerických.*

S plným rešpektom k diplomatickým aktivitám a pozoruhodnému úsiliu predsedu vlády Slovenskej republiky, ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky a prezidenta republiky je hlavným zdrojom zahraničnopolitických úspechov a súčasťou zahraničnopolitického obrazu štátu vnútorná politika, teda vôľa obyvateľstva prejavovaná napríklad väčšinovým rozhodnutím vo voľbách, kroky vlády, formovanie ústavných inštitúcií, podoba zákonov prijímaných v parlamente, vytváranie ekonomického prostredia, činnosť inštitúcií štátu, samosprávy, občianskych inštitúcií, všetko čo je verejné – vyjadrenia a činnosť politických subjektov.

Spomínam to preto, lebo roky 1993-98, ako jasne vyplýva napríklad aj z publikácie Inštitútu pre verejné otázky *Slovensko v šedej zóne?*, navšili práve vo vnútornom živote krajiny nadkritické množstvo krokov, ktoré viedli k zahraničnopolitickému neúspechu v podobe nenaplnenia integračných ambícií, čo predstavovalo vypadnutie z prvého kola rozširovania NATO, absolútne spochybnenie Slovenska na luxemburskom summite EÚ kvôli neplneniu kodanských kritérií.

Volebný program SDK z roku 1998 popísal stav nasledovne:

Vnútropolitický vývoj Slovenskej republiky postavil otázniky aj nad základné znaky príslušnosti k tej či onej kultúre a vyvolal aj potrebu nového potvrdenia a dokazovania západoeurópskej identity Slovenskej republiky. Rok 1997 priniesol na madridskom summite NATO definitívny verdikt nad kompatibilitou vnútropolitického vývoja na Slovensku s politickými požiadavkami na členské krajiny NATO – Slovenská republika

bola vyradená spomedzi uchádzačov o členstvo. Podobným spôsobom stroskotal, vďaka vnútropolitickému vývoju, aj druhý najdôležitejší prípad – v prípade NATO i v prípade EÚ – možno hovoriť jednoznačne o zahraničnopolitickej sebadiskvalifikácii spôsobenej vnútropolitickými faktormi.

Vyjadrením vnímania Slovenskej republiky počas týchto rokov môže byť vývoj postojov Kongresu Spojených štátov amerických vyjadrený niekoľkými jeho uzneseniami. V prvých dvoch sa ešte menovite uvádza popri Českej republike, Maďarsku a Poľsku aj Slovensko. Konkrétne:

NATO Participation Act of 1994:

... všetka pomoc poskytnutá ostatnými členskými národmi NATO alebo NATO samotného, aby sa zabezpečil prechod k úplnému členstvu Poľska, Maďarska, Českej republiky, Slovenska a ďalších postkomunistických krajín Partnerstva pre mier v NATO. (...of all assistance provided by other NATO member nations or NATO itself to facilitate the transition to full NATO membership of Poland, Hungary, the Czech Republic, Slovakia, and other Partnership for Peace countries emerging from communist domination.)

NATO Participation Act Amendments of 1995:

Článok 16. Poskytnutie pomoci NATO pri transformácii by malo zahŕňať tie krajiny, ktoré sú najviac pripravené na úzku spoluprácu s NATO, akými sú Poľsko, Maďarsko, Česká republika a Slovensko, a mala by byť určená na pomoc ostatným krajinám splniť špecifické kritériá vedúce k ich eventuálnemu členstvu v NATO vrátane Litvy, Lotyšska, Estónska, Ukrajiny, Rumunska, Bulharska a Slovinska. (The provision of NATO transition assistance should include those countries most ready for closer ties with NATO, such as Poland, Hungary, the Czech Republic and Slovakia and should be designed to assist other countries meeting specified criteria of eligibility to move toward eventual NATO membership, including Lithuania, Latvia, Estonia, Ukraine, Romania, Bulgaria, and Slovenia.)

Práve toto obdobie možno označiť za okamih, keď množstvo neakceptovateľných skutkov a vyjadrení Mečiarovej vládnej garnitúry prekročilo „kritické množstvo“ a Slovensko prestalo byť vnímané ako kandidát s rovnakou politickou kultúrou a budúcnosťou ako Česká republika, Maďarsko a Poľsko. Jasne to dokazuje ďalšia rezolúcia Kongresu Spojených štátov amerických, v ktorej Slovensko so zoznamu popredných kandidátov na rozšírenie NATO vypadlo.

NATO Enlargement Facilitation Act of 1996:

Článok 23. Kongres Spojených štátov amerických pokladá Poľsko, Maďarsko a Českú republiku za krajiny, ktoré najviac pokročili v dosahovaní stanovených kritérií a mali by byť kvalifikované k získaniu ďalšej pomoci popísanej v tomto návrhu zákona. (The Congress of the United States finds that Poland, Hungary, and the Czech Republic have made the most progress toward achieving the stated criteria and should be eligible for the additional assistance described in this bill.)

Jedným z najvalidnejších dôkazov *prelomu* v zahraničnopolitickom obraze Slovenskej republiky je *Rezolúcia Kongresu USA č. 165 zo 16. novembra 1999* vyjadru-

júca politiku Spojených štátov amerických voči Slovenskej republike aj práve v tejto perspektíve.

Bezprostredne po washingtonskom summite NATO sa vyvinula v Európe situácia, ktorá priniesla jeden z najťažších testov novej zahraničnopolitickej orientácie Slovenskej republiky – kosovská kríza. Je vysoko pravdepodobné, že práve jednoznačný a konzistentný postoj a skutky vlády Slovenskej republiky znamenali ten zvrat vo vnímaní Slovenskej republiky, ktorý je vyjadrený v spomínanej rezolúcii Kongresu Spojených štátov amerických.

Z pohľadu slovenského parlamentu je pre členstvo v NATO mimoriadne dôležitý *Národný program prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO (PRENAME)*, schválený vládou 6. októbra 1999, ktorý bol pozitívne prijatý v orgánoch NATO a dáva Národnej rade Slovenskej republiky transparentný rámec pre parlamentnú kontrolu napĺňania prioritného strategického cieľa. V medziparlamentnom rozmere diplomacie tvorí potom dôležitú súčasť úsilia pôsobenie stálej delegácie Národnej rady Slovenskej republiky v Parlamentnom zhromaždení NATO.

Za prelomovú možno označiť tiež *Pravidelnú správu Európskej komisie o pokroku dosiahnutom Slovenskou republikou v príprave na vstup do Európskej únie, ktoré Európska komisia uverejnila 13. októbra 1999*. Je to prvá pravidelná správa, ktorá konštatuje splnenie hlavných úloh v plnení kodanských a ďalších integračných kritérií, pričom za najdôležitejšie možno považovať prijatie zákona o používaní jazykov národnostných menšín v úradnom styku, zákona o verejnom obstarávaní, zákona o štátnej pomoci, zákona o technických požiadavkách na výrobky a posudzovaní zhody.

Z hľadiska úloh, ktoré stoja pred Národnou radou Slovenskej republiky v integrácii do Európskej únie, je najdôležitejším dokumentom *Národný program pre prijatie acquis communautaire*, ktorého aktualizovanú verziu predložila vláda Slovenskej republiky Európskej komisii dňa 28. mája 1999.

Prijímanie noriem *acquis communautaire* do právneho poriadku Slovenskej republiky nebude možné bez zmeny stratégie činnosti Národnej rady Slovenskej republiky a legislatívnej činnosti vlády Slovenskej republiky. Zámer presunúť legislatívnu právomoc zavádzať normy na vládu Slovenskej republiky, z dôvodu, že Národná rada SR nemôže zvládnuť prijímanie množstva európskej legislatívy, nemá politický charakter. Ak sa Slovenská republika stane konečne členom Európskej únie, tak sa v tomto zmysle bude musieť prijať aj novela ústavy, napríklad ako v Spolkovej republike Nemecko, a európske právo sa stane automaticky právom domácim.

Dňa 16. februára 2000 Národná rada Slovenskej republiky prijala *Uznesenie č. 726 k zameraniu a základným úlohám Národnej rady Slovenskej republiky v príprave na rokovanie o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie*. Toto uznesenie možno považovať za štátnický akt na pôde Národnej rady Slovenskej republiky. Počas schvaľovania uznesenia boli prítomní 114 poslanci a za uznesenie hlasovalo 113 poslancov vrátane zástupcov opozičných strán. Uznesenie podrobne definuje úlohy Národnej rady Slovenskej republiky a relevantných výborov Národnej rady Slovenskej

republiky v procese európskej integrácie, ako aj vzťah Národnej rady Slovenskej republiky k vláde Slovenskej republiky v tomto procese.

Vláda Slovenskej republiky si stanovila termín pripravenosti na vstup do Európskej únie na 1. januára 2004. Je to termín ambiciózny, ale nie nereálny. Neznamená, že Slovensko sa v tom termíne už stane členom, je to termín, keď Slovenská republika prijme dôležité normy a uzavrie rokovania o jednotlivých kapitolách. Bude otázkou, v akom stave bude Európska únia v tom čase, ako sa bude vyvíjať politická, hospodárska situácia a iné oblasti. V každom prípade je splnenie tohto termínu možné.

Rok 1999 bol rokom prelomovým, a aj keď to znie pateticky, možno povedať, že sa Slovenskej republike vrátila česť. V rokoch 2000-2001 sa budú prisľuby meniť na realitu.

Vystúpenie poslankyne Ireny Belohorskej, členky Zahraničného výboru Národnej rady Slovenskej republiky

Aj napriek tomu, že vonku sneží, dostala som od organizátorov konferencie pozvánku na žatvu – tak si dovoľím označiť aspoň podľa názvu dnešnú *Hodnotiacu konferenciu zahraničnej politiky Slovenskej republiky za rok 1999*. Zahraničná politika našej mladej republiky je proces dlhodobý, určite presahujúci funkčné obdobie meniacich sa vlád, a je vlastne výsledkom a zrkadlom stálosti systému. Systému, ktorý musí byť presne definovaný. Vláda je hovorcom, reprezentantom národa na európskom, resp. svetovom javisku. Vláda musí vedieť formulovať národnoštátne záujmy, teda záujmy svojho národa, a musí ich vedieť aj obhajovať. Je tragédiou, ak štátna reprezentácia nevie tieto záujmy definovať, resp. ak v ich obhajovaní zlyháva a obetuje ich vo viditeľne osobných záujmoch.

Problém terajšieho hodnotenia nevidím v rozdielnom ciele, predpokladám, že sme si stanovili ten istý, teda, aby sa Slovenská republika stala členom EÚ a NATO, problém vidím v rozdielnom spôsobe a snahe získať toto členstvo. Ak sme sa dnes rozhodli priebežne hodnotiť proces dlhodobého charakteru, dovoľte mi podotknúť jednu zásadnú vec. Proces rozpadu bývalého komunistického bloku bol predsa motivovaný tým istým cieľom, občania sa postavili proti globalizácii zo strany komunistov, proti dezinformačnej kampani a nepravdám zo strany médií, proti manipulácii súdnych nariadení a procesov, proti odpočúvaniu telefonických rozhovorov, za ochranu súkromného vlastníctva, za lepšie školstvo, zdravotníctvo, za zlepšenie postavenia inteligencie. Mlčiaca väčšina vyjadrila svoj jasný protest proti politickému rozhodovaniu na pracoviskách. Ťažilo nás nielen jarmo komunistického bloku, ťažilo nás aj jarmo spoločného štátu Čechov a Slovákov. Mali sme vtedy silu ísť cestou k svetlu individuálnej slobody, možnosti slobodného pohybu, prejavu, cítili sme historickú príležitosť. Áno, teraz je ten čas, keď aj *my národ slovenský* a na našom území žijúci občania budeme vedieť sami zodpovedať za svoj osud. Že budeme mať politickú garnitúru, ktorá bude mať silu odolať konkurencii, bude vedieť

diskutovať s partnermi a priateľmi v zahraničí bez toho, aby sa im triasli ruky, alebo potili dlane. Že budú mať väčší pocit zodpovednosti voči histórii a vlastnému národu z vedomia, že náš národ už mnohí podviedli a podmanili si ho. Cez túto prizmu si teda dovoľím hodnotiť vaše dosiahnuté výsledky za minulý rok. Povznesiem sa nad hodnotenie účtovníka, ktorý porovnáva rubriku dal a má dať. V politike je hodnotenie v úrovni spokojnosti občanov, ktorí dali nám hlasy vo voľbách. Do volieb v roku 1998 ste nemali zodpovednosť, občania vám ju nezverili. Boli ste v úlohe kritikov, v období budovania štátu, resp. jeho inštitúcií ste sa sústredili viac na ich deštrukciu ako na kritiku smerujúcu k ich lepšiemu fungovaniu. Dnes, po viac ako roku, chcete hodnotiť, a tak si znovu dovoľujem pripomenúť. Nie my spolu, ale občan pri najbližších voľbách bude hodnotiť. Teraz už ale bude vedieť posúdiť nielen reči, ale aj prácu politickej garnitúry.

Po zmenách, ktoré prebehli v strednej Európe po roku 1989, Európa reagovala veľmi pomaly. Akoby zrazu nevedeli, čo s nami, ako sa vlastne majú správať. Možno aj v našej prílišnej ústretovosti alebo servilnosti môžeme hľadať príčiny, prečo nám neveria. História ich naučila, že územia získavali za cenu ťažkých bojov a obetí z oboch strán – až potom ekonomickou nadvládou.

Okrem procesu prijímania nových členov EÚ musí riešiť vlastné problémy veľmi komplikovaného prechodu na spoločnú menu, úpravu veľkorysého schengenského systému, ktorý sa ukázal mierne nadhodnotený, ako aj otázku spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. EÚ pochopila, že územie definované hranicami spoločnej Európy potrebuje okrem vlastnej meny aj vlastnú obranu občanov, resp. izoláciu možných konfliktov.

Analýza situácie v Kosove ukazuje, že vynaložené peniaze na obranu v krajinách EÚ tvoria 65-70 % výdavkov USA, ich efektívnosť ani zďaleka nedosahuje 65 %, nehovoriac o kvalite logistiky. Veľmi kriticky hodnotí svoj postoj a správanie sa. Aká je to sila, ak v prípade konfliktu musí zasahovať mocnosť z iného kontinentu? Práve zrušenie ZEÚ, resp. jeho splynutie s EÚ si bude vyžadovať nové inštitucionálne zmeny v dnešnej hierarchii.

Slovenská zahraničná politika nie je teda snahou skupiny politikov, neprebíha v imaginárnom priestore, a nie je možné ju izolovať od procesov prebiehajúcich vo vnútri krajiny. Nie je možné ju izolovať ani od obdobia minulého, bola to vláda pána Mečiara, ktorá odovzdávala prihlášku Slovenskej republiky do EÚ. Vy ste dostali príležitosť, že EÚ vám odovzdala štafetový kolík, aby ste ho niesli v drese Slovenskej republiky ďalej. Za naše chyby sme zaplatili daň v podobe prizerajúceho sa. Nezaбудnite však, že do cieľa treba prebehnúť dlhú cestu. Mohla by som teraz ako príslušník opozície vypočítať všetky vaše chyby a prešľapy za minulý rok. Možno to je aj dôvod, prečo ste ma sem pozvali, aby na 10 pochvalných zaznelo aj jedno kritické. Nechcem byť zlá sudička pri kolíske, na rozdiel od mnohých z vás, dokonca trúfmem si povedať, že z vystupujúcich jediná som mala odvahu zdvihnúť ruku za rozdelenie štátu. Zdvíham teda aj diel svojej zodpovednosti za osud krajiny, v ktorej som sa narodila a v ktorej chcem žiť. Využime teda príležitosť tohto spoločného podujatia,

aby sme si zhodnotili nielen uplynulý rok, ale hlavne, aby sme ponuku helsinského summitu vedeli využiť, nie zneužiť na svoju oslavu. Spomeňte si na slová pána premiéra Mečiara, ktoré povedal po svojom zvolení v roku 1994 – *ponúkam vám prácu, pot a slzy*. Pri víťazstve začatia rozhovorov si uvedomte, že ste dosiahli víťazstvo v kategórii, ktorá vás nectí, a to, že sme dosiahli prvé miesto v nezamestnanosti, takže dbajte, aby ste z jeho programu nenaplnili len tie slzy.

Grigorij Mesežnikov

Vnútropolitické determinanty zahraničnej politiky SR: integračná dimenzia

Účasť na integračných procesoch ako súčasť spoločenskej transformácie

Zahraničnú politiku každého štátu ovplyvňuje množstvo faktorov: geografická poloha, veľkosť územia, ekonomický potenciál, stav ozbrojených síl, zvláštnosti historického vývoja, kultúrne tradície, postavenie v systéme medzinárodných vzťahov. Kľúčovú a často priamo určujúcu úlohu zohráva v zahraničnopolitickom smerovaní tohto štátu aj celkový charakter vnútropolitického vývoja (typ politického režimu, stabilita mocenských inštitúcií, pôsobenie hlavných politických aktérov, stav politickej kultúry). Mimoriadne dôležitý význam nadobudla pre Slovenskú republiku po rozdelení ČSFR v roku 1993 účasť na integračných procesoch. Integračné úsilie boli podmienené dvoma základnými faktormi, vonkajším a vnútorným. Prvý, vonkajší, súvisel s celkom pochopiteľnou snahou malého štátu, ktorým Slovenská republika je, stať sa súčasťou formujúcich sa medzinárodných, resp. nadnárodných štruktúr založených na princípoch demokratickej integrácie, poskytujúcej malým štátom nezanedbateľné výhody. Druhý, vnútorný, súvisel s modelom spoločenskej transformácie po kolapse komunistického režimu. Cieľom transformácie v krajinách strednej Európy vrátane bezprostredných susedov SR malo byť vytvorenie spoločnosti liberálnodemokratického typu s fungujúcou trhovou ekonomikou, pluralitným politickým systémom, právnym štátom, efektívnou ochranou ľudských práv a občianskych slobôd. Práve tento typ spoločnosti je príznačný pre členské štáty dvoch najvýznamnejších

integračných zoskupení, EÚ a NATO, do ktorých sa SR hlási. Pochopiteľne, úsilie stredoeurópskych štátov vstúpiť do týchto zoskupení pôsobí na tieto štáty vysoko motivujúco z hľadiska napredovania transformačných procesov. Keďže je zrejmé, že členstvo v obidvoch spomínaných zoskupeniach môže významne prispieť k celkovej stabilizácii spoločenského vývoja a k upevneniu dosiahnutých výsledkov transformácie, zmysel zmien, ktoré sa začali na Slovensku odvíjať po roku 1989, by sa dal vyjadriť heslom *Späť do Európy*. Logika vývoja po kolapse komunizmu v strednej Európe bola totiž neúprosná. Ak si tá-ktorá krajina predsavzala vybudovať politické a ekonomické základy demokratickej spoločnosti, nevyhnutne sa musela zapojiť do procesov, ktoré ju približovali k spoločenstvu štátov založenému na systéme univerzálnych hodnôt slobody, demokracie a trhu. Keďže o účasť na integračných procesoch sa usilujú aj krajiny bezprostredne susediace so Slovenskom, stávajú sa integračné pozície SR faktorom významne ovplyvňujúcim jej bilaterálne vzťahy s ČR, Poľskom a Maďarskom, ako aj intenzitu multilaterálnej regionálnej spolupráce. Vychádzajúc z horeuvedeného, môžeme tvrdiť, že podobne ako v iných stredoeurópskych štátoch, aj na Slovensku sa spoločenská transformácia po páde komunistického režimu a zapojenie sa do procesov európskej integrácie ukázali ako dve strany tej istej mince.

Príčiny integračného zlyhania SR v rokoch 1994-1998

Ak posudzujeme vnútropolitický vývoj SR po roku 1993 a jeho vplyv na zahraničnú politiku a medzinárodné postavenie krajiny, vidíme niekoľko rokov trvajúci rozpor medzi deklarovanou prointegračnou a proatlantickou orientáciou a faktickou absenciou vôle vládnucech politických síl bezvýhradne splniť kritériá na vstup do EÚ a NATO. Najmä v rokoch 1994-1998 bol vnútropolitický vývoj krajiny poznačený trendmi a javmi nezlučiteľnými s členstvom v spomínaných integračných zoskupeniach. Išlo o nedostatočnú stabilitu demokratických inštitúcií, výraznú mocenskú konfrontáciu, zdrojom ktorej boli konfliktné vzťahy hlavných politických aktérov, silnú spoločenskú polarizáciu, vyvolanú konfrontačným politickým štýlom vtedajšej vládnej elity. Nerešpektovanie ústavného rámca politického vývoja, porušovanie stanovených pravidiel a snaha účelovo ich meniť v záujme posilnenia vlastného mocenského postavenia, časté porušovanie princípov právneho štátu, vytváranie prekážok pre uplatňovanie práv príslušníkov národnostných menšín, to všetko napokon diskvalifikovalo Slovenskú republiku v jej integračných úsiliach a spôsobilo, že SR sa v priebehu krátkeho obdobia premenila z jedného z favoritov integračného postupu na outsidera, ktorý ako jediný spomedzi ostatných pridružených krajín nespĺnil politické kritériá, v dôsledku čoho sa krajina nestala ani členom NATO v rámci prvej vlny rozširovania, ani nebola zaradená do prvej skupiny štátov, s ktorými Únia začala bezprostredné rokovania o vstupe. Zbierka upozornení na pretrvávajúce demokratické deficity a nezlučiteľnosť základných tren-

dov vnútropolitického vývoja s členstvom v EÚ a NATO vo forme demaršov a rezolúcií iba znázornila hĺbku faktickej izolácie, do ktorej sa krajina dostala vinou vtedajšej vládnej elity.

Vnútropolitické faktory zahraničnej politiky

Situácia sa dramaticky zmenila po parlamentných voľbách 1998. Práve snaha prekonať zjavné zaostávanie Slovenska v integračných procesoch poslúžila ako silný faktor volebnej mobilizácie prodemokratického elektorátu, ako motív hlasovania v prospech zmeny. Po nástupe novej vlády, zloženej zo zástupcov štyroch demokratických a prointegračne orientovaných politických subjektov, sa vnútropolitický vývoj SR dostal do súladu so stanovenými kritériami na členstvo v EÚ a NATO. Do nového tisícročia vstupuje Slovensko s vládou, ktorá nielen deklaruje odhodlanie dobehnúť zameškané, ale aj podniká v tomto smere konkrétne kroky.

Čo patrí k dnešným vnútropolitickým determinantom slovenskej zahraničnej politiky? Ide o tri skupiny faktorov:

- celkový charakter vnútropolitického vývoja, stav politického systému, fungovanie inštitucionálneho základu demokratického režimu,
- postoje rozhodujúcich politických aktérov v otázkach zahraničnej politiky, praktické naplnenie zahraničnopolitických priorít jednotlivých politických subjektov, súlad ich účinkovania na domácej scéne s integračnými potrebami štátu,
- názory obyvateľstva Slovenska na zahraničnú politiku štátu, vzťah občanov k udalostiam vo svete dotýkajúcim sa zahraničnopolitickej orientácie SR vrátane jej integračných aspirácií.

Povolebné zmeny vo vnútropolitickom vývoji SR

Výsledky parlamentných volieb v roku 1998 zásadne zmenili pomer síl v krajine. Vznikla vládna koalícia SDK-SDL-SMK-SOP, združujúca politické subjekty rôznej ideovej orientácie, opierajúca sa o ústavnú väčšinu v parlamente. Činnosť tejto koalície v rokoch 1998-1999 sa vyznačovala tak úsilím o nápravu deformácií z predchádzajúceho obdobia, ako aj praktickými krokmi na obnovenie bezporuchového pôsobenia mechanizmov parlamentnej demokracie a hľadanie konsenzu v základných otázkach smerovania krajiny. Vládna väčšina v NR SR sa zasadila o uplatnenie princípu primeranej účasti opozície pri kreovaní vedenia parlamentu a jeho orgánov, ktorý vo svojom praktickom vyjadrení sa buď značne priblížil princípu pomerného zastúpenia, alebo bol s ním totožný (na tejto skutočnosti nič nemení fakt, že túto ponuku najprv z propagandistických dôvodov odmietlo HZDS, a po viac ako ročnom pôsobení parlamentu aj SNS). Už samotným svojím zložením demonštrovala vláda SDK-SDL-SMK-SOP od začiatku orientáciu na uplatnenie princípu inklúzie pri uplatnení moci.

Je to vláda typu *veľkej koalície* predstavujúcej najdôležitejší prvok modelu konsociačnej (konsenzuálnej) demokracie. Pre pluralitnú spoločnosť, vyznačujúcu sa existenciou rozmanitých segmentov obyvateľstva, je model konsociačnej demokracie najvhodnejšou formou politického usporiadania. Umožňuje zapojenie väčšieho množstva relevantných spoločenských skupín do vládnutia, čím pomáha prekonávať vylúčenie menšín z politiky.

Prijatím novely zákona o voľbách do orgánov samospráv, uskutočnením komunálnych volieb v súlade s ústavou, schválením ústavného zákona o priamej voľbe prezidenta a zvolením hlavy štátu došlo na Slovensku k stabilizácii ústavného systému krajiny. Pozitívne zmeny nastali v oblasti národnostnej politiky, k čomu výrazne prispela skutočnosť, že politická strana zastupujúca najväčšiu národnostnú menšinu získala podiel na reálnom výkone moci. Adekvátny spôsob reprezentácie politiky mimoriadne vysoko mobilizovanej maďarskej menšiny v systéme výkonnej a zákonodarnej moci vytvoril priaznivé podmienky pre pozitívny posun vo vzťahoch medzi väčšinovým slovenským národom a etnickými Maďarmi. V dôsledku legislatívnych a iných politických krokov novej vládnej koalície bola odstránená drvivá väčšina prekážok (demokratických deficitov) brániacich aktívnemu začleneniu sa Slovenska do integračných procesov. Summit EÚ v Helsinkách pozvaním SR na rozhovory o vstupe do Únie túto skutočnosť potvrdil.

Vzhľadom na rozdielny vnútorný charakter a odlišný politický štýl, uplatňovaný existujúcimi politickými subjektmi, zostáva vzťah medzi dvoma hlavnými zoskupeniami politických strán na Slovensku (vládna koalícia – opozícia) aj v období po voľbách 1998 výrazne konfliktný. Napriek pomerne silnej intenzite konfliktu medzi vládou koalíciou a opozíciou je však možnosť toho, že vládna koalícia uplatní voči opozícii diskriminačné až represívne metódy príznačné pre politiku bývalej vládnej koalície HZDS-ZRS-SNS, prakticky vylúčená.

Európska integrácia a miesto SR v integračných procesoch očami hlavných politických aktérov

Pre postoje všetkých parlamentných strán v otázkach zahraničnej politiky je príznačné verbálne prihlásenie sa k myšlienke členstva SR v Európskej únii a (s výnimkou SNS) aj v NATO. Napriek tomu je však otázne, či naozaj existuje konsenzus hlavných politických síl ako základ celonárodného konsenzu v kľúčových otázkach zahraničnopolitického smerovania. O takomto konsenze by sa dalo hovoriť iba v prípade bezvýhradnej a nespochybniteľnej podpory integračného úsilia a praktickej realizácie politiky (tak zahraničnej, ako aj vnútornej), ktorá by bola v plnom súlade s úsilím vstúpiť do EÚ a NATO. Vývoj v posledných rokoch ukazuje, že pre zistenie skutočného postoja tej-ktorej strany v tejto oblasti je oveľa rukolapnejším ukazovateľom interpretácia integračných procesov a účasti Slovenska na nich ako iba verbálne deklarácie o podpore myšlienky vstupu SR do EÚ, prípadne NATO.

Analýza prezentovaných stanovísk súvisiacich s danou problematikou oprávňuje k úvahám o existencii dvoch skupín politických subjektov. Prvú tvoria politické formácie s jednoznačne prointegračným zameraním, ktoré pri zdôvodnení nevyhnutnosti vstupu SR do EÚ poukazujú na kultúrno-civilizačnú príslušnosť Slovenska k Európe, oddanosť spoločným hodnotám, už existujúcu orientáciu slovenskej ekonomiky na trhy EÚ, očakávané ekonomické výhody spojené s úplným otvorením trhu EÚ pre slovenských výrobcov, zvýšenie kredibility krajiny pre potenciálnych zahraničných investorov a s tým spojený rast zahraničných investícií, možnosti priameho ovplyvňovania dôležitých rozhodnutí orgánov EÚ bezprostredne sa dotýkajúcich Slovenska a v neposlednom rade aj upevnenie demokratického režimu, priaznivejšie vyhliadky pre celkovú stabilizáciu politického života a posilnenie prvkov demokratickej politickej kultúry v krajine. Ide o politické subjekty, ktoré v októbri 1998 vytvorili vládnú koalíciu (SDK, SDL, SOP, SMK).

Do druhej skupiny patria politické subjekty, predstavitelia ktorých napriek proklamovanej podpore myšlienky vstupu do EÚ sa často vyjadrujú kriticky o procesoch integrácie v Európe. Vychádzajúc z analýzy praktických krokov, ktorú tieto subjekty, HZDS a SNS, uskutočňovali v období, keď boli pri moci, môžeme považovať spomínané kritické vyjadrenia za oveľa smerodajnejšie ako oficiálne deklarované prointegračné postoje. Zástupcovia týchto subjektov často zdôrazňujú, že SR je štát, ktorý iba nedávno získal plnú suverenitu a musel by sa v prípade vstupu do EÚ jej podstatnej časti vzdať, že európska integrácia je výhodná predovšetkým pre veľké štáty a že Slovensku v EÚ hrozí, že sa dostane do submisívneho postavenia. Podľa týchto politikov európska integrácia nie je znovuzjednotením predtým rozdelenej Európy, ale iba rozšírením západného vplyvu na východnú Európu, tento proces údajne riadi pragmatická *eurobyrokracia*, ktorá nezohľadňuje zvláštnosti kultúrneho a duchovného vývoja malých štátov. Zástupcovia týchto politických subjektov tvrdia, že EÚ nie je dostatočne stabilizovaná a vyprofilovaná organizácia z hľadiska vnútorných mechanizmov fungovania, preto vstup do nej skrýva pre SR veľké riziko, že prílišná zviazanosť Slovenska s kozmopolitnou západnou Európou môže vážne ohroziť *tradičnú slovenskú hodnotovú orientáciu*, že EÚ nedostatočne zohľadňuje sociálnu dimenziu ekonomického vývoja a presadzuje také ekonomické riešenia, ktoré sú pre Slovensko nevýhodné, že EÚ taktiež nedostatočne zohľadňuje nové spoločenské výzvy, napr. potrebu boja s organizovaným zločinom, obchodom s drogami, preto členstvo SR v EÚ môže spomínané sociálne neduhy prehĺbiť. Politika HZDS a SNS v rokoch 1994-1998 spôsobila integračné zlyhanie SR. Práve predstavitelia týchto strán odmietali všetky kritické upozornenia na demokratické deficity vo vnútropolitickom vývoji SR prichádzajúce z európskych inštitúcií a obviňovali orgány EÚ z nesprávneho hodnotenia vývoja v SR. Kritické postoje zaujímajú predstavitelia týchto subjektov voči orgánom EÚ aj po voľbách 1998, tentokrát je však, naopak, ich príčinou pozitívne hodnotenie vnútropolitického vývoja SR. Keďže jednou z podmienok úspešného napredovania negociačného procesu s EÚ je politická stabilita ako predpoklad riešenia existujúcich sociálno-ekonomických problémov, všetky aktivity smerujúce

k zníženiu úrovne politickej stability (napr. iniciovanie petičnej akcie za vypísanie referenda o predčasných voľbách vo februári 2000) sú faktickým popretím snáh o dosiahnutie konsenzu v otázke o vstupe krajiny do EÚ.

V situácii, keď je skutočný konsenzus hlavných politických síl v otázke zahraničnej politiky štátu stále otázný, je základnou vnútropolitickou podmienkou pokračovania priaznivého vývoja v oblasti približovania sa SR k Európskej únii dlhodobé zotrvanie pri moci politických subjektov s jednoznačne prointegračnou zahraničnopolitickou orientáciou.

Európska integrácia v názoroch občanov Slovenska

Pokračovanie procesu pristupovania SR k Európskej únii nachádza u obyvateľstva SR väčšinovú podporu. Ide o jednu zo základných stabilných hodnôt zahraničnopolitickej orientácie obyvateľstva. Integračný neúspech bývalej vlády neodradil väčšinu občanov od integrácie. Podľa výskumov Inštitútu pre verejné otázky (IVO) v roku 1999 bola podpora vstupu do EÚ na úrovni 62 % (v januári) až 66 % (v júni a októbri). V porovnaní s rokom 1998 bol však v tejto otázke zaznamenaný určitý pokles (v apríli 1998 sa až 79 % občanov vyslovovalo za vstup SR do EÚ). Tento pokles sa pritom udial na pozadí pomerne výrazného očakávania zlepšenia šancí Slovenska na vstup do EÚ po voľbách 1998, keď podľa prieskumu IVO 52 % občanov SR si myslelo, že tieto šance sa v dôsledku volieb 1998 zvýšia (27 % si myslelo, že zostanú rovnaké a 2 % očakávalo zníženie šancí). Príčina spomínaného poklesu súvisí s faktom, že predstavitelia HZDS a SNS po odchode do opozície začali oveľa otvorenejšie spochybňovať účelnosť integrácie SR do EÚ a NATO, na čo ich priaznivci reagovali znížením podpory vstupu SR do oboch zoskupení.

Nadchádzajúce niekoľkoročné obdobie rokovania o členstve SR v EÚ bude významné nielen z hľadiska zvyšovania úrovne pripravenosti krajiny v jednotlivých oblastiach, ale aj z hľadiska formovania pozitívneho vzťahu obyvateľstva k vstupu SR do Únie. Zatiaľ čo pre splnenie kritérií na vstup do EÚ budú rozhodujúce výsledky reforiem a proces aproximácie, v prípade zvýšenia úrovne podpory verejnosti pôjde v značnej miere o výsledky vysvetľovacej práce vládnych inštitúcií, pôsobenia politických strán prointegračného zamerania a aktivít mimovládnych organizácií.

Magda Vášáryová

Niektoré kritické body vo vývoji zahraničnej politiky Slovenskej republiky a úloha mimovládnych think-tankov pri ich objasňovaní

1. V názve tejto konferencie je slovo prelomový

Nie som si istá, či by sme mali rok 1999 pokladať za skutočne prelom, či to nie je skôr rok návratu na pozície, na ktorých sme už raz boli. Nejde mi len o slovičkárnenie. Prelom znamená vstup do dverí, ktoré pre nás ešte nikdy neboli otvorené, prelom znamená možnosť pozeráť sa bez strachu dozadu, bez strachu, že sa môžeme znovu vydať falošnou cestou, ako sme sa ňou ako krajina vydali v rokoch 95-98. Z tohto pohľadu preto tvrdím, že sa ešte stále len vraciame, naprávame, ešte stále nám hrozí nebezpečenstvo cesty späť do marazmu izolácie.

Ani z pohľadu mimovládnych organizácií nemôžeme hovoriť o prelome. Tretí sektor na Slovensku sa nemusí vracáť, ani uvažovať o prelome. Silný mimovládny sektor pokračoval aj v roku 1999 vo svojej práci. Mimovládne organizácie (MVO) neboli nikdy na zlej ceste, naopak, stali sa počas piatich rokov od roku 1994 symbolom kontinuity prointegračného smerovania SR a tým aj bránou, otvorenou bránou, poistkou proti izolácii Slovenska. Ak chápeme kontinuitu práce ako hodnotu systémového pôsobenia, potom nemôžeme hovoriť o prelome, ale o pokračovaní úsilia MVO v kultivovaní zahraničnopolitického myslenia elít a obyvateľstva Slovenskej republiky.

Magda Vášáryová; prezidentka Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku

Je pravdou, že keby sme boli Angličania, zišli by sme sa dnes na oslave osemdesiatej výročnej schôdze SIMŠ pri hodnotení krokov zahraničnej politiky Slovenska. My sa dnes stretávame prvýkrát. Dávno sme si zvykli na naše zaostávanie za modernými svetovými trendmi o 15-20 rokov. Dokonca sme sa naučili vydávať to za svoju prednosť a honosiť sa vzťahom k tradíciám a folklóru, aj keď by to mal byť folklór zahraničnopolitického uvažovania.

Ale ako si vysvetliť naše 70-ročné zaostávanie za európskym trendom? Naši bezprostrední susedia Poliaci i Maďari založili svoje zahraničnopolitické think-tanky včas, pred 70 alebo aspoň 45 rokmi? Kde sme to zostali 50 rokov stáť? Som presvedčená, že sa nad touto otázkou musíme zamyslieť, možno aj preto, aby sme jednoduchý návrat nepovažovali nabadúce za veľký prelom.

a) Jedným z presvedčivých argumentov, ktorý je poruke, je určite neexistencia samostatného Slovenska. Keď sa však pozrieme do histórie Československa a dnešnej Českej republiky, nenájdeme tam medzi veľkým množstvom záujmových združení a spolkov ani jeden, ktorý by sa dal nazvať spoločnosťou, zaoberajúcou sa zahraničnopolitickou problematikou. Československo skutočne nemalo žiadny Chatam House alebo Council of Foreign Relations, hoci, čo sa týka schopností preberania a napodobňovania Ameriky hrali v Prahe a dodnes hrajú country and western muziku možno častejšie a vášnivejšie ako v USA. Prečo sa v tomto priestore ohraničenom českými hraničnými pohoriami a riekou Tisou na východe naši starí otcovia nevenovali pravidelne otázkam zapojenia tohto územia do medzinárodnej spolupráce, diskusiám o hraniciach, možnostiach rozporov so susedmi, témam tak aktuálnym ako sú problémy medzinárodných kontaktov, prednáškam aj o niečom inom ako o prospešnosti nepitia alkoholu? Ani disidentské skupiny počas komunistického režimu neporiadali nič podobné. O schopnosti slovenského katolíckeho disentu zamýšľať sa nad otázkami medzinárodných problémov po prípadnom páde železnej opony sa vyjadril J. Černogurský na seminároch SFPA poriadaných v rokoch 1994-95 o líniiach a osobnostiach zahraničnopolitického myslenia na Slovensku v 19. a 20. storočí veľmi lakonicky – vôbec sme sa nevenovali týmto témam.

b) Vyzerá to akoby priestor od Ašu až po Košice bol dlhodobo naplnený nevedomosťou, pocitom zbytočnosti, lenivosťou zaoberať sa takýmito myšlienkami a organizovať diskusie, na ktorých by sa stretávali generácie i profesie. Jednou z možností zvláštnej ľahostajnosti je dlhoročné všeobecné presvedčenie, že sa nás problémy vysokej zahraničnej politiky netýkajú, že si to rozhodujú *tí hore* – v tomto prípade mocnosti, spojenci, Moskva, Praha – dosadme si každý to svoje. Možno bol za tým i strach, obyčajná obava pokúsiť sa porozumieť problémom, ktoré nás ovplyvňovali viac, ako sme si vo svojej pohodlnosti pripúšťali. Obývajúc územie, o ktorom sme si vždy mysleli, že je skôr obeťou, alebo ako sa dnes hovorí – objektom, a nie subjektom zahraničnej politiky, starali sme sa skôr o problémy každodenného života alebo o lapálie našej kultúrnej identity ako o problémy, ktoré nás zásadne ovplyvňovali. Paradoxom je, že napriek tomu

toto prostredie vychovalo celú jednu generáciu mimoriadne schopných českých a slovenských diplomatov, ktorí slúžili v československej a počas vojny aj v iných diplomatických službách. Priznajme si, že ich skúsenosti a bohatstvo myšlienok, ktoré nám zanechali ako potenciál, sme nedokázali preniesť cez éru komunistickej diktatúry, a ani za posledných desať rokov sme ju nesprostredkovali novým generáciám. Až do roku 1996 sme nepreložili Hodžovu knihu *Snenie o Strednej Európe*. Nepreložili sme do roku 1995 ani zahraničnopolitickú úvahu L. Štúra *Slovanstvo a svet budúcnosti*, nech je dnes pre nás akokoľvek nepochopiteľne agresívna a naivná. Práve preto sme odsúdení začínať stále odznova a nazývať návraty a dobiehania prelomami.

- c) Zväzkami kvalitných a aj dnes čitateľných prác z oblasti zahraničnej politiky napísanými slovenskými autormi, zborníkmi prednášok, úvahami na zahraničnopolitické témy, ktoré vyšli na Slovensku do roku 1993, by sa stažka zaplnila jedna stredne veľká polica. Môžeme sa síce tešiť, že všetko, čo naša generácia robí v tejto oblasti, je na Slovensku priekopnícke, pionierske, grundérske, ale uvedomme si, že je to zároveň aj zdržujúce a pre pozorovateľov zvonku často naivné. V zrýchľujúcom sa tempe zmien a modernizácie nám potom nezostáva dosť času na analýzu našej histórie a spôsobov uvažovania v minulosti, čo môže mať za následok napríklad našu dnešnú neschopnosť pritiahnúť väčšinu obyvateľstva k premýšľaniu o reálnom koncepte bezpečnosti nášho štátu v budúcnosti. Snažíme sa horúčkovo dosiahnuť integračný európsky vlak a nemáme čas na prediskutovanie závažných bilaterálnych problémov vo verejnosti, prenechávame ich len populistickým politickým lídrom a ich obmedzenosti. Oháňame sa frázami, ktoré už dávno nemajú žiaden obsah, pretože sme ukrátení o možnosť siahnuť ku knihám našich predchodcov a napíť sa ich osviežujúcich myšlienok ako naši susedia.
- d) Možno za to môže doteraz prevládajúci paternalizmus na slovenský spôsob, prenášanie zodpovednosti za náš život výlučne na bedrá štátu, že sme sa nezaujímali, čo s nami bude. Možno to má na svedomí aj obdobie fašistického slovenského štátu, ktoré vytvorilo dodnes pretrvávajúcu priepasť medzi časťou elity a poslušnou pasívnou masou, ale určite najmä obdobie komunizmu, kedy sa zahraničná politika robila výlučne tajne v kancelárii generálneho tajomníka KS podľa pokynov Moskvy a akékoľvek dobrovoľné združovanie občanov, ktorí by chceli pracovať s informáciami, bolo dopredu odsúdené na prenasledovanie a podozrievanie. To všetko vytvorilo obzvlášť nežičlivú atmosféru a posilnilo predstavu malého bezmocného človeka voči veľkej a tajomnej zahraničnej politike. Tento malý človek sa ozval pri prvej tlačovej konferencii SFPA ústami vtedy poslankyne NR SR – a kto vám to dovolil zaoberať sa zahraničnou politikou? Chcela som len v krátkosti poukázať, že sme sa dodnes nezbavili tejto tradície, a to sa výrazne prejavuje aj v neschopnosti niektorých politikov, ktorí pracujú v oblasti diplomacie alebo obrany štátu, pochopiť, že nezávislé fóra ako toto dnešné, môžu existovať, že sú potrebné a že sa na nich môžu objavovať skutočne nezávislé názory, nezávislé od štátneho rozpočtu i od vplyvu vlády a politických strán.

2. Práca s verejnosťou

- a) Šírením informácií formou a jazykom dostupným pre záujemcov z radov širokej verejnosti bez toho, aby sme podceňovali ich schopnosť porozumieť aj zložitým problémom. Publikovaním brožúr, usporadúvaním diskusií s atraktívnymi rečníkmi, pozývaním expertov nielen z blízkeho zahraničia, prenikaním do denníkov a týždenníkov, ktoré sú masovo čítané. Zakladaním klubov po celej republike a nielen v Bratislave. Zúčastňovaním sa na diskusiách v elektronických médiách, celoštátnych i regionálnych televíziách a rádiách. Dovoľte, aby som sa krátko venovala jednému dlhu, ktorý dnes máme.

Kríza v Kosove je prvým zahraničnopolitickým problémom, ktorý sa dotkol aj toho najneinformovanejšieho človeka na Slovensku bez toho, aby sa ho zároveň dotkol existenčne. Ľudia na Slovensku poväčšine solidarizovali so Srbmi a odmietali spôsob riešenia krízy, ktorý presadila Aliancia. Dodnes sa táto kríza podpisuje vo výskumoch verejnej mienky na nízkych preferenciách podpory vstupu SR do NATO. Položme si otázku, ako sme využili tento historicky prvý masový záujem Slovákov okrem toho, že sme sa rozčuľovali na seba navzájom a vyčítali vláde zlú mediálnu politiku? Ako sme to napravovali? Koľko kníh, statí alebo prednášok a diskusií už vyšlo, koľko relácií sa vo verejnoprávných médiách objavilo takých, ktoré by využili záujem obyvateľstva, nasledujúci pokles emócií a ktoré by podnietili ľudí rozmýšľať a možno u niektorých aj zmeniť názor?

Odpoveď všetci poznáme – teraz už niečo urobíme. Vláda s pomocou mimovládnych organizácií. SFPA sa už dlhšiu dobu usiluje zorganizovať konferenciu o tom, ako vplývalo Kosovo na verejnú mienku na Slovensku a jej prostredníctvom prinieslo fundované odpovede na niektoré otázky, pretože bez nich, bez seriózných odpovedí, prediskutovaných a podrobených kritike, sa v každej, aj tej dnešnej vládnej PR (public relation) kampani, bude len každý vystupujúci emocionálne triafať do terča. Dodnes sa nám to nepodarilo. Nemôžeme totiž počítat s tým, že výchovu nášho vlastného obyvateľstva budú financovať súkromné americké nadácie. Vláda dodnes nevypísala grantovú súťaž, nikto nevyslal signál smerom k štátnym podnikom, aby podporili podobné akcie. Pre zahraničných podporovateľov existujú dnes dôležitejšie témy – Rómovia, gender studies a pod. Fundraising tiež podlieha móde. Kosovo však v móde už nie je. Obávam sa, že my by sme sa mu mali ešte dlho venovať.

- b) *Význam práce v nezávislých think-tankoch:*

skutočne módna téma. Ale každý, kto si prečíta aspoň tie dve najdôležitejšie americké knihy o procese, ktorý viedol v roku 1999 k rozšíreniu NATO, snáď pochopí úlohu think-tankov ako RAND Corporation, Atlantic Committee a iných ad hoc združení, ktoré od začiatku srdnato bojovali s predstavami amerických vládnych úradníkov a väčšiny akademickej obce v USA. Podarilo sa im otočiť koleso dejín, a to za púhych päť rokov. Kto sa odvážil o tom, okrem prezidenta Walesu a jeho kamarátov, snívať v dobách, keď my sme ešte spokojne letovali v roku 1989?

Medzi najdôležitejšie úlohy nezávislých think-tankov na Slovensku patrí:

1. pestovanie kritického, skutočne nezávislého myslenia v oblasti zahraničnej politiky a prezentovanie jeho výsledkov na verejnosti alebo v uzavretých expertných skupinách,
2. vychovávanie osobností z radov univerzitnej mládeže, samostatne mysliacich mozgov pre oblasť medzinárodných vzťahov, pretože naše školstvo ešte stále nie je dostatočne skonsolidované a mnohokrát podporuje len stádne myslenie,
3. zúčastňovanie sa na konferenciách a seminároch expertných skupín v zahraničí, na kolektívnom riešení úloh v medzinárodných tímoch,
4. poskytovanie príležitostí ďalej pracovať pre ľudí, ktorí skončili svoju činnosť v diplomacii alebo sa potrebujú len zastaviť a premýšľať, byť zásobárňou poradcov, expertov pre štátne inštitúcie. Zároveň ponúknuť aktívnym pracovníkom zahraničnej služby možnosť publikovať svoje práce na nezávislej pôde.

Ideálny dynamický stav je možné dosiahnuť len v spolupráci a vzájomnom rešpektovaní sa vládnej a mimovládnej sféry. Otázkou do budúcnosti je, či sa nám na Slovensku podarí vyhnúť typickej stredoeurópskej situácii, keď think-tanky a vôbec všetky MVO sú podriadené jednotlivým straníckym sekretariátom. Táto situácia, tak prehľadná a odskúšaná v Nemecku alebo v Rakúsku, sa dnes ukazuje ako neudržateľná. Podvzúja iniciatívu moderných ľudí, oklieštuje ich možnosti kriticky myslieť. Na Slovensku vznikol zhodou zvláštnych, viac-menej negatívnych vplyvov stav, ktorý sa blíži anglosaskému modelu skutočne nezávislého tretieho sektora, podporovaného zatiaľ hlavne zo zahraničia. Ani nová slovenská vláda však doteraz nepredložila konkrétny zámer, ako chce podporovať tento stredoeurópsky unikát. Nevieme nič o predstavách jednotlivých politických strán a politikov, či sa pokúsia v duchu HZDS vytvárať svoje paralelné inštitúcie, ktoré budú financovať a zadávať len im vládne úlohy alebo podporia modernú budúcnosť MVO na Slovensku. Príklad neexistujúcej informačnej kampane o Európskej únii svedčí skôr o prvom prípade. SFPA sa snažila podporiť iniciatívu niektorých MVO pripraviť 52 dielny televízny seriál veselých a poučných sedemminútoviek o tom, čo to je Európska únia. Požiadali o časť peňazí z programu PHARE, ktoré vláda nevyčerpala. Odpoveď úradníkov znela: nepotrebujeme vašu iniciatívu, my práve pripravujeme 356-dielny seriál 25 minútoviek o Európskej únii. Asi ani netreba zdôrazniť, že tento seriál sa nikdy neurobil, nikdy sa nevysielal, peniaze odišli, slovenský divák zostal neinformovaný.

3. Z pohľadom upretým do roku 1999 si postavme úlohy pre rok 2000

- a) pokúsme sa v spolupráci vlády a MVO využiť prebudený záujem verejnosti o veci zahraničnej politiky,
- b) vychovávajme intenzívnejšie mladý dorast,

- c. publikujme čo najviac, diskutujme, poriadajme ad hoc debaty, série debát, stretávajme sa za zavretými dverami, v televízii, ale bez neinformovaných moderátorov,
- d. zakladajme a zase rozpúšťajme skupiny ľudí, ktorí si dajú konkrétny cieľ v oblasti zahraničnej politiky,
- e. skúsme kooperovať.

Bude to prvýkrát v našej histórii. Nakoniec, ešte stále robíme všetko prvýkrát. Len si prajme, aby sme sa čo najmenej vracali.

Urban Rusnák

Mechanizmy zapojenia mimovládnych, vedeckých a akademických inštitúcií do tvorby zahraničnej politiky SR

V celej histórii Československa bol oficiálny proces zahraničnopolitického myslenia a rozhodovania, ako aj výkon zahraničnej služby sústredený v Prahe. Slováci, v prípade záujmu a schopností presadiť sa v oblasti zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov, sa preto prirodzene presúvali do hlavného mesta. Bratislava bola v zahraničnej politike, ako i v iných kľúčových oblastiach štátnej správy, odsúdená na úlohu provinčného mesta bez možnosti reálne ovplyvňovať chod udalostí. Zahraničnopolitické myslenie na Slovensku bolo kultivované v časti spoločenskovedných ústavov SAV a na niektorých univerzitných pracoviskách, avšak prakticky bez možnosti akokoľvek vstupovať do rozhodovacieho procesu. Situácia sa začala meniť až po spoločenských zmenách v roku 1989. Kľúčovým krokom v roku 1990 bolo zriadenie Ministerstva medzinárodných vzťahov Slovenskej republiky. Už v tomto období sa ukázalo, že z vyššie uvedených objektívnych dôvodov slovenská strana nedisponuje dostatočným počtom vhodných kandidátov z radov profesionálnych odborníkov potrebných na vyrovnanie existujúcej disproporcie, a preto do diplomacie vstúpil relatívne veľký počet osobností z iných odborných kruhov ovládajúcich jazyky a požívajúcich dôveru nových politických elít. Keď v roku 1992 slabla šanca na udržanie spoločného štátu, začal rásť počet prevažne mladých diplomatov a diplomatických elévov slovenského pôvodu, ktorí sa začali presúvať z Prahy do Bratislavy. Tento proces vyvrcholil dňom vzniku Slovenskej republiky, keď do Bratislavy prišla posledná skupina pracovníkov zahraničnej služby s federálnou skúsenosťou a desiatky diplomatov v tom čase pôsobiacich v zahraničí optovali pre Slovensko.

Urban Rusnák; riaditeľ Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií

Po vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 stál pred slovenskou spoločenskou a intelektuálnou elitou okrem iných životne dôležitých otázok problém nedostatočnej kapacity odbornej zahraničnopolitickej komunity na Slovensku. V tom čase získali veľký priestor na sebarealizáciu v štátnej správe prvé ročníky absolventov postgraduálneho štúdia *Ústavu medzinárodných vzťahov na Právnickej fakulte Univerzity Komenského*. Nedostatok pracovníkov v exekutive spôsobil v rámci tvoriacej sa expertnej zahraničnopolitickej komunity na Slovensku podtlak, ktorý systematicky odsával voľný ľudský potenciál so zahraničnopolitickými ambíciami. V tomto prvom období vznikol z iniciatívy jeho prvého riaditeľa Svetoslava Bombíka ešte pri Ministerstve medzinárodných vzťahov *Slovenský inštitút medzinárodných štúdií (SIMŠ)*, prvý zahraničnopolitický think-tank na Slovensku inšpirovaný pražským *Ústavom medzinárodných vzťahů* pri FMZV. Významnú úlohu v oblasti formovania otázok národnej bezpečnosti a kultivovania zahraničnopolitického myslenia na Ministerstve obrany SR zohralo *Stredisko strategických štúdií*. Situácia sa z hľadiska zahraničnopolitickej komunity významne zmenila v polovici 90. rokov. Vládna koalícia Hnutia za demokratické Slovensko, Slovenskej národnej strany a Združenia robotníkov Slovenska dôslednou aplikáciou väčšinového princípu po víťazstve v parlamentných voľbách v roku 1994 neumožnila zvyčajnú delbu vplyvu medzi vládnymi a opozičnými stranami v rámci Národnej rady Slovenskej republiky a vtlačila predstaviteľov politickej opozície do úlohy štatistov. Aktívna časť opozičnej politickej elity našla v tom čase priestor v rozvíjajúcom sa mimovládnom sektore. Od roku 1995 môžeme pozorovať intenzívny rast občianskeho sektora aj v oblasti zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov. Ako konkrétne príklady možno uviesť *Slovenskú spoločnosť pre zahraničnú politiku (SFPA)*, ktorá sa od svojho založenia vypracovala na vedúcu mimovládnu organizáciu v oblasti zahraničnej politiky na Slovensku. Do Výskumného centra SFPA prešli pracovať v roku 1995 fakticky všetci výskumní pracovníci SIMŠ a v období do volieb v roku 1998 na jej pôde aktívne vystupovali kľúčovi predstavitelia opozičných strán profilujúci sa v zahraničnopolitickej oblasti. Medzi inými mimovládnymi organizáciami, ktoré sa venujú aj zahraničnej politike, možno uviesť *Inštitút pre verejné otázky (IVO)* a zo špecializovaných mimovládnych organizácií napríklad *Centrum pre európsku politiku (CEP)* alebo *Slovenskú úniu pre mier a ľudské práva (SÚMaLP)*. Priestor v treťom sektore sa však snažila vyplniť aj vtedajšia vládna koalícia. Za všetky mimovládne organizácie blízke vláde V. Mečiara možno menovať *Slovenskú spoločnosť pre medzinárodné vzťahy a porozumenie*. Aj medzi mimovládnymi organizáciami však vznikla a prehlbovala sa polarizácia typická pre Slovensko druhej polovice 90. rokov. Vážnou prekážkou pre ďalší rozvoj zahraničnopolitickej komunity na Slovensku sa stala strata komunikácie medzi Ministerstvom zahraničných vecí SR a opozičnými mimovládnymi organizáciami a následné odcudzenie, ktoré vyústilo do vzájomného obviňovania sa škodením Slovenskej republiky. V tomto období sa stal pre MZV SR nepotrebný aj SIMŠ, ktorý chradol, a jeho zrušením v lete 1989 hrozil zánik i *Medzinárodným otázkam* – jedinému odbornému periodiku na Slovensku venujúcem sa výlučne medzinárodným vzťa-

hom a zahraničnej politike. Je zaujímavé, že vedeniu Strediska strategických štúdií pri MO SR sa darilo udržiavať dialóg a spoluprácu s niektorými mimovládnymi organizáciami aj počas obdobia konfrontácie medzi vládou a opozíciou. Pozitívnym inštitucionálnym krokom vlády V. Mečiara pre formovanie odbornej komunity v akademickej oblasti bolo zriadenie Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Po parlamentných voľbách v septembri 1998 sa situácia kardinálne zmenila. Viacerí predstavitelia novej vládnej koalície mali osobnú skúsenosť z práce v mimovládnych organizáciách a jasne si uvedomovali ich význam v oblasti zahraničnopolitického myslenia. Užšia spolupráca medzi MZV a tretím sektorom získala silný impulz prílevom expertov z mimovládnych organizácií do štátnej správy. Nová situácia bola reflektovaná aj v Programovom vyhlásení vlády SR v oblasti zahraničnej politiky, kde sa uvádza, že *vláda vytvorí efektívne mechanizmy pre zapojenie potenciálu mimovládnych, vedeckých i akademických inštitúcií do tvorby zahraničnej politiky*. Jedným z praktických krokov na realizáciu tohto zámeru bolo v roku 1999 aj opätovné obnovenie Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií. Prvým projektom obnoveného Inštitútu bolo zmapovanie a podchytenie jednotlivých pracovísk venujúcich sa zahraničnej politike a medzinárodným vzťahom na Slovensku, ktoré vyvrcholilo 9. septembra 1999 *I. Konferenciou aktérov medzinárodných vzťahov na Slovensku. Register pracovísk venujúcich sa zahraničnej politike a medzinárodným vzťahom v Slovenskej republike*, ktorý bol prezentovaný počas konferencie je len prvým krokom na dlhej ceste identifikácie jednotlivých aktérov, ich kapacít a možností a, v neposlednom rade, ochoty a pripravenosti zapojiť sa do komplexného procesu tvorby jednotnej zahraničnej politiky Slovenska v jej najširšom zmysle. Podpora tejto iniciatívy Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií zo strany Ministerstva zahraničných vecí SR svedčí o snahe vytvárať také podmienky pre obojstrannú komunikáciu s ostatnými subjektami venujúcimi sa zahraničnej politike, ktoré ich presvedčia o užitočnosti vzájomnej spolupráce a komunikácie. Slovenský inštitút medzinárodných štúdií by sa v tejto súvislosti mohol stať ohniskom celoslovenskej navzájom poprepájanej siete spájajúcej v oblasti zahraničnej politiky tretí sektor a akademickú obec so štátnou správou.

Inštitucionalizovanie spolupráce medzi štátnou správou na jednej strane, tretím sektorom a akademickými inštitúciami na strane druhej, je z dlhodobého hľadiska dôležitá úloha. Podpisom dohody o spolupráci s MZV SR v roku 1999 bolo potvrdené osobitné miesto SFPA medzi mimovládnymi organizáciami. MZV SR pokračuje v zmluvných vzťahoch s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici a pripravuje sa dohoda o spolupráci s Ekonomickou univerzitou v Bratislave. Nadštandardné vzťahy existujú aj medzi MZV SR a Ústavom medzinárodných vzťahov a aproximácie práva Právnickej fakulty UK.

Obdobie masívnej vynútenej účasti špičkových odborníkov a politikov v mimovládnych organizáciách sa, dúfajme, už nebude opakovať a v budúcnosti bude skôr dochádzať k personálnej difúzii, než k hromadným presunom medzi sektormi. Len

na okraj, opätovným presunom politickej elity do funkcií v parlamente a exekutive a aktivitami počas prezidentskej kampane došlo koncom roku 1998 a v prvom polroku 1999 k oslabeniu a príbrzdeniu činnosti viacerých mimovládnych organizácií. Väčšina mimovládnych organizácií venujúcich sa zahraničnej politike blízkych dnešnej opozícii však skoro úplne zastavila svoju činnosť. Prestížny adresár *Think-tanky v strednej a východnej Európe* vydaný Freedom House v roku 1999 uvádza na Slovensku iba tri inštitúcie venujúce sa primárne zahraničnej a bezpečnostnej politike: SFPA, SIMŠ a CEP. Tieto i v reálnom živote tvoria po reorganizácii Strediska strategických štúdií MO SR hlavné centrá kultivujúce zahraničnopolitické myslenie na Slovensku. Dôležitou úlohou, ktorá stojí pred uvedenými inštitúciami, je prekonanie bariér a nadviazanie obojstrannej komunikácie s časťou intelektuálnej elity blízkej opozičným silám, ktoré môže následne ovplyvniť tak myslenie politickej elity dnešnej opozície, ako aj časť elektorátu v otázke podpory hlavných priorít zahraničnej politiky Slovenskej republiky – integrácie do európskych a transatlantických štruktúr a dobrých susedských vzťahov v regióne strednej Európy. Tento dialóg je potrebné viesť na platforme spoločne zdieľaných hodnôt (demokracia, ľudské práva, voľnohospodárstvo a ekonomika) a cieľov (zabezpečenie národnej bezpečnosti a prosperity Slovenskej republiky). Ak to dokážeme, bude to dôkazom zrelosti celej zahraničnopolitickej komunity a dobrým signálom pre celú spoločnosť na Slovensku a našich partnerov v regióne i vo svete.

Kamil Sládek

Európska integrácia a Slovensko

Najdôležitejší cieľ zahraničnopolitického úsilia vládnej koalície v roku 1999, zaradenie SR do skupiny rokujúcich štátov s EÚ, bol summitom v Helsinkách dosiahnutý. Čaká nás však doma ešte veľa práce, a práve tu narážame na mnoho prekážok. Spomeniem už len dve, keďže ostatné už boli viackrát spomenuté:¹

1. 40-ročná vláda protizápadnej ideológie je v mysliach ľudí stále veľmi živá (zvlášť to cítiť u časti strednej a veľkej časti staršej generácie v otázke podpory integrácie SR do EÚ, o integrácii do NATO ani nehovoriac). Vo veľkej miere to platí aj o príslušníkoch ASR). Žiadna vláda od roku 1989 sa touto problematikou nezaoberala, chýbal na to nielen čas, ale aj odvaha.

S touto problematikou úzko súvisí aj vzťah k našej vlastnej histórii, ktorý, ako píše historik Lubomír Lipták, kolíše od milých a uspokojujúcich ilúzií po odhodlanie vyrovnaf sa s mnohými sklamaniami zo seba samých.² Zatiaľ sme na druhú časť vzťahu, teda prijať vlastné dejiny ako národ bez ilúzií a s pokorou, nenadobudli odvahu. Pokiaľ to neurobíme, vždy nás prítomnosť zaskočí.

2. Prekážkou je posledné štvorročné obdobie vlády Vladimíra Mečiara. Jedným z dôsledkov jeho vlády bol nárast nedôvery našich občanov ku krajinám a inštitúciám (západnej) Európy a USA. Odpoveď na otázku, ako sa ľudia vysporadúvajú s týmto dedičstvom, dá pravdepodobné referendum o predčasných voľbách.

Hlavným cieľom Centra pre európsku politiku je zvyšovanie verejného povedomia o kľúčových otázkach integrácie Slovenska do Európskej únie a Severoatlantickej aliancie. Ťažiskom práce Centra je osvetová činnosť. Hlavnými prostriedkami združenia pri naplňaní vytyčeného cieľa sú výchova odborníkov a školiteľov, organizovanie verejných a špecializovaných seminárov, prednášok, diskusií, vydávanie

Kamil Sládek; riaditeľ Centra pre európsku politiku

¹ Napr. ekonomická situácia, vratkosť vládnej koalície, Kosovo a ďalšie.

² Podľa: Lipták, L.: Storočie dlhšie ako sto rokov. Kalligram, Bratislava 1999, s. 18.

informačných materiálov a práca s médiami. Cieľové skupiny, na ktoré sa CEP v súčasnosti orientuje, sú stredoškolskí a vysokoškolskí študenti, pracovníci štátnej správy, vojaci základnej služby, ako aj profesionálni vojaci Armády SR.

Keďže CEP vedie diskusiu so širokou verejnosťou, mojou základnou témou je informovanie o aplikácii európskej myšlienky na každodenný život človeka a regiónov. Jednotlivé oblasti rozoberiem podrobnejšie:

- Pohnútkou, ktorá viedla k naštartovaniu celého procesu integrácie západoeurópskych štátov, bolo zabezpečenie mieru, stability a prosperity tejto časti Európy. Tento fakt pripomínam preto, lebo až príliš často pri zdôvodňovaní integrácie SR do EÚ niektorí politici spomínajú predovšetkým miliardy korún, ktoré k nám pritečú z EÚ (a ako naschvál sme jediná krajina z desiatich rokujúcich, ktorá nepodala dostatok kvalitných projektov na vyčerpanie prostriedkov, ktoré nám z EÚ ponúkajú). Prezentujú sa technické stránky celého procesu: nevyhnutnosť meniť tisíce zákonov a noriem, prispôsobovať sa v najrozličnejších oblastiach života, od obchodných pravidiel cez poľnohospodárstvo až po jednotnú colnú politiku. To všetko je v poriadku. V čom je však problém? Chýba nám človek. Nespomína sa človek, ktorého sa to všetko bude bezprostredne týkať. Veľký Stredoeurópan, viedenský kardinál Franz König sa v prednáške na Ekonomickej Univerzite v Bratislave v roku 1996 zaoberal aj európskou integráciou. Zdôrazňoval v nej *duchovné hodnoty*, na ktorých má byť budovaná budúca Európa a z nich vyplývajúce politické a ekonomické kroky, ktoré majú byť v prospech konkrétnych ľudí. *Rodiaca sa Európa je príliš dôležitá, než aby bola tak ako doteraz ponechaná výlučne na ekonomiku a politiku. ... Ak sa do centra dostane človek, znamená to primát etiky nad technikou, primát človeka pred vedami, ako aj nadradenosť ducha nad hmotou. Len človek so svojou nedotknuteľnou dôstojnosťou, so svojimi nedotknuteľnými základnými právami môže spájať východnú a západnú Európu do novej jednoty.*³
- Pokladám preto za veľmi dôležité, aby sa myšlienky a fakty integračného procesu stali známe a zrozumiteľné väčšine obyvateľov Slovenska. Aby informácie o zapájaní sa Slovenska do celoeurópskej spolupráce mali z diskusií s odborníkmi, aby v televízii boli kvalitné programy, vysvetľujúce zrozumiteľným jazykom tento komplikovaný proces. Lebo bežný občan o týchto otázkach a problémoch často nevie, a preto sa ani nechce orientovať. Integrácia do EÚ je pre množstvo ľudí záležitosťou politikov a nie ich vlastnou. Do tohto procesu sa necítia byť pozvaní, je pre nich cudzí a nezrozumiteľný. Málokto sa však týmto aspektom zaoberá.
- Chýba mi jasná, zrozumiteľná a do určitej miery i jednotná informačná kampaň, ktorá by bola schopná osloviť ľudí od najvyššej úrovne po najmenšiu obec. V urči-

³ König, Kardinál, F.: Kresťanský život a demokratická forma štátu. In: Listy časové a nadčasové, 6/1996, s. 15, 16.

tom zmysle si možno vziať za vzor minulú vládu, jej jednotné vystupovanie v neustálom vytváraní neistoty k integrácii do západoeurópskych štruktúr (predovšetkým do NATO). Tie isté argumenty z najrozličnejších interview v televízii či rozhlase, z tlačoviek, najrozličnejších mítingov sa nám vracajú dodnes. Podľa našich skúseností, 60-70 % otázok, ktoré dostávame od účastníkov na našich podujatiach, vyjadruje nedôveru voči Západu. Sú to presne tie isté vyjadrenia, akými argumentovali politici súčasnej opozície či ich vykladači a komentátori typu bývalých pracovníkov STV, pánov Kapustu či Púchovského. V žiadnom prípade nevyčítam ľuďom, že majú argumenty proti. To je celkom prirodzené. Problémom je, že časť politikov súčasnej koalície používa nepresvedčivé, nezrozumiteľné argumenty, respektíve niektorým celkom chýbajú.

- Je veľmi dôležité, že za posledné roky vznikli rôzne centrá a informačné strediská, ktoré sa zaoberajú presunom informácií ku všetkým skupinám obyvateľstva. Je potrebné umožniť komunikáciu občanov s mienkotvornými osobnosťami (celostátne, regionálne i lokálne uznávanými) aj prostredníctvom elektronických médií, ako aj internetu (ktorých dosah a vplyv je dnes nespochybniteľný). Žiaľ, zatiaľ najviac sa v rôznych úradoch a inštitúciách zanedbáva a do určitej miery snáď i zaznáva osobný kontakt s občanmi. V Bratislave je pomerne dostatok možností dostať sa k informáciám, množstvo pripravovaných a realizovaných aktivít. Ale čím ďalej na východ, tým menej chuti cestovať, tým menej aktivít. Ak vidím v niečom zmysel, tak je to práve v cestovaní po regiónoch, v komunikácii, v hľadaní riešení v tých podmienkach, v ktorých ľudia žijú. Z Bratislavy vyzerá integrácia omnoho jednoduchšie ako zo Sniny či Starej Ľubovne. Ruka v ruke s týmto problémom vystupuje i otázka, ako osloviť ľudí, ktorí nie sú členmi žiadnych združení, centier či spoločností. Ide mi o to, ako docieľiť, aby problematika integrácie bola témou širších vrstiev, ako osloviť čo najviac neoslovených, a tým pádom nezaujímajúcich sa.
- V tejto súvislosti treba spomenúť, že väčšinu ľudí celkom prirodzene nezaujímajú najrozličnejšie politiky, kapitoly a predpisy Európskej únie. Pre nich je dôležité, aké podmienky pre život majú na ich základe doma, v ich obci, meste, okrese. Pre väčšinu je ďaleko Bratislava a o Bruseli to platí niekoľkonásobne viac. Integrácia totiž naozaj nie je o Bruseli, ale o Bardejove, Palárikove či Marikovej. Európa sa stále viac stáva Európou regiónov, nie štátov. Preto je veľmi pozitívna a potrebná podpora regionálnej politiky, aktivít v jednotlivých regiónoch a rozvoja cezhraničnej spolupráce. Práve tu sa však ľudia stretávajú s prekážkami na strane (predovšetkým štátnych) úradníkov, ktorí majú projekty na starosti. Keď sa ľudia dostanú k informáciám o projektoch, musia často prejsť bariérou neochoty úradníkov, ich sťažovania sa na množstvo roboty; neprehľadným systémom komisií, neinformovaním o všetkých podmienkach konkurzov ako i o tom, čo je na projektoch zlé, ak neboli schválené. Tak vznikajú podozrenia z neférovosti súťaženia. To je jedna z príčin, prečo pretrváva predkladanie nekvalitných projektov a rovnako nedôvera k týmto inštitúciám. Viacerí máme skúsenosť, že niektorí ľudia

zodpovední za grantové projekty informácie skôr cedia, ako šíria. Potom sa stane neuveriteľné, že nevieme využiť ponúkané peniaze.

- Dôležitým rezortom, kde musia byť kvalitné a zrozumiteľné informácie je školstvo. Je všeobecným zvykom, že mnohé stredné školy sa obracajú na organizácie zaoberajúce sa integráciou s prosbou o sprostredkovanie prednášok alebo zabezpečenie literatúry s témou európskej integrácie. To je samo o sebe v poriadku – subsidiarita v praxi. Problém je však v tom, že chýba (zdá sa) celková koncepcia ďalšieho vzdelávania najmä učiteľov občianskej náuky a náuky o spoločnosti v problematike integrácie. Pritom vzdelávanie v tomto smere je veľmi dôležité. Dnešní stredoškoláci už budú hlasovať v referende o vstupe do EÚ. Treba, aby mali čo najviac informácií a vedeli sa orientovať v tomto procese. Publikácií s touto tematikou, ktoré sú dostupné a zrozumiteľné „normálnemu“ človeku je dosiaľ minimum. Jedna z mála, ak nie dosiaľ jediná, je publikácia Juraja Alnera *Európa pre Slovákov, Slovensko pre Európu*. Autor v nej vysvetľuje jednoduchým jazykom jednotlivé kroky integrácie. Väčšina výtlačkov tejto brožúrky, ktorá bola pôvodne písaná ako študijná pomôcka, leží od leta minulého roka v tlačiarni, namiesto toho, aby slúžila žiakom a študentom pri výučbe Náuky o spoločnosti. Vraj nie sú prostriedky na distribúciu. Na prípadnú penalizáciu za zaberanie skladového miesta sa už ale asi budú musieť nájsť.
- Ďalšou cieľovou skupinou sú regionálni novinári. Ich vzdelávanie s cieľom sústreďiť sa na konkrétne kroky pôsobenia EÚ v regiónoch je jednou z najlepších propagačných kampaní. Práve na príklade existujúcich projektov, ako aj poukázaním na možnosti realizovať najrozličnejšie projekty z prostriedkov EÚ, možno eliminovať obavy zo straty vlastných tradícií, ba až identity.
- Konštatovanie, že integrácia do EÚ a NATO je prioritou SR je pre mnohých obyvateľov prázdny pojem, lebo ho používa každá slovenská vláda od roku 1990. Treba široko a zrozumiteľne informovať o všetkých aktivitách vlády a ich dopadoch, aby ľudia vedeli rozlišovať, ktorá pracovala len ústami a ktorá vláda konala reálne činy v prospech integrácie. Nemožno sa spoliehať len na televíziu – ako som spomínal vyššie, treba chodiť za ľuďmi tam, kde žijú. Počúvať ich, ako tomuto procesu rozumejú, čo od neho očakávajú a čoho sa obávajú. Ako si Európu predstavujú. Veď oni budú jej súčasťou. Vláda (jej aparáty) a parlament sú len ich zástupcami.

Preto je našou povinnosťou čo najrovnomernejšie informovať (a zásobovať materiálmi) o procesoch v našej spoločnosti všetkých občanov. Byť schopní počúvať a dávať poctivé odpovede na všetky otázky občanov o tom, čo proces integrácie prináša. Najlepší výsledok možno predpokladať vtedy, ak budú zodpovedané otázky na konkrétne problémy v regiónoch.

Rastislav Káčer

Slovensko a medzinárodné organizácie

Rok 1999 je možné pri dnešnom retrospektívnom zahraničnopolitickom hodnotení považovať za mimoriadne intenzívny a plodný. Inventúra našej zahraničnej politiky na konci roka 1998 poukazovala na neprimerane veľký rozpor medzi realitou a ambíciami Slovenska. Vážnou výzvou pre slovenskú zahraničnú politiku bola potreba znovuetablovať Slovenskú republiku do pozície dôveryhodného partnera pre našich susedov a vážneho kandidáta na členstvo v NATO, OECD a EÚ, obnoviť vnímanie Slovenskej republiky ako vyspelej, demokratickej a pozitívne sa rozvíjajúcej stredoeurópskej krajiny.

Mimoriadne významným odzrkadlením ocenenia transformácie Slovenskej republiky v oblasti demokracie je hodnotenie Monitorovacieho výboru Parlamentného zhromaždenia Rady Európy (PZ RE) zo septembra 1999. PZ RE v Štrasburgu na svojom plenárnom zasadnutí 21. septembra 1999 prijalo správu spravodajcov Monitorovacieho výboru PZ RE o *Dodržiavaní záväzkov a povinností Slovenska*. Správa oceňuje pokrok SR pri konsolidácii demokracie, právneho štátu, rešpektovania ľudských práv, ako aj úsilie Slovenskej republiky zamerané na zosúladenie politiky a práva s princípmi Rady Európy. PZ RE súčasne schválilo návrh rezolúcie a odporúčania o dodržiavaní povinností a záväzkov Slovenskej republiky, ktorými sa na návrh Monitorovacieho výboru PZ RE ukončuje proces monitorovania Slovenskej republiky.

Výrazný pokrok sme zaznamenali počas roka 1999 najmä v oblasti bezpečnostnej politiky.

Organizácia severoatlantickej zmluvy

Členstvo v Organizácii severoatlantickej zmluvy je pre Slovenskú republiku garanciou vonkajšej bezpečnosti a opätovného zaradenia sa do komunity vyspelých demo-

kracii transatlantického priestoru. V roku 1999 sa NATO rozširovalo po prvýkrát od konca studenej vojny. Slovenská republika však nebola v svojich snahách úspešná – Madridský summit v roku 1997 znamenal vyradenie Slovenska z hlavného prúdu reformných krajín – do NATO vstúpili ako prví Poľsko, Maďarsko a Česká republika. Zmena politiky a zásadné zintenzívnenie kontaktov s NATO a členskými štátmi priniesli aj pozitívny obrat v postavení Slovenskej republiky. Na washingtonskom summite bola Slovenská republika zaradená medzi reálnych uchádzačov o členstvo a v súčasnosti má ambíciu byť vnímaná ako jeden z najväznejších uchádzačov o členstvo.

Washingtonský summit NATO schválením Akčného plánu pre členstvo (MAP) inštitucionalizoval celý proces rozširovania Aliancie, ktorý pred aspirantom postavil kritériá vyššie než pred troch nových členov. Vláda SR preto okamžite rozbehla komplexný program prípravy krajiny na členstvo v NATO. Cieľom vlády SR bolo využiť MAP ako nástroj zdokonaľovania svojich politických, obranných, hospodárskych a právnych štruktúr a predpisov tak, aby čo najskôr a najviac zodpovedali štruktúram a normám NATO. Vychádzajúc z MAP a doterajších skúseností Slovenskej republiky v príprave na členstvo v NATO, schválila vláda SR svojím uznesením z 9. júna 1999 *Program zabezpečenia prípravy Slovenskej republiky na členstvo v NATO (PZ PRENAME)*. Na základe uznesenia sa vytvoril Výbor vlády na prípravu Slovenskej republiky na členstvo v NATO a zároveň sa definovalo 14 hlavných oblastí prípravy Slovenskej republiky na členstvo, pre ktoré sa vytvorilo 14 medzirezortných pracovných skupín. Program zohľadňuje aj pripomienky a rady partnerov z členských štátov NATO a, predovšetkým, skúsenosti a poznatky troch nových členov NATO.

Z hľadiska politických kontaktov najvyšších predstaviteľov NATO a Slovenskej republiky najvýznamnejšie boli – účasť predsedu vlády SR M. Dzurindu na summite NATO a Euroatlantickej partnerskej rady 25. apríla 1999 vo Washingtone, návšteva prezidenta SR R. Schustera v centrále NATO, ZEÚ a EÚ 3. júla 1999 v Bruseli a účasť ministra zahraničných vecí SR E. Kukana na ministerskom zasadnutí EAPC 16. decembra 1999 v Bruseli. Významným príspevkom bol aj brífing ministra zahraničných vecí SR E. Kukana pre veľvyslancov krajín NATO v Slovenskej republike o Národný program PRENAME 9. novembra 1999 v Bratislave. Delegácia poslancov Národnej rady SR aktívne pracuje vo výboroch a na plenárnych zasadnutiach Parlamentného zhromaždenia NATO.

Západoeurópska únia (ZEÚ)

Summit NATO vo Washingtone a summit EÚ v Kolíne položili základ pre nový smer európskej bezpečnosti a obrany. Ich závery majú dopad nielen na členov EÚ a NATO, ale ja na všetky európske štáty v súčasnej dobe participujúce v tej či onej forme na európskych a transatlantických bezpečnostných štruktúrach.

Jedným z najdôležitejších opatrení vytýčených summitom EÚ v Kolíne je postupné včleňovanie tých funkcií ZEÚ do EÚ, ktoré budú potrebné k plnohodnotné-

mu prevzatiu zodpovednosti EÚ v oblasti úloh krízového manažmentu. Paralelne bol načrtnutý časový plán rozhodnutí inštitucionálneho charakteru, ktoré bude treba prijať do konca roku 2000.

Strategickým cieľom Slovenskej republiky je vstup do EÚ a NATO a preto pozorne sledujeme vývoj v oblasti realizácie záverov zasadnutia kolínského summitu v otázke začlenenia viacerých funkcií ZEÚ do EÚ do konca roku 2000. SR sa snažila aktívne presadzovať záujem o zachovanie minimálne takého budúceho inštitucionálneho naviazania na EÚ v oblasti bezpečnosti, obrany a krízového manažmentu, aké má ako asociovaný partner ZEÚ. Z hľadiska rozvíjania ďalšej spolupráce so ZEÚ patria medzi významné udalosti návšteva prezidenta SR R. Schustera v centrále ZEÚ na pozvanie generálneho tajomníka ZEÚ José Cutileira 13. júla 1999, ďalej prijatie generálneho tajomníka ZEÚ najvyššími predstaviteľmi Slovenskej republiky v rámci jeho návštevy SR 18.-20. januára 1999.

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)

K výraznému posilneniu pozícií Slovenskej republiky došlo v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Vnútropolitické zmeny a realizácia konkrétnych opatrení zameraných na ďalšie upevnenie demokracie na Slovensku zásadným spôsobom zmenili postavenie nášho štátu aj v OBSE. Slovenská republika prestala byť považovaná za krajinu, ktorá má problémy s implementáciou časti záväzkov OBSE. Kvalitatívne nová situácia nastala najmä v ľudskoprávnej oblasti. Slovensko na pôde OBSE prestalo byť objektom diskusie, ale stalo sa aktívnym subjektom. Potvrdením tejto skutočnosti bol aj charakter diskusie na hodnotiacej konferencii OBSE v septembri a novembri 1999.

Vrcholným podujatím OBSE v minulom roku bol summit v Istanbule. SR na ňom podporovala princíp platnosti záväzkov v oblasti ľudských práv i zásadu, že plnenie prijatých záväzkov nepatrí do výlučnej sféry vnútorných záujmov zainteresovaného štátu. Patrila do tej skupiny krajín, ktoré podporili zvýšenie akcieschopnosti OBSE, posilnenie jej nástrojov včasného varovania, a tiež schopnosti operatívneho nasadenia civilných expertných tímov. Slovenská republika aktívne spolupracovala na príprave *Charty pre európsku bezpečnosť* a jej integrálnej časti – *Platformy pre kooperatívnu bezpečnosť*. Iniciatívnymi politickými záväzkami v oblasti ďalšieho znižovania vybraných kategórií konvenčnej výzbroje Slovenskej republiky prispela k úspešnému završeniu procesu adaptácie *Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe (ZKOS)*.

Zvýšil sa počet zástupcov Slovenskej republiky pôsobiacich v misiách OBSE v rôznych krajinách. Slovenská republika vyslala 8 zástupcov do Kosovskej overovateľskej misie OBSE (KOM). V súčasnosti pôsobí v obnovenej misii OBSE v Kosove 6 zástupcov Slovenskej republiky. Ďalšie zastúpenie Slovenskej republiky je v misiách OBSE v Gruzínsku, Moldavsku a Macedónsku.

Oblasť odzbrojenia a kontroly zbrojenia

Táto oblasť je vo veľkej miere zrkadlom vyspelosti a schopnosti spolupodielat sa na zásadných otázkach medzinárodnej bezpečnosti. Slovenská republika je v tomto zmysle aktívna na viacerých multilaterálnych fórach, v rámci Organizácie spojených národov, Konferencie o odzbrojení a viacerých samostatných inštitúcií, ktorých je Slovensko zmluvnou stranou alebo členom.

V rámci Konferencie o odzbrojení (KO) sa Slovenská republika priamo, a tiež v úlohe koordinátora východoeurópskej skupiny, snažila napomôcť prekonanie patovej situácie a prispieť tak aspoň k začatiu rokovaní o príprave zmluvy zakazujúcej výrobu štiepných materiálov pre zbrane a iné výbušné zariadenia a k otvoreniu diskusie k zmluve o zákaze transferov protipechotných mín.

Osobitnou kategóriou aktivít zahraničnej politiky Slovenskej republiky v oblasti odzbrojenia je práca v rámci *Výboru Valného zhromaždenia OSN pre odzbrojenie a medzinárodnú bezpečnosť* (1. výbor), ktorý takmer komplexne pokrýva celú odzbrojovaciu agendu. Slovenská republika, vychádzajúc z priorit svojej zahraničnej politiky, svoje postoje v rámci prijímania rezolúcií 1. výboru úzko koordinuje s pozíciami Európskej únie a krajín NATO.

Širšou paletou odzbrojovacích problémov sa zaoberá *Komisia OSN pre odzbrojenie*, ktorej je Slovenská republika členom z titulu svojho členstva v OSN. Okrem iniciatívnej participácie v rozprave mohla Slovenská republika aktívne prispieť k práci komisie aj prostredníctvom výkonu funkcie podpredsedu Komisie a člena byra.

V oblasti zmluvných procesov v jadrovom odzbrojení sa Slovenská republika v roku 1999 sústredila na prípravu a úspešnú realizáciu konferencie krajín, ktoré ratifikovali *Zmluvu o všeobecnom zákaze jadrových skúšok* (Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty – CTBT). Predmetom záujmu Slovenskej republiky boli aj rokovania 3. zasadnutia prípravného výboru (PrepComu) 6. hodnotiacej konferencie Zmluvy o nešírení jadrových zbraní, ktorá je nosným dokumentom jadrového odzbrojovania. Tu sa Slovenská republika aktívne zapájala do práce v rámci všetkých problémových okruhov (jadrové odzbrojenie, vytváranie pásiem bez jadrových zbraní, mierové využívanie jadrovej energie).

V priebehu roku 1999 pokračovala Slovenská republika v plnení záväzkov vyplývajúcich z ustanovení *Dohovoru o zákaze chemických zbraní (CWC)*, ktorý stavia mimo zákon celú jednu kategóriu zbraní hromadného ničenia. K posilneniu dobrej pozície v tejto oblasti účinne prispela aj návšteva ministra hospodárstva SR v sídle Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW) v Haagu v septembri roku 1999. Prejavom ocenenia vysokého štandardu implementácie Dohovoru o zákaze chemických zbraní bola aj ponuka uskutočnenia medzinárodného workshopu OPCW. Uskutočnil sa v novembri za účasti 26 krajín a bol zameraný na koordináciu poskytovania pomoci podľa článku X Dohovoru o zákaze chemických zbraní (CWC).

V oblasti globálneho zákazu protipechotných mín (tzv. Ottawský proces) Slovensko 25. februára 1999 ratifikovalo *Ottawský dohovor* (Dohovor o zákaze vývoja, výroby,

skladovania a použitia protipechotných mín a o ich zničení) a v zmysle jeho ustanovení vstúpil dohovor do platnosti 1. augusta 1999. Koncom roka 1999 SR predložila generálnemu tajomníkovi OSN svoju národnú správu k dohovoru. 1. konferencia zmluvných strán nominovala Slovenskú republiku na post spravodajcu jednej z piatich expertných skupín, ktoré budú ďalej rozpracovávať implementáciu dohovoru. Na ďalšej konferencii zmluvných strán na jeseň roku 2000 sa zástupca SR stane spolupredsedom tohto Stáleho výboru expertov pre ničenie zásob protipechotných mín. Uvedené skutočnosti sú potvrdením a ocenením úlohy, ktorú Slovenská republika zohrala a zohráva v tzv. Ottawskom procese zákazu protipechotných mín, ako aj jej tradične aktívnej účasti na odмінovacích prácach v rôznych regiónoch sveta (najmä na území bývalej Juhoslávie).

Činnosťou v mnohostranných kontrolných režimoch exportu, ktorým pripisuje Slovenská republika veľkú dôležitosť pri kontrole zbrojenia a zamedzovaní šírenia zbraní hromadného ničenia, vytvára aj podmienky na zvyšovanie legislatívnej a administratívnej kompatibility v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia s politickými a bezpečnostnými štruktúrami EÚ a NATO. Pri vývoze konvenčných zbraní Slovenská republika potvrdila svoj zodpovedný prístup pozdržaním dodávok vojenskej techniky do citlivých a nestabilných oblastí. Od 1. júla 1998 je v Slovenskej republike v platnosti zákon č. 179/1998 Z. z. o obchodovaní s vojenským materiálom, ktorý predstavuje významný pokrok v problematike zodpovedného správania sa pri vývoze konvenčných zbraní v súlade s požiadavkami Kódexu EÚ o vývoze konvenčných zbraní.

Slovenská republika sa na plenárnom zasadnutí *Wassenaarskeho usporiadania (WA)* 1.-3.12.1999 pripojila k štátom, ktoré sa vyslovili za prijatie takých mechanizmov a opatrení, ktoré zvýšia medzinárodný rešpekt a uznanie tohoto jedinečného multilaterálneho režimu, zameraného na kontrolu exportu zbraní a tovarov a technológií dvojakého použitia. Výrazným úspechom v rámci WA bolo zvolenie zástupcu Slovenskej republiky za predsedu plenárneho zasadnutia WA v roku 2000, ktoré sa mimoriadne uskutočnilo v Bratislave. (Všetky predchádzajúce sa konali vo Viedni.)

Slovenskej republike sa v problematike kontroly zbrojenia a odzbrojenia darí postupne na odbornej i legislatívnej úrovni približovať k štandardom EÚ s cieľom dosiahnuť úplnú kompatibilitu s jej členskými krajinami do začlenenia sa do tejto štruktúry. Určité rezervy však zatiaľ zostávajú pri zabezpečovaní účasti Slovenskej republiky vyhľadávaním a ďalším zapájaním expertov vecne príslušných rezortov do odbornej činnosti v rámci kontrolných režimov a iných medzinárodných fór.

Pôsobenie Slovenskej republiky v medzinárodných vládnych organizáciách

SR bola v roku 1999 členom 63 medzinárodných organizácií a špecializovaných programov. Príspevok SR do medzinárodných organizácií vo forme členských príspevkov predstavoval čiastku zhruba 200 mil. Sk. Členstvo v medzinárodných organizáciách Slovenská republika využíva na presadzovanie vlastných zámerov v multilaterálnej oblasti zahraničnej politiky.

Organizácia spojených národov (OSN)

Posledný rok znamenal zvýšenú aktivitu a intenzívnenie práce Slovenskej republiky v OSN. Po prvýkrát v histórii samostatnej Slovenskej republiky navštívil Slovensko v dňoch 14.-16.7. 1999 generálny tajomník OSN Kofi Annan. Slovensko vnímalo túto historickú návštevu generálneho tajomníka OSN ako mimoriadnu poctu a zároveň výraz ocenenia pôsobenia Slovenskej republiky v OSN. Ako osobitnú poctu slovenskej diplomacii vnímame aj poverenie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana funkciou osobitného splnomocnenca generálneho tajomníka OSN pre Balkán.

Vyvrcholením aktivít Slovenskej republiky voči OSN, ako aj vrcholom kampane za získanie miesta nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN, bola účasť delegácie Slovenskej republiky na 54. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN (VZ OSN). V septembri 1999 vo všeobecnej rozprave vystúpil po prvýkrát v histórii SR predseda vlády SR. V rozprave 22. osobitného zasadnutia VZ OSN k problematike malých ostrovných štátov v septembri 1999 vystúpil minister zahraničných vecí SR v mene krajín Višeγράdskej štvorky, čo je signálom novej kvality vzťahov Slovenskej republiky s Českou republikou, Maďarskou republikou a Poľskou republikou a potvrdením možnosti vzájomnej spolupráce a podpory krajín V-4 na pôde medzinárodných organizácií.

Kandidatúra Slovenskej republiky na miesto nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN na obdobie 2000-2001 bola aj v roku 1999 prioritou zahraničnej politiky Slovenska voči OSN. Slovenská republika a Ukrajina boli kandidátmi na post nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN za Východoeurópsku regionálnu skupinu. Úsilie počas kampane viedlo k výraznému zvýšeniu povedomia o Slovenskej republike a jej aktivitách v prostredí OSN a k celkovému upevneniu jej postavenia v tejto organizácii. Napriek konečnému výsledku možno pozitívne hodnotiť rozsiahlu podporu pre Slovenskú republiku v 1. kole hlasovania – 79 hlasov. Priebek ďalších kôl zodpovedal zvyčajnému postupu, keď sa jednotlivé krajiny skôr prikláňajú na stranu pravdepodobného víťaza. V rámci širokej a korektnej kampane získala slovenská strana značný potenciál pri zintenzívnení kontaktov s mnohými krajinami a prezentácii SR na pôde OSN s možnosťou jeho zúročenia pri presadzovaní záujmov SR na tejto pôde v budúcnosti. Postup jednotlivých krajín v otázke podpory kandidatúry SR na miesto nestáleho člena BR OSN bude pre slovenskú zahraničnú službu v nadchádzajúcich rokoch významnou pomôckou a argumentom pri presadzovaní zahraničnopolitických cieľov v medzinárodných organizáciách, ako aj pri rozvíjaní dvojstranných vzťahov.

Slovenská republika pokračovala v aktívnej účasti v mierových operáciách OSN (UNDOF, UNTSO, UNAMIL) a v programe spolupráce stredoeurópskych krajín na podporu mieru *CENCOOP*. Doterajšou účasťou v mierových operáciách si Slovensko vybudovalo veľmi dobré meno na pôde OSN, čím sa posilnila jeho medzinárodná prestíž a uznanie. Podľa oficiálnej štatistiky Odboru mierových operácií OSN bola Slovenská republika k 31. 7. 1999 na 25. mieste, teda medzi najväčšími prispievateľmi do mierových operácií.

Medzi úspechy slovenskej diplomacie vo vzťahu k OSN a medzinárodným organizáciám je potrebné zaradiť aj strategicky významné oficiálne návštevy najvyšších predstaviteľov medzinárodných organizácií na Slovensku – prezidenta *Medzinárodného výboru Červeného kríža a Červeného polmesiaca* Cornelia Sommarugu vo februári 1999, generálneho riaditeľa *Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO)* Kamila Idrisa, generálneho riaditeľa *Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE)* Mohammada El Baradeia. Za úspech je možné považovať skutočnosť, že predstaviteľ SR Miroslav Lipár, predseda Úradu jadrového dozoru SR, bol zvolený za predsedu jednej zo šiestich pracovných skupín (tzv. Country Groups) *Medzinárodnej agentúry pre jadrovú energiu (MAAE)* a za jedného z dvoch podpredsedov Rady guvernérov MAAE.

Slovenská republika zaznamenala množstvo aktivít v systéme medzinárodných organizácií. Ich výpočet by bol zdĺhavý, ako najvýznamnejšie je však možné spomenúť *Program OSN pre životné prostredie (UNEP)*, *Organizáciu OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO)*, *Dunajskú komisiu*, *Komisiu OSN pre medzinárodné právo*, *Medzinárodnú organizáciu práce (ILO)*, *Medzinárodnú organizáciu duševného vlastníctva (WIPO)*, *Organizáciu OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO)*, *Európsku hospodársku komisiu OSN (EHK OSN)*, *Komisiu OSN pre narkotické látky (CND)*, *Komisiu OSN pre prevenciu kriminality a trestnú justíciu*, *Komisiu OSN pre mierové využitie vesmíru (COPUOS)* atď.

Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD)

Členstvo v OECD je úzko späté s naším úsilím o začlenenie do EÚ, preto vstup do tejto prestížnej organizácie bol aj v roku 1999 jednou z najdôležitejších zahraničnopolitických priorít vlády SR. Slovenská republika sa momentálne nachádza v záverečných fázach prístupového procesu, keďže sa mimoriadnym úsilím podarilo odstrániť chyby z predchádzajúceho obdobia. Je dôležité uvedomiť si, že príležitosť získať členstvo v tejto fáze je mimoriadne dôležité, pretože v OECD budú v blízkej budúcnosti prebiehať vnútorné zmeny a je vysoko pravdepodobné, že ich výsledkom bude neochota ďalej prijímať také malé krajiny ako je Slovenská republika. Činnosť zainteresovaných rezortov vo vzťahu k OECD v roku 1999 sa sústredila na splnenie úloh dôležitých pre úspešné ukončenie prístupového procesu SR do OECD. MZV SR sa v prístupovom procese podieľalo najmä na prezentácii odborných správ OECD na Slovensku; príprave druhej examinácie Slovenskej republiky vo výboroch CIME/CMIT; zabezpečení činnosti Rady vlády pre spoluprácu Slovenskej republiky s OECD); koordinácii spolupráce rezortov vlády v rámci účasti na aktivitách orgánov OECD a organizačnom zabezpečovaní pracovných schôdzok a návštev významných predstaviteľov vlády SR s predstaviteľmi Sekretariátu OECD a členských krajín.

Ján Kuderjavý

Slovensko a Európska únia

Dnes bilancujeme aj výsledky zahraničnej politiky dosiahnuté v procese integrácie Slovenska do Európskej únie. V predchádzajúcich príspevkoch sme počuli hodnotenie za minulý rok z úst predstaviteľov najvyšších ústavných orgánov, zástupcov koalíčných a opozičných strán, ako aj reprezentantov tretieho sektora i vedeckovýskumných centier. Prakticky v každom z nich silne zaznievala otázka integrácie Slovenska do EÚ. Uvedené skutočnosti len potvrdzujú, že orientácia na EÚ sa stala skutočnou prioritou slovenskej zahraničnej politiky.

Domnievam sa, že uplynulý rok môžeme v eurointegračnom snažení oprávnene hodnotiť ako prelomový. Rozhodnutie decembrového helsinského summitu EÚ o začatí rokovaní o vstupe Slovenskej republiky do EÚ a jeho realizácia v praxi v podobe iba pred niekoľkými dňami otvorenej medzivládnej prístupovej konferencie je ocenením nielen našich snáh, ale predovšetkým tvrdej práce vykonanej v tejto oblasti. Tu by som však chcel zdôrazniť, že hoci dnes hodnotíme výsledky zahraničnej politiky, jej úspechy, ale aj neúspechy, v rozhodujúcej miere sú zviazané s našimi postupmi vo vnútri krajiny, teda v rámci slovenskej spoločnosti.

Pripomeňme si, že v októbri minulého roku publikovala Európska komisia pravidelné správy hodnotiace pokrok kandidátskych krajín v príprave na vstup do EÚ. Tieto správy možno považovať za spoľahlivý a objektívny barometer odzrkadľujúci skutočný pokrok pri plnení kritérií vstupu stanovených na kodanskom a madridskom summite EÚ.

Pravidelná správa konštatovala, že vďaka pozitívnym zmenám a reformám uskutočneným od septembra 1998 plní Slovensko politické kritériá členstva. Pokrok SR v tejto oblasti Komisia označila za najväčší spomedzi všetkých kandidátskych krajín. Pozitívne bol vyhodnotený priebeh volieb do miestnej samosprávy a priamych volieb

prezidenta republiky, ako aj zastúpenie opozície v parlamentných výboroch a kontrolných orgánoch. Ocenenie si vyslúžilo aj prijatie zákona o používaní jazykov národnostných menšín v úradnom styku, znovuzavedenie vydávania bilingválnych vysvedčení a kroky prijaté na posilnenie nezávislosti súdnictva. Pokrok sme zaznamenali pri realizácii hospodárskej reformy. Súčasná vláda zdedila zložitú situáciu s neudržateľnou úrovňou fiskálneho deficitu a deficitu bežného účtu platobnej bilancie. V priebehu minulého roka vláda prijímala opatrenia s cieľom znižovať vnútornú a vonkajšiu makroekonomickú nerovnováhu a zvýšiť konkurencieschopnosť slovenského hospodárstva. V marci bola prijatá Stratégia podpory zahraničných investícií. Následne prijala Národná rada SR štátny rozpočet vychádzajúci v porovnaní s minulosťou zo zníženého prírastku HDP a zvýšenej miery inflácie a nezamestnanosti. Boli prijaté aj dodatočné opatrenia na eliminovanie možných rizík plnenia, a to v príjmovej (zvýšenie dolnej hranice DPH, spotrebné dane, cestná daň, administratívne poplatky) i výdavkovej (racionalizačné opatrenia v štátnej administratíve, prehodnotenie systému sociálneho zabezpečenia) rozpočtovej oblasti. Po konzultácii s WTO a Európskou komisiou bola opätovne zavedená dovozná prirážka. V máji vláda prijala program ozdravenia zahŕňajúci balíček opatrení zameraných na zvýšenie rozpočtových príjmov vrátane zvyšovania cien elektriny, vody, plynu, nájomného a dopravného. V auguste vláda schválila program reštrukturalizácie vybraných bánk a podnikového sektora, ktorého jadrom je očistenie úverových portfólií a rekapitalizácia najväčších slovenských bánk, ich privatizácia a náprava mechanizmu bankrotov. V septembri prijala NR SR novelu zákona o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, tzv. zákon o veľkej privatizácii, ktorý umožňuje privatizáciu prirodzených monopolov.

Slovensko dosiahlo v uplynulom roku pokrok aj v rámci plnenia kritéria schopnosti preberať záväzky vyplývajúce z členstva. V súlade s *acquis* bol prijatý zákon o verejnom obstarávaní, ako aj rámcová legislatíva v oblasti štandardizácie a certifikácie. Pozitívne je hodnotené zrušenie kontroverzného zákona o revitalizácii a prijatie zákona o štátnej pomoci. Komisia privítala rozhodnutie vlády uzavrieť bloky elektrárne V-1 Jaslovské Bohunice v roku 2006 a 2008. Naproti tomu v niektorých iných oblastiach bol pokrok pri aproximácii legislatívy v minulom roku pomerne pomalý. Ide predovšetkým o oblasť životného prostredia, ale aj spravodlivosti a vnútra, dopravy a poľnohospodárstva.

V rámci plnenia kritéria administratívnej kapacity na implementovanie *acquis* došlo k zlepšeniu koordinácie oblastí týkajúcich sa záležitostí jednotlivých politík EÚ. Bolo to aj vďaka novému inštitucionálnemu mechanizmu uplatnenému pre oblasť integrácie v rámci štátnej správy od začiatku roku 1999. Ten tvorí ministerská rada pre integráciu, jej pracovný a konzultačný výbor, ako aj 29 pracovných skupín negociačného tímu. Boli zriadené a posilnené útvary európskej integrácie v rámci viacerých ústredných orgánov štátnej správy. V minulom roku sa vytvorili materiálne a finančné predpoklady pre postupné posilňovanie diplomatického zastúpenia Misie SR pri ES v Bruseli.

Spolupráca Slovenska s EÚ je zasadená do rámca posilnenej predvstupovej stratégie odsúhlasenej na luxemburskom summite EÚ v roku 1997. Tú tvorí Európska dohoda, Partnerstvo pre vstup a jemu zodpovedajúci Národný program pre prijatie *acquis*, predvstupová pomoc zahŕňajúca programy PHARE, ISPA a SAPARD a účasť na programoch Európskeho spoločenstva.

Zmluvným základom pokračujúcej spolupráce Európskej unie a Slovenskej republiky je Európska dohoda, ktorá je v platnosti od roku 1995. Práve vďaka nej dochádza k rozsiahlej liberalizácii vo vzájomnom obchode, a to v prospech spotrebiteľov a podnikateľskej sféry na oboch stranách. Uvedené fakty sa premietajú v raste obchodnej výmeny, pričom podiel Únie na celkovom našom exporte dnes už presahuje 60 % a vykazuje ďalší rast.

Aj v priebehu roku 1999 pokračoval politický dialóg s predstaviteľmi inštitúcií EÚ a jej členských krajín. Inštitucionálne vzťahy s EÚ sú budované prostredníctvom spoločných orgánov – v minulom roku sa uskutočnilo už piate zasadnutie Asociačnej rady, šieste zasadnutie Asociačného výboru a viacero zasadnutí Asociačných podvýborov. Parlamentnú dimenziu zastrešilo ôsme stretnutie Spoločného parlamentného výboru Európskeho parlamentu a NR SR.

V uplynulom roku profitovala Slovenská republika z činnosti Pracovnej skupiny na vysokej úrovni, zriadenej medzi Európskou komisiou a Slovenskou republikou koncom roku 1998. Uskutočnilo sa celkovo päť stretnutí v Bruseli a Bratislave. Ich cieľom bolo pomôcť Slovensku pri urýchlenní plnenia kritérií členstva, čo sa aj v plnej miere podarilo dosiahnuť.

V minulom roku slovenská štátna správa vypracovala druhú verziu Národného programu pre prijatie *acquis communautaire*. Národný program je odpoveďou na dokument Európskej komisie Partnerstvo pre vstup, v ktorom sú pre SR vytýčené krátko a strednodobé priority.

V súlade so závermi berlínskeho summitu EÚ v marci 1999 bude predvstupová pomoc EÚ v období 2000 až 2006 pre kandidátske krajiny zdvojnásobená a každoročne dosiahne 3,12 mld. EURO. Polovica z tejto sumy vyčlenenej na rok 2000 bude pripadať na programy PHARE (1,56 mld. EURO), a to na budovanie inštitúcií a investície v oblastiach nepokrytých ďalšími dvomi programami. Program ISPA je určený na financovanie projektov v oblasti životného prostredia a dopravy (1,04 mld. EURO) a SAPARD na projekty v poľnohospodárstve (0,52 mld. EURO).

Súčasťou pomoci EÚ kandidátskym krajinám sú aj twinningové operácie. Ide o dlhodobé vysielanie expertov z členských krajín EÚ do administratívy kandidátskych krajín s cieľom lepšej implementácie *acquis* predovšetkým v oblasti poľnohospodárstva, životného prostredia, financií, spravodlivosti a vnútra.

Slovensko aktívne participovalo v roku 1999 aj na programoch Európskeho spoločenstva, predovšetkým v programoch Sokrates, Leonardo a Mládež pre Európu podporujúcich vzdelávacie a výmenné projekty pre študentov a mladých ľudí. Spolu s hodnotením výsledkov zahraničnej politiky za uplynulý rok si stanovujeme aj perspektívy pre ďalší vývoj. Sú nimi jednoznačne dosiahnutie úspechu na začiatých

rokovaniach o vstupe do EÚ. Slovenská republika má záujem o pokračovanie v tvrdej príprave tak, aby sme do Únie vstupovali spolu so susednými krajinami nášho regiónu približne v rovnakom čase.

Pre ďalší úspech procesu rozširovania EÚ je potrebné zabezpečiť dostatočnú podporu verejnej mienky tak v kandidátskych, ako aj v členských krajinách Únie. Rozširovanie Únie môže byť úspešné iba ak bude prinášať prospech obom stranám. Slovensko je v porovnaní so všetkými susednými krajinami najmenšie. Je preto v našom záujme, aby naša krajina aj v ďalšom integračnom vývoji pôsobila ako prvok súdržnosti zameraný na vytváranie zóny stability v regióne strednej Európy. Úzka spolupráca predovšetkým s krajinami Visegrádu – to je náš najlepší príspevok pre budúcu spoločnú Európu.

František Dlhopolček

Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky v roku 1999

Ako už viacerí predrečníci zdôraznili, prioritou zahraničnej politiky Slovenskej republiky je integrácia do Európskej únie, NATO a OECD. Je to skutočne nespochybniteľné tvrdenie. Pričasto sa však zabúda na to, ako do tohto kontextu zapadajú bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky. Veď prinajmenšom bilaterálne vzťahy so susednými krajinami a najvyspelejšími demokraciami sveta bezpochyby medzi priority zahraničnej politiky patria.

Po splnení základných politických kritérií, ktoré Slovensko kvalifikujú na zaradenie do integračného prúdu v rámci európskych a atlantických politických, bezpečnostných a ekonomických štruktúr, sa proces integrácie dostal z prvej, prevažne politickej etapy, do kvalitatívne novej časti, ktorá má skôr technický charakter a dôraz prenáša predovšetkým na prácu odborníkov, ktorí zabezpečujú každodennú komunikáciu s EK. Na prahu tejto novej etapy pojem európska integrácia z hľadiska SR zahŕňa komplex špecifických vzťahov Slovenska s EK doplnený o komplex vzťahov SR s jednotlivými členskými štátmi EÚ.

Kvalitné a bezproblémové bilaterálne vzťahy, opierajúce sa o kvalitnú politickú a ekonomickú bázu i o administratívnu kapacitu, sú tak základným predpokladom pre dosiahnutie úspechu pri presadzovaní integračných snáh Slovenskej republiky. Absencia otvorených otázok a vysoko rozvinuté bilaterálne vzťahy s našimi susedmi a členmi EÚ sú, a aj naďalej budú, významným determinantom určujúcim tempo nášho prístupu k EÚ. Bezproblémové bilaterálne vzťahy so susedmi boli jednou z podmienok zaradenia Slovenskej republiky do procesu integrácie a kvalitné bilaterálne vzťahy s členmi EÚ v rozhodujúcej miere ovplyvnia podmienky nášho vstupu do EÚ

i dĺžku ratifikačného procesu prístupu k EÚ. Kritickú masu podpory svojich integračných ambícií SR získa len vtedy, ak si zvolí vhodné formy komunikácie a stykov s partnermi na politickej i expertnej úrovni, lobbingu atď. A práve toto je obsahom bilaterálnej diplomacie.

Na druhej strane tiež platí, že napriek nezastupiteľnosti foriem a špecifikám slovenskej bilaterálnej diplomacie pri rozvíjaní dvojstranných vzťahov s vyspelými demokratickými štátmi, nový a zásadný význam v ich štruktúre nadobúda multilaterálna integračná a bezpečnostná agenda. Slovenská zahraničná politika v roku 1999 sa vo vzťahu ku krajinám ako sú NSR, Francúzsko, V. Británia, Taliansko, štáty Benelu-xu, Španielsko, Portugalsko, Írsko, krajiny Škandinávie, ale aj Kanada, sústreďovala na jasné identifikovanie Slovenskej republiky ako vážneho kandidáta na popredné miesto v prebiehajúcich integračných procesoch do euroatlantických zoskupení. Stále viac si uvedomujeme, že európsky rozmer našej zahraničnej politiky je tým najprirodzenejším komponentom celoeurópskeho úsilia o stabilitu a bezpečnosť. S dobrým pocitom dnes môžeme konštatovať, že aj vďaka uskutočneným bilaterálnym stykovým aktivitám je v medzinárodnom spoločenstve akceptované nové vnímanie Slovenska ako krajiny s evidentným potenciálom zaradiť sa medzi prvé krajiny, o ktoré sa rozšíri EÚ, respektíve ako jedného z najväznejších kandidátov na vstup do NATO, a tým rozšírenia zóny stability v Európe. Všetky uvedené vyspelé krajiny patria k tým členom OECD, ktorí zdôrazňujú svoju principiálnu podporu Slovenskej republiky pri splnení známych technicko-legislatívnych podmienok pre vstup do tejto organizácie.

Osobitnú pozornosť Slovensko venovalo posilneniu politických a hospodárskych väzieb s Veľkou Britániou, ako dôležitým prvkom transatlantickej väzby, s Francúzskom, ako krajinou, ktorej výnimočné postavenie v európskej politike je určené jeho pozíciou v EÚ, a zároveň nástojčivým presadzovaním konceptu mnohopolárnosti a politickej, ekonomickej i jazykovo-kultúrnej diverzity, ku ktorej stredná Európa mala a má veľmi blízko.

Vzťahom s vyššie uvedenými európskymi krajinami prisudzujeme osobitný význam, pretože bez ich skúseností, bez váhy ich hlasov, bez ich jednoznačného presvedčenia o oprávnenosti slovenských integračných ambícií je naša vízia budúcnosti Slovenska v najstabilnejšej zóne Európy neuskutočniteľná. To bol jeden z dôvodov, prečo sa tak rapídne zvýšila intenzita zahraničnopolitických kontaktov slovenských predstaviteľov za posledného poldruha roka. Nadalej však pred nami ostáva úloha kvalitatívneho prechodu od ústretovosti západných partnerov a ich verbálnej podpory k získavaniu konkrétnej, nielen politickej, ale aj finančnej podpory pre Slovenskú republiku na kľúčových stretnutiach EÚ a NATO a pri prijímaní zásadných politických rozhodnutí. Aby som bol správne pochopený – ak hovorím o finančnej podpore zo strany našich západných partnerov, mám na mysli predovšetkým ich priame investície do slovenskej ekonomiky, nie nenávratnú rozvojovú pomoc.

Významné miesto v bilaterálnych aktivitách Slovenska s vyspelými demokraciami sveta zastávajú vzťahy so Spojenými štátmi americkými, ktoré po zániku bipolárneho sveta predstavujú dominantného hráča na svetovej politickej scéne. V roku 1999

sme zaznamenali zásadný kvalitatívny obrat vo vzájomných vzťahoch, ktorý chceme udržať a potvrdiť i v nasledujúcom období a ešte cielenejšie ho usmerňovať tak v politickej, ako aj v ekonomickej oblasti. Úzka spolupráca a výmena skúseností na úrovni expertov ministerstiev zahraničných vecí a obrany, a tiež ďalších zainteresovaných rezortov, výrazne prispela k pokroku Slovenskej republiky v príprave na členstvo v NATO. Dôležitým impulzom pre rozvoj kooperácie v ekonomickej oblasti bolo 1. kolo okrúhleho stola ekonomických expertov, ktoré sa konalo vo Washingtone. V minulom roku stúpol celkový objem amerického kapitálu v SR, o 33 % sa zvýšil export slovenských výrobkov do USA a o 10,2 % klesol import zo Spojených štátov, čím sa znížil deficit obchodnej bilancie Slovenskej republiky s USA.

Vyvážené bilaterálne vzťahy s najbližšími susedmi – s Českou republikou, Maďarskou republikou a Poľskou republikou sú základom visegrádskej spolupráce. Aktuálnymi cieľmi visegrádskej spolupráce ostáva podpora euroatlantickej integrácie visegrádskeho regiónu, posilnenie štruktúr stredoeurópskeho regiónu, rozvoj súdržnosti a vnútornej integrácie, oddanosť strategickému partnerstvu a posilnenie stredoeurópskej identity štyroch krajín. Visegrádska spolupráca je tak previerkou schopnosti stredoeurópskych štátov spoločne riešiť otvorené otázky a spolupracovať, tzn. previerkou ich pripravenosti na vstup do EÚ.

Slovensko-české vzťahy sa v uplynulom období zintenzívnili, došlo k ich prehĺbeniu a k dosiahnutiu novej kvality vzájomnej spolupráce na najvyššej politickej i rezortnej úrovni. Dôvera vo vzájomných vzťahoch, vecný, pragmatickejší a odborne vyváženejší prístup viedol k riešeniu všetkých otvorených otázok spoločného záujmu. Za najdôležitejšie medzníky môžeme považovať podpis dohôd o ukončení delenia majetku bývalej federácie, usporiadanie občianskoprávných vzťahov a uvoľnenie prístupu slovenských študentov na české vysoké školy. Nové impulzy boli zaznamenané aj v oblasti kultúry a občianskeho rozmeru V-4, hľadania spoločných riešení pre úspešnú integráciu rómskeho obyvateľstva do života spoločnosti, využitia jazykovej blízkosti a spoločného základu právneho poriadku pre spoluprácu v legislatívnej oblasti pri výmene prekladov európskych noriem, prechodu ku konkrétnym aspektom vzájomnej podpory vstupu do EÚ, rozvoja vojenskej spolupráce v smere vyrovnania disparancií ohľadne bezpečnostného statusu obidvoch krajín a ďalšieho zlepšovania občianskeho spolunažívania. Vďaka českej podpore slovenských snáh o organizáciu stretnutí predstaviteľov krajín V-4 na všetkých úrovniach došlo k rozšíreniu tejto regionálnej spolupráce a jej konkretizácii v oblasti vnútra, životného prostredia, kultúry, školstva, spravodlivosti, hlavných vyjednávačov s EÚ atď.

Značnú intenzitu sa podarilo dosiahnuť aj v dvojstranných vzťahoch medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou. Dokazujú to kontakty na všetkých úrovniach vrátane najvyššej. Dôležitým momentom v rozvoji vzájomných vzťahov bolo ustanovenie a fungovanie 11 zmiešaných komisií pre implementáciu základnej zmluvy (v tomto roku by mala byť zriadená 12. komisia pre regionálny rozvoj a cezhraničnú spoluprácu). Bolo podpísaných niekoľko dohôd, ďalšie sú v štádiu prípravy. Existujúce problémové otázky sú predmetom konštruktívneho dialógu, boli odpoliti-

zované a sú riešené na expertnej úrovni, takže nehatia rozvoj všestrannej spolupráce medzi oboma krajinami. Aj v tomto prípade má na rozvoj vzájomných vzťahov priaznivý vplyv prehĺbenie visegrádskej spolupráce, predovšetkým z pohľadu jej prepojenia na euroatlantickú integráciu.

Vzťahy medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou sa vyvíjajú ako historicky bezkonfliktné. Poľská republika po parlamentných voľbách v SR v septembri 1998 opätovne potvrdila svoju podporu slovenskému integračnému úsiliu vyplývajúcu z prirodzeného záujmu PR. V otázke záujmu SR o vstup do Severoatlantickej aliancie PR, ako nová členská krajina NATO, podporuje aspirácie SR na členstvo v Aliancii v najbližšom kole rozširovania. Podobne pozitívne je prezentovaný aj poľský postoj k rozšíreniu EÚ. Intenzívna a otvorená je spolupráca medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou na medzinárodných fórach. Záujem Slovenskej republiky o intenzívny rozvoj dvojstranných vzťahov bol potvrdený počas oficiálnych návštev predsedu vlády SR, predsedu NR SR a prezidenta SR v Poľskej republike. V bilaterálnej oblasti je zvýšená pozornosť venovaná zintenzívneniu spolupráce v oblasti budovania euroregiónov, riešeniu problémov nelegálnej migrácie, intenzifikácii spolupráce pri prírodných katastrofách, problematike budovania dopravnej infraštruktúry v smere sever – juh a diverzifikácii zdrojov a transportu energonosičov. V oblasti ekonomicko-obchodnej spolupráce je zaznamenaný pozitívny vývoj s pokračujúcim trendom rastu úrovne vzájomného obchodu.

Vo vzťahu k Ukrajine má Slovenská republika záujem o rozvoj dobrých susedských a korektných vzťahov. Ukrajina je dôležitým prvkom bezpečnostnej architektúry Európy. V súlade so spoločnou stratégiou EÚ voči Ukrajine bude Slovenská republika podporovať úsilie tejto krajiny o postupné začleňovanie sa do skupiny demokratických a trhovo orientovaných európskych štátov vrátane regionálnych a subregionálnych organizácií. Ťažiskom spolupráce bude naďalej ekonomická oblasť s cieľom vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj vzájomne výhodnej hospodárskej spolupráce v záujme zastavenia poklesu objemu obchodnej výmeny. Aktuálnou sa pre rozvoj vzťahov medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou stáva otázka zavádzania vízovej povinnosti voči Ukrajine v súlade s adaptáciou vízového zákonodarstva krajín EÚ.

Rakúska republika, ako jediná členská krajina EÚ susediaca so Slovenskou republikou, oprávnené zaujíma v zahraničnej politike Slovenskej republiky osobitné miesto. Vzájomné vzťahy Slovenskej republiky a Rakúska neboli v roku 1999 zafarbené žiadnymi neriešiteľnými otázkami. Jedinou otázkou, na ktorú majú obidve strany odlišný názor, naďalej zostáva využívanie jadrovej energie. Vzájomný záujem o dobré susedské vzťahy, záujem Rakúska o stabilizovanie svojej pozície člena EÚ, hraničiaceho s krajinami strednej a juhovýchodnej Európy, a záujem Slovenskej republiky o pravidelné politické kontakty, preberanie skúseností z prístupového procesu do EÚ, ako aj záujem o intenzívnu hospodársku spoluprácu vytvárali v minulom období dobré predpoklady pre pozitívny rozvoj vzájomných vzťahov. Úroveň vzájomných hospodárskych vzťahov možno hodnotiť ako veľmi dobrú. Rakúsko je druhým najvýznam-

nejším obchodným partnerom Slovenskej republiky z krajín EÚ. V objeme investovaného kapitálu 12,36 mld. Sk (3,97 mld. ATS, resp. 344,2 mil. USD) je Rakúsko po Spolkovej republike Nemecko druhým najväčším zahraničným investorom na Slovensku. Osobitnú úlohu vo vzájomných vzťahoch Slovenskej republiky a Rakúska v roku 1999 predstavovala cezhraničná spolupráca. Jej hlavnou úlohou je rozvoj pohraničných regiónov a vytváranie hospodárskych a infraštruktúrnych predpokladov pre vstup Slovenskej republiky do EÚ.

Aktuálny vývoj v Rakúsku sledujeme s mimoriadnou pozornosťou a budeme detailne analyzovať každý krok rakúskej vlády v zahraničnopolitickej oblasti. Nemožno poprieť, že priaznivý vývoj v Rakúsku je pre nás vitálne dôležitý.

Osobitosť vzťahov Slovenskej republiky k Spolkovej republike Nemecko vychádza z výnimočného postavenia Nemecka vo svetovej a európskej politike, ako aj z jeho ekonomického potenciálu. Rok 1999 možno z pohľadu rozvoja slovensko-nemeckých vzťahov hodnotiť ako prelomový, čo sa prejavilo uskutočnením značného počtu stretnutí najvyšších predstaviteľov oboch krajín. Prvýkrát od roku 1993 sa uskutočnila oficiálna návšteva predsedu vlády SR v SRN, v septembri 1999 sa uskutočnila prvá návšteva nemeckej hlavy štátu v SR a celkovo v priebehu roku 1999 množstvo ďalších významných bilaterálnych stykových aktivít. Nedošlo však k zásadnému posunu pri riešení niektorých otvorených otázok, z ktorých najdôležitejšou je otázka odškodnenia slovenských obetí nacizmu. Počas roku 1999 pokračoval pozitívny trend rozvoja slovensko-nemeckých hospodárskych vzťahov. SRN si zachovala postavenie najväčšieho obchodného partnera Slovenskej republiky, s podielom 26,4 % na celkovom dovoze Slovenskej republiky a 28,3 % na celkovom vývoze Slovenskej republiky, ako aj postavenie najväčšieho zahraničného investora s podielom 22,4 % na celkovom objeme priamych zahraničných investícií v SR.

Vzťahy Slovenskej republiky so škandinávskymi krajinami sa dlhodobo rozvíjajú k obojstrannej spokojnosti. Úroveň vzájomnej spolupráce bola dobrá, pozitívne ovplyvnená nástupom novej vlády v Slovenskej republike. Zvýšila sa intenzita vzájomných stykových akcií. Pokračoval uspokojivý vývoj bilaterálnej obchodno-ekonomickej spolupráce a vzájomnej obchodnej výmeny.

Vo vzťahu k Fínsku bola úroveň spolupráce v druhom polroku 1999 pozitívne ovplyvnená jeho predsedníctvom v EÚ. Na druhej strane opačne zapôsobili žiadosti približne 1200 občanov Slovenskej republiky o politický azyl vo Fínsku, čo spôsobilo dočasné zavedenie vízového režimu voči Slovenskej republike. Ekonomicky motivovaná migrácia Rómov, ktorí v krajinách severnej a západnej Európy žiadali o politický azyl, a následná hrozba zavádzania vízovej povinnosti voči občanom Slovenskej republiky boli ďalším z netradičných problémov, ktoré v roku 1999 riešila bilaterálna diplomacia. Po prvé, vďaka koordinovanému úsiliu vysokých politických predstaviteľov SR a slovenskej diplomacie sa podarilo negatívny dopad tohto problému obmedziť na minimum. Z iniciatívy SR sa členské štáty EÚ začali zaoberať harmonizáciou mechanizmov pre udeľovanie politického azylu, ktorá by zabránila jeho zneužívaniu. Po druhé, globálne riešenie tohto problému sa však vymyká možnostiam diplomacie

a zasahuje rovnako do vnútornej politiky Slovenskej republiky, ako aj do európskej agendy EÚ.

Dvojstranné vzťahy Slovenskej republiky s pobaltskými republikami, Litvou, Lotyšskom a Estónskom, sú bezproblémové. Slovensko má s nimi veľa podobných črt, ktoré vyplynuli z podobných historických podmienok minulého obdobia, ako aj z faktu, že sa jedná o malé krajiny, ktoré sa usilujú o integráciu do EÚ a NATO, a v hospodárskej oblasti čelia podobným problémom. Slovenská republika prejavila výrazný záujem o zintenzívnenie bilaterálnej spolupráce. Tomu by malo pomôcť aj pripravované otvorenie zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v Rige s akreditáciou pre všetky tri krajiny.

Čoraz väčšiu dynamiku v poslednom období nadobúdajú bilaterálne vzťahy medzi Slovenskou republikou a krajinami juhovýchodnej Európy. Výrazná zmena v medzinárodno-politickom postavení Slovenskej republiky a jej návrat do európskeho integračného prúdu zrejme bude aj v budúcnosti napomáhať konsolidáciu bilaterálnych vzťahov medzi Slovenskou republikou a krajinami juhovýchodnej Európy. Z pohľadu krajín regiónu si SR získala dobrý kredit aj tým, že ukázala schopnosť aktívne prispievať k bezpečnosti a stabilite. Slovensko má s krajinami juhovýchodnej Európy bezproblémové vzťahy. Slovenská republika reálne očakáva ďalší dynamický rozvoj bilaterálnej spolupráce s Gréckom, Cyplom a Tureckom, Bulharskom, Rumunskom, Slovinskom, ale aj Moldavskom, Albánskom, Macedónskom a Bosnou a Hercegovinou. Privítali sme výsledky nedávnych parlamentných a prezidentských volieb v Chorvátsku. Vnímanie ich ako reálnu politickú zmenu v prospech demokracie, slobody a rozvoja Chorvátska, ale aj ako príslub dynamického rozvoja vzťahov priateľstva a spolupráce s touto krajinou tak v rovine bilaterálnych vzťahov, ako aj v rovine spolupráce v oblasti integračného smerovania oboch krajín.

Vzťahy s Juhoslovenskou zväzovou republikou boli v roku 1999 determinované komplexom otázok spojených so snahou medzinárodného spoločenstva o riešenie krízy v Kosove a menovaním ministra zahraničných vecí E. Kukana do funkcie osobitného splnomocnenca generálneho tajomníka OSN pre Balkán. Po jeho menovaní do funkcie splnomocnenca bola na Ministerstve zahraničných vecí SR vytvorená osobitná pracovná skupina, ktorá priebežne sledovala a analyzovala vývoj situácie, navrhovala kroky a pripravovala podklady pre rokovania E. Kukana. Skupina tiež iniciovala vytvorenie mechanizmu na prípravu účasti slovenských subjektov na obnove Balkánu po ukončení konfliktu. Činnosť osobitnej pracovnej skupiny potvrdila schopnosť MZV SR reagovať na mimoriadne situácie a navrhovať netradičné, kvalitatívne nové postupy a riešenia.

Počas krízy v Kosove poskytla Slovenská republika vzdušný priestor na prelety lietadiel NATO a podporila aktivity Aliancie voči Juhoslávii. Neprešli sa však diplomatické a konzulárne styky, naďalej platia dvojstranné zmluvy a realizujú sa obchodné styky s výnimkou reštrikcií medzinárodného charakteru. Dlhodobý vývoj v Juhoslávii, ktorý smeroval k humanitárnej katastrofe časti obyvateľstva na etnickom základe, priniesol potrebu korekcie doposiaľ platných medzinárodnoprávných

postupov. O humánnej a právnej vyspelosti a flexibilitate, ale aj o napĺňaní spoluzodpovednosti Slovenskej republiky za vývoj v Európe a vo svete, svedčí akceptovanie vyššie uvedených zmien slovenskou zahraničnou politikou. V rámci rozvoja vzťahov Slovenskej republiky s krajinami regiónu bude aktuálnou otázkou zapojenia slovenských podnikateľských subjektov do projektov obnovy a rekonštrukcie v rámci Paktu stability pre juhovýchodnú Európu.

Základom koncepcie vzťahov Slovenskej republiky ako asociovanej krajiny EÚ s Ruskom sa stala Spoločná stratégia EÚ voči Ruskej federácii. Do vzťahov vniesla prvok presadzovania jednoznačnej, jasnej, prehľadnej, spoločne presadzovanej a tlmočenej, nespochybniteľnej a nemennej línie štandardnosti, transparentnosti, vyváženosti, vzájomnej výhodnosti a reciprocitu, s osobitným dôrazom na obchodno-ekonomickú stránku. V tomto rámci má svoje významné miesto vyvážený politický dialóg, snaha o nadviazanie na všetky pozitíva z minulosti a celkový rozvoj partnerských vzťahov. Rozvoj vzťahov s Ruskou federáciou posudzujeme ako komplementárnu súčasť slovenskej zahraničnej politiky, a nie ako alternatívu k našim integračným ambíciám. Prioritou ostane znižovanie pasívneho salda zahraničného obchodu Slovenskej republiky s Ruskou federáciou a deblokácia zadlženosti bývalého ZSSR a Ruskej federácie voči Slovenskej republike. Jednoznačná európska a transatlantická prointegračná orientácia Slovenskej republiky prináša so sebou aj potrebu prijímania zodpovedajúcich záväzkov, ktoré sa zákonite odrazia na viacerých súčasných mechanizmoch spolupôsobenia Slovenskej republiky s Ruskou federáciou. Aktuálnou otázkou bude zavádzanie vízovej povinnosti voči RF v súlade s adaptáciou vízovej legislatívy členských krajín EÚ.

Úspešný postup slovenskej zahraničnej politiky v integrácii do európskych a transatlantických politických, ekonomických a bezpečnostných štruktúr má pozitívny vplyv aj na rozvoj bilaterálnych vzťahov Slovenskej republiky s krajinami Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky. Významnou súčasťou integračného procesu je koordinácia zahraničnej politiky Slovenskej republiky s krajinami EÚ. Popredné krajiny Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky kladne hodnotia ambície Slovenskej republiky na začlenenie do EÚ. Rozširujúci sa dialóg EÚ s jednotlivými mimo európskymi krajinami a regiónmi perspektívne prispeje aj ku skvalitneniu politickej a ekonomickej spolupráce Slovenskej republiky s uvedenými štátmi. Čiastočne negatívnym, aj keď pochopiteľným aspektom integrácie, je zdržanlivý postoj väčšiny štátov Hnutia nezúčastnených krajín k vstupu Slovenskej republiky do NATO, ktorý však nemá výraznejší vplyv na bilaterálne vzťahy. V roku 1999 sa pozitívne prejavila stabilizácia zahraničnej politiky Slovenskej republiky a postupné zlepšovanie vonkajšieho imidžu Slovenska. V nasledujúcom období je popri nespochybniteľnom európskom zameraní Slovenskej republiky potrebný zodpovedajúci aktívnejší a intenzívnejší prístup slovenskej zahraničnej politiky k najvýznamnejším krajinám v hlavných regiónoch zmienených svetadielov – Číne, Japonsku, Indii, Indonézii, Kórejskej republike, Izraelu, Egyptu, Mexiku, Brazílii, Austrálii a JAR. Priority slovenskej zahraničnej politiky budú vychádzať z diverzifikovaného prístupu k jednotlivým štátom na základe ich

geopolitického významu a postavenia v medzinárodných vzťahoch – napr. členstvo v OECD (Japonsko, Kórea, Austrália, Nový Zéland, Mexiko) a v BR OSN (Čína a perspektívne Japonsko). Napriek limitujúcemu faktoru geografickej vzdialenosti predstavujú uvedené krajiny pre slovenskú ekonomiku v závislosti od ekonomickej úrovne rozsiahle a pomerne absorbné trhy alebo zdroje investícií a výhodných úverov. Z kvantitatívneho hľadiska štáty Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky zohrávajú dôležitú úlohu v medzinárodných organizáciách a integračných regionálnych zoskupeniach, čo je nevyhnutné využiť z hľadiska kandidatúry Slovenskej republiky do Bezpečnostnej rady OSN na roky 2005-2006.

Súčastou plnenia koncepcie zahraničnej politiky Slovenskej republiky a presadzovania zahraničnopolitických záujmov Slovenskej republiky je kultúrna dimenzia diplomacie. Táto oblasť je dôležitým prostriedkom vyváženosti zahraničnej politiky a významne sa premieta do jej aktivít v oblasti bilaterálnej spolupráce. V súlade so stredo európskym rozmerom zahraničnej politiky Slovenskej republiky bolo v minulom období prioritou kultúrnej dimenzie slovenskej diplomacie prehlbovanie kontaktov so susednými krajinami V-4. Rozvoj bilaterálnej kultúrnej spolupráce s členskými a asociovanými krajinami Európskej únie bol aj významnou súčasťou plnenia základných požiadaviek pre vstup Slovenskej republiky do EÚ. Jednou zo základných úloh Ministerstva zahraničných vecí SR bola v uplynulom roku koordinácia procesu utvárania zmluvno-právnej základne pre rozvoj bilaterálnych kontaktov v oblasti kultúry, školstva, vedy a športu v úzkej súčinnosti s gestorskými rezortmi, Ministerstva školstva SR a Ministerstva kultúry SR.

Záverom možno konštatovať, že v roku 1999 sa Slovenskej republike podarilo oživiť politické, hospodárske a kultúrne vzťahy so všetkými významnými partnermi. Minulý rok tak priniesol v zahraničnopolitických vzťahoch Slovenskej republiky zásadný pozitívny obrat. Pevne veríme, že vývoj v roku 2000 bude pokračovať rovnakým smerom.

Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 1999

4. 1.-5. 1. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Francúzska. Počas nej rokoval s predsedom delegácie Národného zhromaždenia H. Nallezom, s ministrom zahraničných vecí H. Védrihom, ministrom pre európske záležitosti P. Moscovicim a predsedom skupiny francúzsko-slovenského priateľstva v Senáte P. Girodom. E. Kukan informoval francúzsku stranu o politickej situácii na Slovensku po nedávnych parlamentných voľbách a zdôraznil prointegračnú orientáciu koaličných strán. Rozhovory sa týkali aj bilaterálnych vzťahov medzi oboma krajinami.

12. 1. Na návštevu Slovenska pricestovala skupina jedenástich amerických kongresmanov vedená predsedom Zahraničného výboru Snemovne reprezentantov USA B. Gilmanom. Delegácia rokovala s premiérom SR M. Dzurindom, predsedom NR SR J. Migašom, predsedom Zahraničného výboru NR SR P. Weissom, ako aj s predsedami ostatných parlamentných výborov. Cieľom cesty bolo oboznámiť sa s orientáciou novej vlády a overiť si, do akej miery je Slovensko pripravené vyhovieť integračným kritériám.

12. 1. Na pozvanie námestníka ministra zahraničných vecí Českej republiky M. Palouša uskutočnil štátny tajomník MZV SR J. Chlebo návštevu Českej republiky. J. Chleba prijal minister zahraničných vecí J. Kavan. Rozhovor bol venovaný spolupráci v rámci visegrádskej skupiny, problematike vízovej politiky a otázkam spolupráce v hospodárskej oblasti.

19. 1.-20. 1. Na pozvanie vlády SR navštívil Slovensko generálny tajomník Západoeurópskej únie J. Cutileiro. Rokoval s predsedom NR SR J. Migašom, predsedom vlády SR M. Dzurindom, ministrom obrany SR P. Kanisom, ako aj s predsedami Zahraničného výboru a Výboru pre obranu a bezpečnosť NR SR P. Weissom a V. Palkom. Súčasťou programu generálneho tajomníka bola aj účasť na seminári EAPC pod názvom Bezpečnosť a stabilita v strednej Európe, kde vystúpil ako čestný hosť.

20.1.- 2. 1. V Bruseli sa uskutočnilo zasadnutie Spoločného parlamentného výboru SR a EÚ. Obaja spolupredsedia, H. Bösch a P. Weiss, ako aj nemecký veľvyslanec v SR L. Buerstedde, predstaviteľ krajiny predsedajúcej EÚ, vyzdvihli pozitívny vývoj plnenia politických kritérií pre vstup do Európskej únie.

20. 1.-23. 1. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil pracovnú návštevu Spojených štátov amerických. Prvá časť pracovného programu pozostávala z návštevy sídla OSN v New Yorku. Rokoval so zástupkyňou generálneho tajomníka OSN L. Fréchetovou, predsedom Bezpečnostnej rady OSN a ďalšími predstaviteľmi OSN. Druhá časť programu – návštevu Washingtonu, tvorili bilaterálne rokovania s ministerkou zahraničných vecí USA M. Albrightovou, poradcom viceprezidenta A. Gora pre otázky národnej bezpečnosti L. Fuethom a senátorom R. Lugarom. E. Kukan rokoval s renomovaným politológom Z. Brzezinským a ďalšími predstaviteľmi administratívy USA.

25. 1. Na pozvanie maďarského predsedu vlády V. Orbána sa uskutočnilo v Šoprone v poradí štvrté stretnutie premiérov troch vlád – Slovenska, Maďarska a Rakúska. V. Orbán, V. Klima a M. Dzurinda rokovali o formách prehĺbenia regionálnej spolupráce v trojuholníku Viedeň, Bratislava a Győr so zameraním na hospodársku oblasť. Dohodli sa na konkretizácii možností spoločných regionálnych projektov v rámci programov EÚ, PHARE a INTERREG, ako aj na rozšírení trilaterálnej spolupráce na oblasť športu, kultúry, mládeže a vzdelávania.

27. 1. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan navštívil Veľkú Britániu. V Londýne rokoval s ministrom obrany G. Robertsonom, s ministrom zahraničných vecí R. Co-okom. Britská strana ocenila pokrok v plnení politických kritérií na vstup do EÚ a konštatovala, že je zástancom politiky otvorených dverí do NATO a podporuje aj vstup Slovenska do OECD.

28. 1. V Bruseli sa uskutočnilo piate zasadnutie Asociačného výboru medzi EÚ a SR. Delegáciu SR viedol J. Figel, štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač s EÚ, a jej členmi boli zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy. Delegáciu EÚ viedla C. Dayová, riaditeľka Direktoriátu B Generálneho riaditeľstva IA EK. Jej členmi boli predstavitelia EK, sekretariátu Rady EÚ a členských krajín EÚ vrátane nemeckého predsedníctva. Na zasadnutí prerokovali široký okruh otázok spojených s politickým vývojom v SR a EÚ. Slovenská delegácia informovala o pokroku v realizácii priorít Partnerstva pre vstup, ak aj o zámeroch a doteraz uskutočnených krokoch vlády SR v oblasti hospodárskej reformy a budovaní inštitúcií dôležitých pre budúci vstup SR do EÚ.

2.-3. 2. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil pracovnú návštevu Nemecka na pozvanie ministra zahraničných vecí SRN J. Fischera. Ťažiskom návštevy

boli rokovania E. Kukan s J. Fischerom a štátnym tajomníkom MZV NSR W. Ischingerom. E. Kukan predniesol v bonnskom Centre pre európsky integračný výskum (ZEI) prednášku na tému: *SR na ceste integrácie do Európskej únie*. Nemecká strana vyjadrila jednoznačnú podporu úsiliu SR o integráciu do EÚ, OECD a NATO. E. Kukan využil návštevu i na rozvoj kontaktov s nemeckým podnikateľským prostredím.

3. 2. Delegácia Zahraničného výboru NR SR pod vedením predsedu P. Weissa navštívila Budapešť. Na stretnutí s predsedom maďarského parlamentu J. Áderom poslanci vyzdvihli význam zintenzívnenia dvojstrannej spolupráce na parlamentnej úrovni.

4. 2. Podpredseda vlády SR pre integráciu P. Hamžík rokoval v Bruseli s komisárom EÚ pre zahraničné vzťahy H. van den Broekom a podpredsedom EÚ L. Britainom. Európska komisia vyslovila spokojnosť so stabilizáciou politickej situácie na Slovensku.

4. 2. Na oficiálnu návštevu SR pricestoval minister zahraničných vecí Švajčiarskej konfederácie F. Cotti. Rokoval s ministrom ZV SR E. Kukanom, prijal ho predseda vlády SR M. Dzurinda a predseda NR SR J. Migaš. Stretol sa s primátorom Bratislavy J. Moravčíkom a švajčiarskymi podnikateľmi pôsobiacimi na Slovensku. Počas rokovaní sa obe strany zhodli na potrebe rozvíjať vzájomné kontakty, ako aj zintenzívniť dialóg na medziparlamentnej úrovni. Švajčiarska strana prisľúbila plnú podporu úsiliu SR o vstup do OECD.

8. 2. V Budapešti sa uskutočnilo ustanovujúce zasadanie zmiešanej medzivládnej Slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín. Na zasadaní sa zúčastnil aj minister zahraničných vecí Maďarska J. Mártonyi a podpredseda vlády SR P. Csáky. Cieľom výboru pod vedením J. Figela a Zs. Németha, štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí oboch krajín, je monitorovať postavenie maďarskej národnostnej menšiny v SR a slovenskej národnostnej menšiny v MR.

8. 2.-9. 2. Na pozvanie ministra zahraničných vecí Slovinskej republiky B. Frleca navštívil minister zahraničných vecí E. Kukan Slovinskú republiku. E. Kukan rokoval s prezidentom M. Kučanom, predsedom parlamentu J. Podobnikom, premiérom J. Drnovšekom, ministrom zahraničných vecí B. Frlecom a s ďalšími predstaviteľmi vlády a parlamentu. Návšteva potvrdila pripravenosť oboch krajín zintenzívniť vzájomnú spoluprácu vo všetkých oblastiach spoločného záujmu a koordinovať postupy pri realizácii euroatlantických integračných ambícií oboch štátov.

10. 2. Na návštevu Slovenska pricestoval predseda rakúskeho parlamentu H. Fischer. Rokoval s predsedom NR SR J. Migašom, predsedom vlády SR M. Dzurindom, predsedom Zahraničného výboru NR SR P. Weissom a ďalšími slovenskými predstaviteľ-

mi. H. Fischer, ktorého sprevádzal spolupredseda Spoločného parlamentného výboru EÚ a SR H. Bösch, rokoval o politickom vývoji na Slovensku, ako aj o otázkach európskej integrácie a problematike jadrových elektrární.

10. 2.-11. 2. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil na pozvanie dánskeho ministra zahraničných vecí H. Petersena oficiálnu návštevu Dánskeho kráľovstva. Na rokovaníach s rezortným kolegom N. H. Petersonom dominovali otázky podpory úsilia SR o začlenenie do európskych a euroatlantických štruktúr. E. Kukan rokoval tiež s dánskym ministrom obrany H. Haekkerupom a predsedom parlamentu I. Hansenom. O možnostiach zvýšenia investičnej angažovanosti dánskych firiem na Slovensku rokoval s predstaviteľmi Konfederácie dánskeho priemyslu a Investičného fondu pre krajiny strednej a východnej Európy.

12. 2. Prvú oficiálnu návštevu Slovenska uskutočnil ministerský predseda Maďarskej republiky V. Orbán. Na programe rokovania s premiérom SR M. Dzurindom boli otázky dvojstranných vzťahov, regionálnej spolupráce a integračných úsilí Slovenska. V. Orbán sa stretol ďalej s predsedom parlamentu SR J. Migašom a podpredsedom parlamentu B. Bugárom. Počas návštevy podpísali dve dohody medzi ministerstvami životného prostredia a ministerstvami práce.

18. 2. Na pozvanie ministra zahraničných vecí Helénskej republiky Th. Pangalosa uskutočnil minister zahraničných vecí SR E. Kukan návštevu Helénskej republiky. E. Kukan rokoval so svojim rezortným kolegom T. Pangalosom, ministrom obrany A. Tsochadzopoulosom a predsedom parlamentu A. Kaklamanisom. Obe strany deklarovali záujem o ďalší rozvoj dynamického a konštruktívneho dialógu a spolupráce vo všetkých oblastiach spoločného záujmu. Grécka strana opakovane vyjadrila podporu integračným ambíciám SR.

20. 2. Na kozmodróme Bajkonur sa uskutočnil úspešný štart kozmického letu prvého slovenského kozmonauta I. Bellu za účasti slovenskej delegácie vedenej ministrom obrany SR P. Kanisom.

23. 2.-24. 2. Delegácia NR SR vedená predsedom J. Migašom uskutočnila oficiálnu návštevu Poľska. Okrem rokovaní s najvyššími predstaviteľmi poľského Sejmu a Senátu prijal J. Migaša prezident PR A. Kwaśniewski. Hlavnými témami rozhovoru boli integračné snahy Slovenska a bilaterálne slovensko-poľské vzťahy.

25. 2. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana pricestoval na oficiálnu návštevu Slovenska vicecancelnár a spolkový minister zahraničných vecí Rakúska W. Schüssel. Rakúskeho hosťa prijal premiér SR M. Dzurinda a podpredseda NR SR P. Hrušovský. Na záver sa stretol s primátorom Bratislavy. W. Schüssel ocenil stupeň vnútorných reforiem, budovania právneho štátu i ekonomickej transformácie na Slo-

vensku a vyjadril podporu preradeniu SR do prvej skupiny krajín rokujúcich o vstupe do EÚ na helsinskom summite.

8. 3. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana navštívil Slovensko podpredseda vlády a minister zahraničných vecí Luxemburského veľkovejvodstva J. Poos. Hlavnými témami rozhovorov bola bilaterálna spolupráca a rozširovanie EÚ z pohľadu SR. J. Poos rokoval aj s predsedom vlády SR M. Dzuringom a podpredsedom vlády SR pre integráciu P. Hamžíkom.

9. 3.-14. 3. Delegácia NR SR vedená jej predsedom J. Migašom uskutočnila pracovnú návštevu USA. Delegácia, ktorej členmi boli okrem iných i podpredseda parlamentu P. Hrušovský a predseda Zahraničného výboru NR SR P. Weiss, rokovala v Kongrese USA. Delegáti ocenili skutočnosť, že J. Mica, americký kongresman slovenského pôvodu inicioval v Snemovni reprezentantov návrh rezolúcie podporujúcej úsilie Slovenska týkajúce sa vstupu do NATO. Členovia delegácie rokovali aj s námestníkom ministerky zahraničných vecí USA T. Pickeringom, ako aj ďalšími činiteľmi administratívy USA.

10. 3. V Bratislave sa konalo tretie kolo obnovených rokovaní vládnych delegácií SR a MR o vykonaní rozsudku Medzinárodného súdneho dvora v Haagu v kauze Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros.

10. 3. -11. 3. Vládna delegácia SR vedená premiérom M. Dzuringom uskutočnila oficiálnu návštevu Spolkovej republiky Nemecko. M. Dzuringu sprevádzal podpredseda vlády pre integráciu P. Hamžík, ministerka financií B. Schmögnerová, minister hospodárstva L. Černák a štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel. Ťažisko návštevy tvorili rokovania predsedu vlády SR so spolkovým kancelárom G. Schröderom a ministrom zahraničných vecí SRN J. Fischerom. Ďalej sa uskutočnili rokovania s predsedom Zahraničného výboru Nemeckého spolkového snemu H. U. Klosem a Výboru pre záležitosti EÚ F. Pflügerom. Počas prvého dňa návštevy M. Dzuringa vystúpil v Nemeckej priemyselnej a hospodárskej komore. Delegácia uskutočnila návštevu Deutsche Bank vo Frankfurte nad Mohanom, mesta Hamburg a rokovala s predstaviteľmi podnikateľských kruhov.

12. 3. V auditóriu Knižnice H. S. Trumana (v mestečku Independence v štáte Missouri v USA), ktorý stál v roku 1949 pri vzniku NATO, sa podpisom o odovzdaní ratifikačných listín o prístupí k NATO stali Česko, Maďarsko a Poľsko novými členmi Severoatlantickej aliancie. Listiny, ktoré podpísali prezidenti menovaných krajín priviezli a odovzdali ministerke zahraničných vecí ministri zahraničných vecí J. Kavan, J. Martonyi a B. Geremek.

18. 3. Uskutočnilo sa tretie stretnutie Pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi SR a EÚ. Delegáciu EK bola viedol zástupca generálneho riaditeľa DG IA F. Lamou-

reux, členmi delegácie SR boli podpredseda vlády SR I. Mikloš, štátny tajomník MZV SR J. Figeľ a ďalší. Program rokovania zahŕňal diskusiu o príprave štátneho rozpočtu na rok 1999, dlhodobej energetickej stratégii a jadrovej bezpečnosti, príprave zákona o používaní jazykov národnostných menšín v úradnom styku a ďalších otázkach.

19. 3. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu pricestoval na návštevu Slovenska predseda Slovinskej vlády J. Drnovšek. Slovinského premiéra prijal predseda NR SR J. Mígaš a primátor Bratislavy J. Moravčík. Obsah rokovaní bol orientovaný na problematiku ďalšieho prehlbovania bilaterálnej spolupráce v obchodno-hospodárskej oblasti, na posúdenie možností spolupráce v procese integrácie do EÚ a NATO, ako aj na pôde medzinárodných organizácií. V rámci návštevy sa uskutočnilo aj rokovanie ministra ekonomických vzťahov Slovenska M. Senjura a ministra hospodárstva SR L. Černáka.

29. 3.-31. 3. Na pozvanie podpredsedu vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžika navštívil Slovenskú republiku minister pre európske záležitosti Francúzskej republiky P. Moscovici. Francúzsky hosť rokoval s predsedom vlády SR M. Dzurindom, podpredsedom vlády SR P. Hamžikom, ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom a podpredsedami vlády SR P. Csákym a L. Fogašom, predsedami výborov NR SR P. Weissom a F. Šebejom. P. Moscovici navštívil Ekonomickú univerzitu, kde vystúpil s prednáškou o francúzskom pohľade na budúcnosť Európskej únie. Návšteva potvrdila záujem oboch strán o rozvoj bilaterálnej spolupráce. Boli definované potreby i postup oboch strán v záujme naplnenia úsilia SR o zaradenie do prvej vlny rokovaní o členstve v EÚ, NATO i na relatívne skoré členstvo v OECD.

30. 3. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan vykonal oficiálnu návštevu Belgického kráľovstva na pozvanie ministra zahraničných vecí E. Derycka. E. Kukan rokoval so svojim rezortným partnerom, s predsedom vlády BK J.-L. Dehaenom, predsedom Senátu F. Swaelenom a podpredsedom Snemovne reprezententov a prvým podpredsedom zahraničného výboru Snemovne reprezententov D. van der Maelenom. Prerokovali otázky podpory slovenským integračným úsiliam, bilaterálnych vzťahov a rozvoja hospodárskej spolupráce. E. Deryck tlmočil aj záujem svojej krajiny na rozvoji regionálnej spolupráce v rámci krajín Visegrádskej štvorky.

6. 4. Pracovnú návštevu Poľskej republiky uskutočnil minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Rokovania s poľským ministrom zahraničných vecí B. Geremekom a ministrom obrany J. Onyszkiewiczom sa týkali integračných snáh Slovenska pred washingtonským summitom NATO, ako aj oživenia spolupráce v rámci krajín Visegrádskej štvorky.

6.-7. 4. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu prišiel na návštevu Slovenska predseda vlády Bulharskej republiky I. Kostov. Rokoval s premiérom SR M. Dzurin-

dom, predsedom NR SR J. Migašom a primátorom Bratislavy J. Moravčíkom. Obsah rokovaní bol orientovaný najmä na otázky ďalšieho rozvoja a prehlbovania bilaterálnej spolupráce predovšetkým v obchodno-hospodárskej oblasti.

6.-8. 4. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil na pozvanie ministra zahraničných vecí Portugalskej republiky J. Gamu oficiálnu návštevu Portugalska. Okrem rokovaní s rezortným partnerom rokoval s prezidentom J. Sampaikom, ministrom obrany J. V. Simaom, predsedom Republikového zhromaždenia A. Santosom, predsedami a členmi troch parlamentných výborov. E. Kukan prijal bývalý prezident Portugalska a kandidát na post predsedu Európskeho parlamentu M. Soares. Na záver svojej návštevy sa stretol so zástupcami Asociácie portugalských podnikateľov, pred ktorými vystúpil s prednáškou *Ekonomická situácia Slovenskej republiky a možnosti zahraničných investícií*. Rokovania sa orientovali predovšetkým na otázky európskej integrácie so zreteľom na pozíciu SR v prístupovom procese k EÚ.

7.-8. 4. Predseda vlády SR M. Dzurinda sprevádzaný ministerkou financií B. Schmögnerovou, ministrom hospodárstva L. Černákom a štátnym tajomníkom ministerstva zahraničných vecí J. Figelom uskutočnil oficiálnu návštevu Talianskej republiky na pozvanie predsedu vlády M. D'Alema. Predseda vlády SR okrem M. D'Alema rokoval s prezidentom O. L. Scalfarom, predsedom Senátu N. Mancinom a predniesol prednášku na pôde talianskeho podnikateľského zväzu Cofindustria. V rámci návštevy Vatikánu predsedu vlády a členov sprievodu prijal pápež Ján Pavol II. M. Dzurinda rokoval taktiež so štátnym sekretárom Svätej stolice A. Sodanom. Návšteva potvrdila bezproblémový a korektný stav bilaterálnych vzťahov.

14.-16. 4. Na pozvanie podpredsedu vlády SR pre legislatívu L. Fogaša pricestoval na oficiálnu návštevu Slovenska podpredseda vlády Českej republiky P. Rychetský. Ťažiskom rokovaní bola výmena skúseností z oblasti tvorby právnych predpisov s dôrazom na aproximáciu práva s Európskou úniou. P. Rychetského prijal premiér SR M. Dzurinda, stretol sa aj s generálnym prokurátorom M. Hanzelom, ako aj s predsedom Ústavného súdu SR M. Čičom.

15.-16. 4. Minister zahraničných vecí Rumunska A. Plešu uskutočnil na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukan oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. Cieľom návštevy bolo prispieť k posilňovaniu vzájomnej spolupráce medzi SR a Rumunskom vo všetkých oblastiach spoločného záujmu.

19. 4. Pracovnú návštevu Českej republiky uskutočnil minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Rokovania s českým ministrom zahraničných vecí J. Kavanom a ministrom obrany V. Vetchým sa týkali integračných snáh Slovenska pred washingtonským summitom NATO, ako aj oživenia spolupráce v rámci krajín V-4. E. Kukan prijal i český prezident V. Havel.

19.-20. 4. Na oficiálnu návštevu Slovenska pricestoval komisár Európskej únie pre vzťahy s krajinami strednej a východnej Európy H. van den Broek. Cieľom jeho cesty bolo zhodnotiť vývoj na Slovensku od poslednej Pravidelnej hodnotiacej správy EK z novembra 1998 a pokračovanie príprav SR na vstup do Únie. Rokoval s premiérom SR M. Dzurindom, podpredsedami vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžíkom, pre legislatívu L. Fogašom, pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj P. Csákyom, ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, ako aj so zástupcami akademickej obce, ekonomických a odborových organizácií.

20. 4. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil pracovnú návštevu Maďarskej republiky. Rokoval s ministrom zahraničných vecí J. Martonyim. Maďarská strana potvrdila záujem, aby sa Slovensko stalo členom NATO. Dôležitým bodom rozhovorov boli i bilaterálne otázky a oživenie visegrádskej spolupráce. E. Kukan sa stretol aj s delegáciou slovenských krajanov vedenou predsedom Celoštátnej slovenskej samosprávy J. Fuzikom.

22.-25. 4. Slovenská delegácia vedená premiérom SR M. Dzurindom odcestovala do USA na summit Severoatlantickej aliancie a Euroatlantickej partnerskej rady vo Washingtone. Premiéra sprevádzal minister zahraničných vecí SR E. Kukan a minister obrany SR P. Kanis. Návšteva sa uskutočnila na pozvanie prezidenta USA B. Clintona a generálneho tajomníka NATO J. Solanu. Cieľom delegácie SR bolo potvrdiť integračné úsilie Slovenska a presadiť zaradenie SR do skupiny hlavných uchádzačov o členstvo v NATO. Predseda vlády predniesol prejav na zasadnutí hláv štátov a predsedov vlád krajín Euroatlantickej partnerskej rady. Počas pobytu sa uskutočnili viaceré bilaterálne rokovania predsedu vlády a ministra zahraničných vecí. Slovenská delegácia sa zúčastnila investičnej konferencie usporiadanej Inštitútom pre vzťahy Východ-Západ v New Yorku.

27. 4. V Luxemburgu sa uskutočnilo 5. zasadnutie Asociačnej rady EÚ-SR, orgánu dohliadajúceho na plnenie Európskej dohody. Slovenskú delegáciu viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Delegáciu EÚ viedol v zastúpení predsedu Rady EÚ G. Verheugen, štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí Nemecka. Európsku komisiu zastupoval komisár Európskej komisie zodpovedný za vzťahy EÚ s krajinami strednej a východnej Európy H. van den Broek. Ťažiskom rokovania Asociačnej rady bola predvstupová stratégia vo svetle Partnerstva pre vstup a Pravidelnej správy Európskej komisie a bilaterálne vzťahy v rámci európskej dohody.

29. 4. Na pozvanie predsedu vlády ČR M. Zemana vykonal predseda vlády SR M. Dzurinda pracovnú návštevu Českej republiky. V Uherskom Hradišti rokovali o otázkach európskej integrácie, medzinárodnej a regionálnej spolupráci, kosovskom probléme, ako aj o bilaterálnych vzťahoch, v ktorých zhodne konštatovali kvalitatívny posun. Predseda českej vlády predložil pri rozhovoroch s M. Dzurindom návrh rieše-

nia jednej z najcitlivejších otázok bilaterálnych vzťahov vysporiadania delenia federálneho majetku.

29. 4. Generálny tajomník OSN K. Annan vymenoval E. Kukana, ministra zahraničných vecí SR, za jedného z dvoch osobitných splnomocnencov na vyriešenie krízy v juhosrbskej provincii Kosovo.

30. 4. – Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu pricestoval na oficiálnu návštevu Slovenska spolkový kancelár Rakúskej republiky V. Klima. Kľúčovými témami rozhovorov s premiérom SR M. Dzurindom boli otázky spojené s konfliktom v Kosove a jadrovou energetikou na Slovensku. V. Klima zdôraznil význam regionálnych partnerstiev, ocenil uspokojivo sa rozvíjajúcu cezhraničnú spoluprácu a trilaterálnu spoluprácu Slovensko-Maďarsko-Rakúsko. V. Klima sa počas slávnostného obeda stretol s predsedom NR SR J. Migašom a ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

4.-5. 5. Na pozvanie francúzskeho predsedu vlády L. Jospina uskutočnil oficiálnu návštevu Francúzskej republiky predseda vlády SR M. Dzurinda, ktorého sprevádzali ministri hospodárstva, kultúry, dopravy, pôšt a telekomunikácií, náčelník Generálneho štábu Armády SR a ďalší. M. Dzurindu prijal prezident J. Chirac, rokoval s predsedom vlády L. Jospinom, predsedom Senátu Ch. Poncelotom, predsedom Národného zhromaždenia L. Fabiusom a predsedom skupiny francúzsko-slovenského priateľstva v Národnom zhromaždení M. Vaxesom. Na pôde Združenia francúzskych podnikateľov vystúpil premiér SR s prejavom o nových možnostiach rozvoja slovensko-francúzskej ekonomickej spolupráce. Francúzska strana konštatovala, že Slovensko má jej plnú podporu v úsilí o členstvo v EÚ, NATO a v OECD.

6.-7. 5. V Budapešti sa uskutočnilo 104. zasadanie Výboru ministrov Rady Európy. Slovenskú republiku zastupovala delegácia vedená ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

10.-11. 5. V Brémach (Nemecko) sa uskutočnilo zasadnutie Rady ministrov Západoeurópskej únie s asociovanými partnermi. Slovensko na zasadnutí zastupoval minister obrany SR P. Kanis a štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľ. Hlavnou témou rokovania boli perspektívy spoločnej európskej obrannej politiky po zasadnutí NATO vo Washingtone (apríl 1999) a pred zasadnutím EÚ v Kolíne, ako aj postoj ZEÚ k vývoju krízy na Balkáne.

14. 5. V Bratislave sa uskutočnilo stretnutie predsedov vlád krajín Visegrádskej štvorky, M. Zemana, V. Orbána, J. Buzeka a M. Dzurindu. Cieľom stretnutia bolo vypracovanie obsahovej náplne spolupráce krajín V-4 a prijatie spoločného vyhlásenia predsedov vlád. Záverečné dokumenty zakotvujú cieľ prehĺbiť spoluprácu vo všetkých oblastiach spoločného záujmu a vzájomnú podporu všetkých štyroch krajín pri integrá-

cii do európskych a transatlantických štruktúr. Slovensko bolo akceptované ako plnohodnotný člen V-4.

21. 5.-23. 5. Delegácia piatich poslancov Národnej rady SR uskutočnila neoficiálnu návštevu Macedónska. V Skopje sa stretli s predstaviteľmi Úradu vysokej komisárky OSN pre utečencov (UNHCR) a Medzinárodného červeného kríža. Vedúci delegácie, predseda zahraničného výboru NR SR P. Weiss, sa stretol so svojim macedónskym kolegom J. Boškovcom a ďalšími poslancami.

24. 5.-25. 5. Podpredseda vlády SR pre integráciu P. Hamžík uskutočnil návštevu Lotyšska. Rokoval s podpredsedom lotyšskej vlády pre záležitosti Európskej únie G. Krastom; obe strany si vymenili informácie o príprave na rokovania s EÚ.

29. 5. Na Slovensku sa uskutočnili prvé priame voľby prezidenta republiky, zvolený bol kandidát vládnych strán R. Schuster; Slovensko tak dostalo po pätnástich mesiacoch opäť riadne zvolenú hlavu štátu.

1. 6. V Bruseli sa uskutočnilo 4. stretnutie Pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi SR a Európskou komisiou, ktorému predsedal J. Figel, štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR, a F. Lamoureux, zástupca generálneho riaditeľa DG IA Európskej komisie.

8. 6.-9. 6. Predsedovia Zahraničného výboru a Brannobezpečnostného výboru NR SR P. Weiss a V. Palko uskutočnili návštevu bruselského sídla NATO, kde absolvovali rozhovory s námestníkmi generálneho tajomníka NATO P. Klaiberom a A. Craigom.

10. 6. V Kolíne nad Rýnom sa uskutočnila Ministerská konferencia k Paktu stability pre juhovýchodnú Európu, na ktorej prítomné krajiny prijali text uvedeného dokumentu. Na konferencii sa zúčastnilo 55 delegácií účastníckych krajín, medzinárodných organizácií a ďalších inštitúcií. Tento dokument predstavuje základný kameň širokého programu demokratizácie a obnovy regiónu juhovýchodnej Európy. Slovensko na konferencii zastupoval minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Od SR sa očakáva podpora mierovej spolupráce medzi krajinami tohto regiónu, ako aj ostatných iniciatív Paktu stability.

15. 6. Slovenský diplomat J. Kubiš nastúpil do funkcie generálneho tajomníka Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). Obsadenie tohto významného postu predstaviteľom Slovenskej republiky je dôkazom upevňovania zahraničnopolitickej orientácie Slovenska po zmenách uskutočnených po parlamentných voľbách v roku 1998.

15. 6. V Bratislave sa uskutočnila slávnostná inaugurácia prezidenta Slovenskej republiky R. Schustera; ako hostia sa zúčastnili i prezidenti všetkých susedných štátov s manželkami.

17. 6. O zahraničnopolitických otázkach a integrácii Slovenska, ako aj ostatných krajín Visegrádskej štvorky do Európskej únie diskutovali v Prahe členovia Výboru pre európsku integráciu a Zahraničného výboru NR SR s partnerským Zahraničným výborom Poslaneckej snemovne Parlamentu Českej republiky.

23.-24. 6. Podpredseda vlády SR I. Mikloš, štátny tajomník MZV SR J. Figel a pracovníci kabinetu predsedu vlády SR rokovali vo Washingtone s predstaviteľmi administratívy USA, členmi Kongresu a so zástupcami niektorých významných amerických inštitúcií. Ťažiskom pobytu delegácie bol prvý americko-slovenský okrúhly stôl na MZV USA, ktorého cieľom bolo začatie medzivládneho dialógu. Jednou z tém rokovaní bola aj ochota Slovenska podieľať sa na obnove Kosova.

23. -24. 6. V Karlových Varoch sa uskutočnilo rokovanie Stredoeurópskej iniciatívy. Hlavnou témou stretnutia predstaviteľov 16 krajín združených v SEI bola obnova Kosova a zabezpečenie mieru a stability na Balkáne.

25. 6. Vo švajčiarskom meste Crans Montana sa uskutočnilo X. výročné zasadnutie Svetového ekonomického fóra. Plenárnej schôdzi na tému Kríza na Balkáne predsedal minister zahraničných vecí SR E. Kukan.

30. 6.-2. 7. V rakúskom Salzburgu sa uskutočnil Hospodársky summit krajín strednej a východnej Európy, ktorý už po štvrtý raz zorganizovalo Svetové hospodárske fórum so sídlom v Ženeve. Zúčastnili sa ho štátni predstavitelia trinástich štátov strednej a východnej Európy, ako aj poprední predstavitelia ekonomickej sféry, politiky, diplomacie a medzinárodných organizácií. Slovenskú republiku na summite zastupovali predseda vlády SR M. Dzurinda, podpredseda vlády pre ekonomiku I. Mikloš, štátny tajomník MH SR P. Brňo, štátny tajomník MZV SR J. Chlebo, zástupcovia podnikateľských kruhov a predstavitelia samospráv.

5. 7. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel rokoval v Helsinkách so svojím rezortným kolegom J. Valtasaarim a štátnym tajomníkom ministerstva vnútra Fínska o aktuálnej situácii v súvislosti s vlnou rómskych utečencov zo Slovenska, ktorá by mohla viesť k zavedeniu vízovej povinnosti pre slovenských občanov. Informoval o podmienkach života Rómov na Slovensku a konkrétnych opatreniach slovenskej vlády na ich zlepšenie; strany sa dohodli na konkrétnych krokoch zameraných na zníženie počtu žiadateľov o azyl zo SR.

6. 7. Prezident Slovenskej republiky R. Schuster uskutočnil na pozvanie českého prezidenta V. Havla oficiálnu návštevu Českej republiky. Bola to jeho prvá zahraničná cesta od nástupu do funkcie. Ťažisko návštevy tvorilo rokovanie s prezidentom Českej republiky. V rámci krátkeho pobytu sa stretol s predsedom vlády M. Zemanom, predsedníčkou Senátu Parlamentu L. Benešovou, predsedom Poslaneckej snemovne Parlamentu V. Klausom. R. Schuster vystúpil s prednáškou o vnútornej a zahraničnej politike Slovenska v európskom kontexte pred diplomatmi, podnikateľmi a novinármi. Navštívil Slovenský inštitút v Prahe, kde sa stretol s predstaviteľmi slovenských krajanských organizácií v ČR.

6.-12. 7. Delegácia Senátu Francúzskej republiky, členov skupiny francúzsko-slovenského priateľstva v Senáte, pod vedením jeho podpredsedu P. Giroda uskutočnila na pozvanie NR SR návštevu SR. Návšteva úspešne nadviazala na spoluprácu medzi Národnou radou a Senátom, ktorá sa rozvíja od vzniku SR. Program delegácie tvorili prijatia u prezidenta SR R. Schustera, podpredsedu vlády SR P. Hamžika, ministra zahraničných vecí SR E. Kukana a ďalších ministrov slovenskej vlády. Delegácia rokovala s predsedom NR SR J. Migašom a ďalšími predstaviteľmi slovenského parlamentu.

6. 7. Fínsko zaviedlo pre občanov Slovenskej republiky vízovú povinnosť.

6. 7. Rakúska vláda schválila antiatómový akčný plán na ochranu nedostatočne zabezpečených jadrových elektrární v krajinách kandidujúcich na vstup do Európskej únie, ktorý obsahuje požiadavku odstavenia prvého bloku elektrárne v Jaslovských Bohuniciach v roku 2000.

13. 7. Počas svojej oficiálnej návštevy v sídle NATO a EÚ v Bruseli rokoval prezident SR R. Schuster, ktorého sprevádzal minister zahraničných vecí SR E. Kukan, s generálnym tajomníkom NATO J. Solanom. J. Solana pri tejto príležitosti poďakoval za spoluprácu Slovenska pri riešení krízy v Kosove. Ďalej R. Schuster v Bruseli rokoval s členom Európskej komisie zodpovedným za vonkajšie vzťahy H. van den Broekom a s generálnym tajomníkom Západoeurópskej únie J. Cutileirom.

14. 7.-16. 7. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu pricestoval na prvú návštevu Slovenska generálny tajomník Organizácie Spojených národov K. Annan. V pracovnej časti svojho programu rokoval s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom NR SR J. Migašom, premiérom M. Dzurindom a ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. Navštívil tiež regionálne centrum Rozvojového programu OSN (UNDP) pre SR a Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR). Na pôde Univerzity Komenského prevzal generálny tajomník OSN od rektora UK F. Devínskeho čestný titul *doctor honoris causa* v oblasti manažmentu.

15. 7. Na pozvanie spolkového prezidenta Rakúskej republiky T. Klestila uskutočnil prezident SR R. Schuster prvú oficiálnu návštevu Rakúska. Prezident SR rokoval s prezidentom RR T. Klestilom, prezidentom Národnej rady Rakúska H. Fischerom, spolkovým kancelárom V. Klimom a ďalšími členmi rakúskej vlády. Prezidenta sprevádzali minister zahraničných vecí SR E. Kukan, ktorý uskutočnil bilaterálny rozhovor s vicekancelárom a spolkovým ministrom zahraničných vecí Rakúska W. Schüsselom, a štátny tajomník MZV SR J. Chlebo.

19. 7. V Bruseli sa uskutočnila Európska konferencia na úrovni ministrov zahraničných vecí členských štátov EÚ, asociovaných krajín strednej a východnej Európy, Cypru, Malty a Švajčiarska. Slovenskú delegáciu na rokovaní viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan, ktorý v rámci konferencie uskutočnil bilaterálne stretnutia s ministrom zahraničných vecí Belgického kráľovstva L. Michelom a Českej republiky J. Kavanom.

29.-30. 7. V Sarajeve sa uskutočnil summit k Paktu stability pre juhovýchodnú Európu, ktorý zvolalo fínske predsedníctvo Európskej Únie na úrovni ministrov zahraničných vecí členských štátov EÚ, asociovaných krajín strednej a východnej Európy, Cypru, Malty a Švajčiarska. Ťažiskom summitu bolo prijatie záverečnej deklarácie. Slovenskú delegáciu viedol prezident SR R. Schuster, ktorého sprevádzal minister zahraničných vecí SR E. Kukan.

16.- 26. 8. Na pozvanie austrálskeho ministra zahraničných vecí A. Downera sa uskutočnila oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí SR E. Kukana v Austrálskom zväze. V rámci bilaterálnych vzťahov išlo obojstranne o prvú návštevu na úrovni ministra od vzniku Slovenskej republiky. Okrem rokovaní s ministrom zahraničných vecí E. Kukana prijal predseda fedrálnej Snemovne reprezentantov N. Andrew, rokoval s výkonným ministrom financií a senátorom R. Kempom, s predsedom Austrálsko-slovenskej parlamentnej skupiny P. Slipperom a ďalšími. Súčasťou programu bola prednáška ministra E. Kukana *Slovensko ako súčasť európskeho historického rozvoja* v Austrálskom inštitúte pre medzinárodné záležitosti v Canberre. E. Kukan sa stretol s predstaviteľmi kruhov v Canberre a v Sydney a s predstaviteľmi slovenskej komunity v Austrálii.

19.-20. 8. Na pozvanie prezidenta Poľskej republiky A. Kwaśniewskeho vykonal prezident Slovenskej republiky R. Schuster návštevu Poľskej republiky. Prezidenta sprevádzal štátny tajomník MZV SR J. Figeľ, štátny tajomník MV SR I. Budiak a člen Slovensko-poľskej skupiny Medziparlamentnej únie, poslanec NR SR Š. Šlachta, ako aj skupina podnikateľov a predstaviteľov štátnej správy a samosprávy prihraničných slovenských krajov, okresov a miest. Program zahŕňal okrem rokovania prezidentov v úzkom kruhu aj rokovania v Sejme a Senáte a stretnutia s vicepremiérom J. Tomaszewským a ministrom zahraničných vecí B. Geremekom. Obe strany vyjadrili

spokojnosť s úrovňou bilaterálnej spolupráce a vyjadrili nevyhnutnosť trvalej podpory ďalšieho rozvoja ekonomicko-obchodnej spolupráce. Poľská strana potvrdila ochotu poskytnúť podporu i pomoc SR v integračnom procese do euroatlantických štruktúr. Prezident SR navštívil Slovenský inštitút vo Varšave, kde sa stretol s delegáciou Spolku Slovákov v Poľsku a Poľsko-slovenskej spoločnosti pre spoluprácu, priateľstvo a dobré susedstvo.

24.-25. 8. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí Fínskej republiky J. Valtasaari navštívil na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Figela Slovenskú republiku. Hlavným obsahom rokovaní boli otázky rozšírenia EÚ, agendy fínskeho predsedníctva a bilaterálnej spolupráce. Počas návštevy J. Valtasaariho prijal podpredseda vlády SR P. Hamžík a P. Csáky, s ktorými prerokoval otázky integračného smerovania SR a problematiku rómskej menšiny.

26. 8. Pracovnú návštevu Belgického kráľovstva uskutočnil štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Chlebo. Počas návštevy rokoval s generálnym tajomníkom ministerstva zahraničných vecí J. de Bockom a generálnym riaditeľom pre právne záležitosti MZV J. Devadderom. Rokovali o otázkach spolupráce pri riešení problému žiadateľov slovenského pôvodu o azyl v Belgickom kráľovstve a otázkach spojených s rozširovaním EÚ a rozvojom bilaterálnej spolupráce.

31. 8. Štátny tajomník MZV SR J. Figel uskutočnil pracovnú návštevu Rakúskej republiky. Rokoval so štátnou tajomníčkou MZV RR B. Ferrero-Waldnerovou, s predsedom Zahraničného výboru Rakúskeho parlamentu P. Schniederom, ako aj vicekanצלárom a ministrom zahraničných vecí Rakúska W. Schüsselom.

31. 8.-2. 9. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil na pozvanie ministra zahraničných vecí Cyperskej republiky I. Kasoulidesa oficiálnu návštevu Cyperskej republiky. Okrem rokovaní s rezortným kolegom E. Kukana prijal prezident G. Klerides a predseda Parlamentu CR S. Kyprianou. Stretol sa tiež s predsedom Slovensko-cyperského spolku S. Loisou, primátorom Nikózie L. Dimitriadesom a ďalšími. Obe strany konštatovali záujem o prehĺbenie kontaktov vo všetkých oblastiach.

2.- 4. 9. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Ukrajiny. Okrem rokovaní so svojím rezortným partnerom ho prijal prezident Ukrajiny L. Kučma. Obe strany vyjadrili spokojnosť s rozvojom vzťahov medzi Slovenskom a Ukrajinou.

3. -5. 9. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu uskutočnil predseda vlády Rumunska R. Vasile oficiálnu návštevu Slovenska. Rokoval s premiérom M. Dzurindom, prijal ho prezident SR R. Schuster, predseda NR SR J. Migaš a primátor Bratislavy J. Moravčík. Hlavnými témami rokovaní boli otázky hospodárskej

spolupráce, euroatlantická integrácia oboch krajín, menšinová problematika a situácia na Balkáne.

6.-7. 9. Prezident Maďarskej republiky Á. Göncz vykonal na pozvanie prezidenta SR R. Schustera prvú oficiálnu návštevu Slovenska. Prezidenta sprevádzali minister dopravy, spojov a vodného hospodárstva K. Katona, politický štátny tajomník Ministerstva vnútra MR K. Konrád, skupina maďarských podnikateľov a ďalší. Pred plenárnymi rozhovormi delegácií rokovali obaja prezidenti v úzkom kruhu. Prezident MR prijal predsedu vlády SR M. Dzurindu a stretol sa s primátorom Bratislavy J. Moravčíkom, s ktorým spoločne pozdravili slovensko-maďarské stretnutie podnikateľov. Po skončení oficiálnej časti návštevy navštívil Á. Göncz Dunajskú Stredú a Komárno, kde sa stretol s predstaviteľmi týchto miest a navštívil kultúrne a školské inštitúcie maďarskej menšiny v SR. Návšteva potvrdila okrem iného totožnosť záujmu SR a MR o rozvoj dobrej susedskej spolupráce a spoločnú integráciu do Európskej únie.

6. -7. 9. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Malty. Počas návštevy absolvoval rokovania s ministrom zahraničných vecí Malty J. Borgom, prijal ho prezident republiky G. de Marco a premiér E. F. Adami. Návšteva vytvorila predpoklady pre rozvoj bilaterálnych vzťahov.

8. 9. V Bratislave sa konalo záverečné 5. stretnutie Pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi Európskou komisiou a Slovenskou republikou. Delegácie boli vedené zástupcom generálneho riaditeľa DG IA EK F. Lamoureuxom a štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figelom. Za slovenskú stranu sa rokovaní zúčastnil podpredseda vlády pre ekonomiku I. Mikloš. K hlavným témam diskusie patrili otázky plnenia politických priorít, hospodárska reforma v SR, stav aproximácie legislatívy v oblasti vnútorného trhu, jadrová energetika a pod.

10.-11. 9. V ukrajinskej Jalte sa uskutočnil summit Balticko-čiernomorskej spolupráce. Slovenskú delegáciu viedol prezident SR R. Schuster.

16. 9. Prezident Čiernohorskej republiky M. Djukanovič navštívil Slovenskú republiku na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana. Okrem rokovaní s ministrom zahraničných vecí SR ho prijal prezident SR R. Schuster, predseda vlády SR M. Dzurinda a minister hospodárstva SR L. Černák. Prezidenta M. Djukanoviča sprevádzal minister zahraničných vecí Čiernej Hory B. Perovič a zahraničnopolitický poradca M. Ročen.

16. 9. Na pozvanie prezidenta Slovenskej republiky R. Schustera uskutočnil pracovnú návštevu Slovenska prezident Spolkovej republiky Nemecko J. Rau. Bola to prvá návšteva na úrovni prezidentov oboch krajín. Ťažiskom návštevy bolo rokovanie prezidenta SRN s prezidentom SR. J. Rau sa ďalej stretol s predsedom NR SR J.

Migašom a predsedom vlády SR M. Dzuringom. Hlavnými témami rozhovorov boli otázky integrácie SR do EÚ, bilaterálna, najmä obchodno-ekonomická spolupráca s dôrazom na povzbudenie priamych nemeckých investícií na Slovensku.

17.-18. 9. Prezident Českej republiky V. Havel uskutočnil na pozvanie prezidenta SR R. Schustera oficiálnu návštevu Slovenska. Okrem rokovaní oboch prezidentov sa uskutočnilo na pôde Národnej Rady SR rokovanie českého prezidenta s jej predsedom J. Migašom a vo svojej dočasnej rezidencii prijal predsedu vlády SR M. Dzuringu. Návšteva bola spojená s prevzatím Ceny sv. Vojtecha, ktorú prezidentovi ČR V. Havlovi odovzdal R. Schuster. Na záver návštevy V. Havel navštívil mesto Košice. Česká strana na rokovaníach potvrdila jednoznačnú zahraničnopolitickú podporu slovenskej integrácii do EÚ a NATO, vstupu SR do OECD a záujem na neustálom prehĺbovaní bilaterálnej spolupráce.

20. 9. V sídle OSN v New Yorku sa začalo 54. Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov. Zasadnutia sa zúčastnila delegácia Slovenskej republiky, vedená predsedom vlády SR M. Dzuringom. Hlavným cieľom návštevy predsedu vlády SR bolo vystúpenie v rámci všeobecnej rozpravy VZ OSN a vôbec prvé stretnutie s prezidentom USA B. Clintonom. Počas pobytu uskutočnil predseda slovenskej vlády rad bilaterálnych stretnutí zameraných i na otázku podpory kandidatúry SR na post stáleho člena BR OSN. Po ukončení premiérovho pobytu zotrval v New Yorku ako vedúci delegácie SR minister zahraničných vecí SR E. Kukan a následne štátny tajomník MZV SR J. Chlebo.

21.-23. 9. Podpredseda vlády pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj P. Csáky navštívil Nórsko a Dánsko. V rámci svojej návštevy uskutočnil rokovania s predstaviteľmi zákonodarných a výkonných orgánov týchto krajín, ako aj s predstaviteľmi médií. Cieľom návštevy bolo informovať o hlavných zahraničnopolitických prioritách SR a postupe vlády SR pri riešení rómskej problematiky.

28. 9. V Bruseli sa uskutočnilo pracovné stretnutie delegácie SR vedenej štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom a delegácie Európskej komisie na čele so zástupcom generálneho riaditeľa DG IA F. Lamoureuxom k príprave Pravidelnej správy Komisie hodnotiacej pokrok SR v integračnom procese.

30. 9.-1. 10. P. Csáky, podpredseda vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj, absolvoval návštevu Švédska a Fínska. Rokovania, ktoré P. Csáky viedol s predstaviteľmi týchto krajín, boli zamerané na prezentovanie výsledkov integračných snáh Slovenska, riešenie rómskej problematiky, ako aj bilaterálnu spoluprácu SR s jednotlivými severskými krajinami.

1. 10. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR sa uskutočnila návšteva gréckeho ministra zahraničných vecí G. Papandrea na Slovensku. Okrem rokovaní ministrov zahraničných vecí prijal G. Papandrea podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík, minister obrany P. Kanis, podpredseda NR SR P. Hrušovský a primátor Bratislavy J. Moravčík. Návšteva potvrdila záujem o ďalšie prehĺbenie a zintenzívnenie bilaterálnej spolupráce najmä v hospodárskej oblasti.

6. 10. Manželka amerického prezidenta H. Clintonová uskutočnila návštevu Slovenska. Počas svojej návštevy sa stretla s prezidentom SR R. Schusterom, premiérom M. Dzurindom, zástupcami študentov a mimovládnych organizácií.

7.-8. 10. Na pozvanie predsedu vlády Českej republiky uskutočnil predseda vlády SR M. Dzurinda oficiálnu návštevu Českej republiky. V slovenskej delegácii, ktorá sprevádzala premiéra, bol podpredseda vlády SR pre ekonomiku I. Mikloš, minister zahraničných vecí SR E. Kukan, minister obrany SR P. Kanis, minister hospodárstva SR L. Černák a ďalší. Ťažisko návštevy tvorili rokovania predsedov vlád M. Dzurindu a M. Zemana. M. Dzurindu prijal prezident ČR V. Havel, predsedníčka Senátu Parlamentu ČR L. Benešová a predseda poslaneckej Snemovne ČR V. Klaus. V rámci programu sa uskutočnili stretnutia s predstaviteľmi krajanských organizácií v ČR a s českými podnikateľmi. Členovia slovenskej delegácie uskutočnili viacero separátnych rokovaní s českými partnermi.

16.-17. 10. Na neformálnom stretnutí predsedov vlád krajín Visegrádskej štvorky sa v Tatranskej Javorine stretli premiéri M. Dzurinda, M. Zeman, J. Buzek a V. Orbán.

19.-20. 10. V Budapešti sa stretli predsedovia vlád zmluvných krajín Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode. Slovenskú vládnú delegáciu viedol predseda vlády SR M. Dzurinda. Obsah rokovaní bol zameraný na analýzu rozvoja obchodných a ekonomických vzťahov krajín CEFTA za hodnotené obdobie, vyhodnotenie plnenia záverov dokumentov prijatých na predchádzajúcich stretnutiach, ako aj návrhy na ďalšiu spoluprácu krajín CEFTA. V rámci bilaterálnych rokovaní sa predseda vlády SR stretol s predsedom vlády Bulharskej republiky Ivanom Kostovom.

28.-29. 10. Prezident SR R. Schuster s manželkou uskutočnil oficiálnu návštevu Vatikánu a Zvrchovaného rádu maltézskeho rytierov. Pri tejto príležitosti prezident SR rokoval s prezidentom Talianskej republiky C. A. Ciampim. Hlavným bodom programu bolo prijatie R. Schustera pápežom Jánom Pavlom II. Prezident SR, ktorého sprevádzal minister zahraničných vecí SR E. Kukan, navštívil Slovenský pápežský ústav sv. Cyrila a Metoda a rokoval s veľmajstrom Zvrchovaného rádu maltézskeho rytierov A. Bertiem. V rámci návštevy rokoval minister zahraničných vecí SR E. Kukan s ministrom zahraničných vecí Talianska L. Dinim. Rozhovory potvrdili podporu SR v jej integračných úsaliach a záujem o prehĺbenie ekonomickej spolupráce.

3.-5. 11. Na pozvanie ministra zahraničných vecí Španielskeho kráľovstva Á. Matute sa uskutočnil minister zahraničných vecí E. Kukan oficiálnu návštevu tejto krajiny. Okrem rokovaní so svojim rezortným kolegom rokoval s predsedníčkou Senátu E. Aguirreovou, predsedom zahraničného výboru Kongresu pre obranu A. Muñoz Alonsom. Rokoval s predstaviteľmi spoločnosti Unión Fenosa a vystúpil na pôde Diplomatickej akadémie v Madride s prednáškou *Integračné úsilie SR pred helsinským summitom EÚ*. Cieľom návštevy bolo prispieť k ďalšiemu rozvoju vzájomných vzťahov. Španielska strana potvrdila svoju podporu ambíciám SR stať sa členom EÚ, NATO a OECD. Pozitívne bol hodnotený rozvoj vzájomného dialógu pričom obe strany vyjadřili záujem o jeho zintenzívnenie.

4.-5. 11. Na pozvanie štátneho tajomníka pre európsku integráciu MZV SR a hlavného vyjednávača o vstupe do EÚ J. Figela sa v Bratislave konalo 2. stretnutie predstaviteľov dvanástich asociovaných krajín EÚ zodpovedných za integráciu. Fínske predsedníctvo na stretnutí reprezentoval veľvyslanec Fínskej republiky v SR R. Rännäli a Európsku komisiu generálny riaditeľ direktoriátu EK pre rozširovanie N. van den Pas. Na úvod prijal účastníkov stretnutia prezident SR R. Schuster. Počas obeda sa stretli s podpredsedom vlády SR pre integráciu P. Hamžíkom. Stretnutie bolo príležitosťou pre zástupcov kandidátskych krajín vymeniť si názory a skúsenosti z prístupového procesu a konfrontovať ich so stanoviskom fínskeho predsedníctva EÚ.

5.-6. 11 V Prahe sa uskutočnilo stretnutie predsedov vlád Stredoeurópskej iniciatívy za účasti ministrov zahraničných vecí. Slovensko na summite reprezentoval premiér SR M. Dzurinda, minister zahraničných vecí SR E. Kukan a štátny tajomník ministerstva hospodárstva SR P. Brňo. M. Dzurinda absolvoval viacero bilaterálnych rokovaní so svojimi partnermi. Paralelne s rokovaniami prebiehalo v Prahe druhé ekonomické fórum SEI.

7.-9. 11. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil návštevu Spojených štátov amerických. Počas návštevy rokoval s prezidentom USA B. Clintonom a ministerkou zahraničných vecí USA M. Albrightovou. Ďalej sa stretol s predstaviteľmi US Committee on NATO, U.S. Steel a ďalšími americkými firmami. Zúčastnil sa na podujatí v rámci osláv 10. výročia nežnej revolúcie a vystúpil, spolu s premiérom Českej republiky M. Zemanom a ministerkou zahraničných vecí USA M. Albrightovou, na Georgetownskej univerzite. Členmi slovenskej delegácie boli minister kultúry SR M. Kňazko, štátny tajomník MZV SR J. Figel a veľvyslanec SR v USA M. Bútora. Návšteva ukázala pokrok vo vývoji slovensko-amerických vzťahov. Americká strana vyslovila uznanie tým krokom slovenskej vlády, ktoré boli uskutočnené v súvislosti s jej euroatlantickým integračným úsilím.

10. 11. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil pracovnú návštevu Nemeckej spolkovej republiky v súvislosti s jeho účasťou na pódiovej diskusii predsedov vlád

krajín Visegrádskej skupiny, ktorú pri príležitosti osláv 10. výročia pádu berlínskeho múru zorganizovalo Nemecké politické fórum z iniciatívy nemeckého kancelára G. Schrödera. Premiéra sprevádzal štátny tajomník MZV SR J. Figel.

11.-12. 11. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnila ministerka zahraničných vecí Bulharskej republiky oficiálnu návštevu Slovenska. V priebehu svojej návštevy rokovala s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. K ďalším bodom programu patrilo prijatie prezidentom SR R. Schusterom, predsedom vlády SR M. Dzurindom, podpredsedom NR SR P. Hrušovským a primátorom hlavného mesta Bratislavy J. Moravčíkom. Návšteva potvrdila obojstranný záujem o ďalšie prehĺbenie a zintenzívnenie bilaterálnej spolupráce, ako aj skutočnosť, že zahraničnopolitické priority oboch krajín sú rovnaké, orientované na integráciu do euroatlantických štruktúr.

18.-19. 11. V Istanbule sa uskutočnila vrcholná schôdzka hláv štátov a vlád účastníckych krajín OBSE. Delegáciu na summite viedol prezident SR R. Schuster, vládu zastupoval minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Summitu OBSE predchádzali rokovania Hodnotiacej konferencie OBSE vo Viedni (20. 9.-1. 10.) a v Istanbule (8.-10. 11.), ako aj Prípravná schôdzka (10.-17. 11), na ktorých bolo zhodnotených plnenie záväzkov účastníckych štátov a finalizovalo sa znenie dokumentov, ktoré boli prijaté na stretnutí najvyšších predstaviteľov (Charta pre európsku bezpečnosť, Dohoda o adaptácii Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe, Viedenského dokumentu 1999 a Istanbulskej deklarácie).

22. 11. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil návštevu spolkovej krajiny Bavorsko. Počas návštevy rokoval s ministerským predsedom Slobodného štátu Bavorsko E. Stoiberom, prezidentom Krajinského snemu Bavorska J. Böhmom. Rokoval so zástupcami najvýznamnejších bavorských obchodných a finančných spoločností na pôde Priemyselnej a obchodnej komory v Mníchove. Predsedu vlády sprevádzali štátni tajomníci MZV SR J. Figel a MH SR P. Brňo spolu so skupinou slovenských podnikateľov. Návšteva potvrdila obojstranný záujem o spoluprácu.

22. 11. Ministerka zahraničných vecí Spojených štátov amerických M. Albrightová uskutočnila oficiálnu návštevu SR. Táto návšteva bola prvou oficiálnou návštevou ministerky zahraničných vecí USA v Slovenskej republike. M. Albrightová rokovala s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom NR SR J. Migašom, predsedom vlády SR M. Dzurindom, rokovala s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom a uskutočnila stretnutie so študentmi Univerzity Komenského. Návšteva bola potvrdením novej kvality bilaterálnych slovensko-amerických vzťahov. Americká strana zdôraznila svoju podporu SR v jej úsilí o integráciu do európskych a euroatlantických politických, bezpečnostných a ekonomických štruktúr.

23. 11. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil pracovnú návštevu Bruselu, kde viedol rokovania s predsedom Európskej komisie R. Prodim. Stretnutia sa za Európsku komisiu zúčastnili G. Verheugen, komisár EK pre rozširovanie, D. Meganck, riaditeľ oddelenia EK pre SR, a A. Varricchio, člen kabinetu predsedu EK. Na rokovaní slovenská strana informovala o krokoch a opatreniach, ktoré Slovensko urobilo v rámci predvstupovej prípravy v plnení kodanských kritérií.

24. 11. Predseda vlády Českej republiky M. Zeman uskutočnil na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu oficiálnu návštevu Slovenska. Počas návštevy M. Zemana prijal prezident SR R. Schuster, predseda NR SR J. Migaš a rokoval s predsedom vlády SR M. Dzurindom. Návštevou sa naplnila dohoda predsedov vlád z novembra 1998 do roka ukončiť delenie majetku bývalej ČSFR. Obe strany konštatovali, že podpisom dokumentov o ukončení delenia majetku sa uzavrela jedna etapa vzťahov a pred oboma krajinami sa otvoril priestor pre rozvoj budúcej spolupráce.

25. 11. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil návštevu Bruselu. Počas svojho pobytu vystúpil v Zahraničnom výbore Európskeho parlamentu s prejavom a stretol sa s predsedom tohto Výboru E. Brokom. Rokoval tiež s vysokým predstaviteľom pre Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ. Na záver svojej návštevy vystúpil na pôde nadácie Konrada Adenauera a generálnym tajomníkom rady J. Solanom *Slovenská republika na ceste do EÚ*.

10.-11. 11. Za účasti hláv štátov a vlád a ministrov zahraničných vecí sa na záver fínskeho predsedníctva v Helsinkách uskutočnilo pravidelné zasadnutie Európskej rady. Na pracovné stretnutie počas druhého dňa summitu boli pozvaní aj predstavitelia 13 kandidátskych krajín. Slovenskú delegáciu viedol predseda vlády SR M. Dzurinda. Jej členmi boli minister zahraničných vecí SR E. Kukan a štátny tajomník MZV SR J. Figel. Na helsinskom summite bola prijatá Deklarácia milénia, ako aj viaceré rozhodnutia týkajúce sa rozširovania EÚ. Na základe rozhodnutia summitu bolo šesť kandidátskych krajín – Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko a Slovensko – pozvaných na rokovania o členstve začiatkom roku 2000.

29.-30. 11. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil pracovnú návštevu Belgického kráľovstva na pozvanie predsedu vlády G. Verhofstada. M. Dzurindu sprevádzal podpredseda vlády SR L. Fogaš, veľvyslanec SR v BK F. Lipka, zástupcovia MZV SR, MH SR a skupina podnikateľov zo Slovenska. Obe strany konštatovali veľmi dobrý stav bilaterálnych vzťahov a vyjadrili obojstranný záujem o rozvoj hospodárskej a obchodnej spolupráce.

2.-3. 12. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil pracovnú návštevu Španielskeho kráľovstva a Portugalskej republiky. Počas návštevy ho prijal prezident Portugalskej republiky J. Sampaio, predseda vlády Španielska J. M. Aznar a predseda vlády

Portugalska A. Guterres. Stretol sa tiež s viceprezidentom Zväzu obchodných komôr Španielska a predsedom Madridskej obchodnej komory J. Matom, prezidentom Konfederácie zamestnávateľských zväzov Španielska J. M. Cuevasom, predsedom výkonnej rady Asociácie priemyslu Portugalska A. Alfalatem a zástupcami španielskych a portugalských podnikateľských subjektov. Španielska i portugalská strana potvrdili podporu Slovenskej republiky v jej úsilí o integráciu do európskych a transatlantických štruktúr.

3. 12. V Gerlachove vo Vysokých Tatrách sa uskutočnilo pracovné stretnutie prezidentov krajín Visegrádskej štvorky. Okrem prezidenta SR R. Schustera sa na ňom zúčastnili prezident českej republiky V. Havel, prezident Maďarskej republiky Á. Gönz a prezident Poľskej republiky A. Kwaśniewski. Výsledkom stretnutia bolo prijatie Tatranského vyhlásenia, v ktorom prezidenti ČR, MR, a PR zdôraznili pokrok Slovenska v príprave na členstvo v NATO a podporili prijatie SR do NATO, ako aj skoré začatie rozhovorov so SR o vstupe do EÚ.

13. 12. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil pracovnú návštevu Maďarskej republiky. Počas návštevy rokoval s ministrom zahraničných vecí MR J. Martonyim a stretol sa s predsedom Zahraničného výboru Parlamentu MR I. Sent-Iványim. Počas rokovaní prediskutovali otázky týkajúce sa postavenia národnostných menšín v oboch krajinách, revízie zmluvnoprávnej základne a hospodárskej spolupráce.

15.-16. 12. Predseda vlády Luxemburského veľkvojvodstva J.-C. Juncker uskutočnil oficiálnu návštevu SR. Predsedu vlády počas jeho návštevy prijal prezident SR R. Schuster a predseda NR SR J. Migaš, rokoval s premiérom SR M. Dzurindom a stretol sa s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, štátnym tajomníkom Ministerstva financií SR V. Podstránskym a zástupcami politických strán v parlamente. V rámci programu rokoval s ďalšími ministrami slovenskej vlády, zástupcami odborov a J. Moravčíkom, primátorom Bratislavy. Návšteva ukázala mimoriadne podporný postoj luxemburskej strany úsiliu SR o integráciu do európskych a euroatlantických politických, bezpečnostných a ekonomických štruktúr.

16. 12. V Bruseli sa uskutočnilo zasadnutie ministrov zahraničných vecí krajín Euroatlantickej partnerskej rady, na ktorom sa zúčastnila delegácia SR vedená ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. V rámci zasadnutia sa stretol E. Kukan s generálnym tajomníkom NATO G. Robertsonom, ktorý ocenil pomoc SR počas operácie NATO proti JZR a ponúkol pomoc pri príprave na členstvo v Aliancii.*

* Spracovala Alena Kotvanová

Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 1999

Prezidentské zmluvy

1. Zmluva medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Fínskej republiky o zamedzení dvojakého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov (Bratislava 15. februára 1999)
2. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o zmene Dohody o úprave pohraničného priechodu železníc z 22. septembra 1962 v znení Dohody z 3. januára 1967 a výmeny nót z 22. septembra 1993 a 14. januára 1994 (Bratislava 25. februára 1999)
3. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Lotyšskou republikou o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku (Bratislava 11. marca 1999)
4. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Portugalskou republikou o spolupráci vo vojenskej oblasti (Bratislava 12. mája 1999)
5. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o uľahčení hraničného vybavovania v cestnej, železničnej a vodnej doprave (Bratislava 24. mája 1999)
6. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Írskom o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku (Dublin 8. júna 1999)

7. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o zabránení dvojitého zdanenia a predchádzaní daňovému úniku vzťahujúca sa na dane z príjmov a z majetku
(Bratislava 12. júla 1999)
8. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Austráliou o zamedzení dvojitého zdanenia a predchádzaní daňovému úniku v odbore daní z príjmov
(Canberra 24. augusta 1999)
9. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Malty o podpore a vzájomnej ochrane investícií
(Valletta 7. septembra 1999)
10. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Maltou o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov
(Valletta 7. septembra 1999)
11. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Štátu Izrael o podpore a vzájomnej ochrane investícií
(Bratislava 8. septembra 1999)
12. Zmluva medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Štátu Izrael o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku
(Bratislava 8. septembra 1999)
13. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu o uplatnení záruk na základe Zmluvy o nešírení jadrových zbraní
(Viedeň 27. septembra 1999)
14. Dodatkový protokol k Dohode medzi Slovenskou republikou a Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu o uplatnení záruk na základe Zmluvy o nešírení jadrových zbraní
(Viedeň 27. septembra 1999)
15. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Bulharskou republikou o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku bola podpísaná v Bratislave
(Bratislava 12. novembra 1999)
16. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o spoločnom postupe pri delení majetku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky medzi Sloven-

skú republiku a Českú republiku a o jeho prechode na Slovenskú republiku a Českú republiku
(Bratislava 24. novembra 1999)

Medzivládne dohody

1. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o spolupráci v oblasti dlhodobých dodávok ropy z Ruskej federácie do Slovenskej republiky (Moskva 14. januára 1999)
2. Dodatok č. 1 k Dohode medzi vládami Slovenskej republiky a Českej republiky o prevode vládnych pohľadávok voči zahraničiu do kompetencie Slovenskej republiky a Českej republiky o zabezpečení vnútorného financovania poskytnutých vládnych úverov zo dňa 7. apríla 1997 (Praha 1. februára 1999)
3. Memorandum o porozumení o využívaní strelníc a výcvikových priestorov Ozbrojenými silami Spojených štátov amerických na území Slovenskej republiky medzi vládou Slovenskej republiky zastúpenou Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických zastúpenou vzdušnými silami Spojených štátov v Európe (Malacky 9. februára 1999)
4. Program spolupráce v oblasti vzdelávania, vedy a kultúry medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Slovinskej republiky na roky 1999-2002 (Lublana 9. februára 1999)
5. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Republiky Slovinsko o spolupráci v kombinovanej doprave (Lublana 9. februára 1999)
6. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnom zamestnávaní občanov (Bratislava 12. februára 1999)
7. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia a ochrany prírody (Bratislava 12. februára 1999)
8. Program o kultúrnej, vzdelávacej a výskumnej spolupráci medzi vládami Slovenskej republiky a Nórskeho kráľovstva (Oslo 12. februára 1999)

9. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Chorvátskej republiky o uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Chorvátskej republike
(Bratislava 16. februára 1999)
10. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Japonska o dodávke zvukového zariadenia pre Slovenské národné divadlo uzavretá výmenou nót
(Bratislava 23. februára 1999)
11. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o vojnových hrobách
(Bratislava 2. marca 1999)
12. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Španielskeho kráľovstva o odovzdávaní a prijímaní osôb v nezákonnom postavení
(Bratislava 3. marca 1999)
13. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Španielskeho kráľovstva o spolupráci v boji proti organizovanej trestnej činnosti
(Bratislava 3. marca 1999)
14. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Republiky Slovinsko o využívaní prístavu Koper
(Bratislava 19. marca 1999)
15. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci v colných otázkach
(Bratislava 22. marca 1999)
16. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Portugalskej republiky o zrušení vízovej povinnosti
(Lisabon 7. apríla 1999)
17. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o Štatúte Komisie na dokončenie vysporiadania majetku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky po zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky
(Praha 16. apríla 1999)
18. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Austrálie o obchodnej a hospodárskej spolupráci
(Canberra 23. apríla 1999)

19. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o vzájomnej pomoci colných orgánov
(Oslo 6. mája 1999)
20. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Litovskej republiky o medzinárodnej cestnej doprave
(Varšava 19. mája 1999)
21. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Lotyšskej republiky o spolupráci v boji proti terorizmu, nedovolenému obchodovaniu s drogami a inej organizovanej trestnej činnosti
(Riga 24. mája 1999)
22. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vedec-kotechnickej spolupráci
(Praha 27. mája 1999)
23. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o hraničných priechodoch, o prekračovaní štátnej hranice na turistických chodníkoch križujúcich štátnu hranicu a o zásadách prekračovania štátnej hranice mimo hraničných priechodov
(Trstená 1. júla 1999)
24. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o medzinárodnej cestnej osobnej a nákladnej doprave
(Budapešť 6. júla 1999)
25. Dohoda o štatúte spolupracujúceho štátu medzi vládou Slovenskej republiky a Európskou organizáciou pre využívanie meteorologických satelitov (EUMETSAT)
(Bratislava 6. júla 1999)
26. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Rakúskou spolkovou vládou o úľavách pri pohraničnom vybavovaní v železničnej, cestnej a lodnej doprave zriadením presunutého pracoviska pre pohraničné vybavovanie na železničnej stanici Bratislava – Petržalka
(Bratislava 9. júla 1999)
27. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o spolupráci v oblasti cestovného ruchu
(Bratislava 3. septembra 1999)

28. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o vzájomnej ochrane klasifikovaných informácií, materiálov a dokumentov (Bratislava 3. septembra 1999)
29. Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ukrajiny o dvojstranných zmluvných vzťahoch medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou (Kyjev 3. septembra 1999)
30. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Ukrajine (Kyjev 3. septembra 1999)
31. List generálneho tajomníka NATO veľvyslancovi – vedúcemu Misie SR pri NATO týkajúci sa účasti ženijnej jednotky Armády Slovenskej republiky v medzinárodných mierových silách KFOR na území Kosova
List generálneho tajomníka NATO veľvyslancovi – vedúcemu Misie SR pri NATO týkajúci sa finančného zabezpečenia ženijnej jednotky Armády Slovenskej republiky v medzinárodných mierových silách KFOR na území Kosova (Brusel 3. a 5. septembra 1999)
32. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o obnovení mosta cez Dunaj na spoločnej štátnej hranici oboch štátov medzi mestami Štúrovo a Ostrihom a vybudovaní nadväzujúcich objektov (Štúrovo, Ostrihom 16. septembra 1999)
33. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Slovinskej republiky o výmene informácií v oblasti jadrovej bezpečnosti (Bratislava, 25. septembra 1999)
34. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Slovinskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri prírodných a iných katastrofách (Lublana 27. septembra 1999)
35. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Tureckej republiky o vzájomnej ochrane a výmene utajovaných informácií a materiálov v obrannom priemysle (Ankara 27. septembra 1999)
36. Dohoda o kultúrnej spolupráci medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky (Bratislava 7. októbra 1999)

37. Program kultúrnej, školskej, jazykovej, vedeckej, odbornej a inštitucionálnej spolupráce medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Francúzskej republiky na roky 1999-2002.
(Bratislava 18. októbra 1999)
38. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bulharskej republiky o policajnej spolupráci
(Sofia 4. novembra 1999)
39. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rakúskej republiky o spolupráci v oblasti kultúry, vzdelávania a vedy
(Viedeň 13. októbra 1999)
40. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Japonska o udelení grantu japonskej vlády Univerzitnej knižnici v Bratislave
(Bratislava 9. novembra 1999)
41. Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o odovzdaní a prevzatí zostávajúcej časti zlata zo zásob zlata po bývalej Štátnej banke česko-slovenskej
(Bratislava 24. novembra 1999)

Rezortné dohody

1. Protokol medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy Českej republiky o spolupráci v oblasti vzdelávania, mládeže, telesnej výchovy a športu na roky 1998-2001
(Bratislava 15. januára 1999)
2. Dohoda medzi Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Spolkovým ministerstvom pre výživu, poľnohospodárstvo a lesníctvo Spolkovej republiky Nemecko o zriadení slovensko-nemeckej pracovnej skupiny
(Berlín 23. januára 1999)
3. Prvý dodatok k Memorandu o porozumení medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Spolkovým ministerstvom obrany Rakúskej republiky o účasti slovenského kontingentu na mierovej operácii OSN na Golanských výšinách v rámci rakúskeho práporu/UNDOF.
(Bratislava 27. januára 1999)

4. Prvý dodatok k Technickej dohode k Memorandu o porozumení medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Spolkovým ministerstvom obrany Rakúskej republiky o účasti slovenského kontingentu na mierovej operácii OSN na Golanských výšiniach v rámci rakúskeho práporu/UNDOF (Bratislava 27. januára 1999)
5. Protokol medzi Ministerstvom financií Slovenskej republiky a Ministerstvom financií Českej republiky o ďalšom postupe pri vysporiadaní pohľadávok a záväzkov Slovenskej republiky a Českej republiky voči zahraničiu (Praha 1. februára 1999)
6. Plán kultúrnej spolupráce medzi Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky a Ministerstvom kultúry Čínskej ľudovej republiky na roky 1999-2000 (Bratislava 2. februára 1999)
7. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Helénskej republiky (Atény 18. februára 1999)
8. Pracovný plán medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Spolkovým ministerstvom pre prácu, zdravie a sociálne veci Rakúskej republiky na roky 1999-2001 (Viedeň 25. februára 1999)
9. Dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Medzinárodným výborom Červeného kríža o spolupráci v oblasti šírenia humanitárneho práva a všeobecných humanitárnych princípov (Bratislava 26. februára 1999)
10. Memorandum medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Dánskeho kráľovstva o kontaktoch vo vojenskej oblasti (Washington 2. marca 1999)
11. Bezpečnostná dohoda medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Štátu Izrael (Tel Aviv 4. marca 1999)
12. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Lotyšskej republiky (Bratislava 11. marca 1999)

13. Dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Generálnym štáboom ozbrojených síl Spojených arabských emirátov o spolupráci vo vojenskej oblasti
(Abú Dhabí 17. marca 1999)
14. Plán spolupráce medzi Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky a Ministerstvom kultúrneho dedičstva Maďarskej republiky na roky 1999-2001
(Bratislava 9. apríla 1999)
15. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Španielskeho kráľovstva
(Madrid 19. apríla 1999)
16. Plán spolupráce medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravotníctva Bulharskej republiky v oblasti zdravotníctva a medicíny pre obdobie 1999-2001
(Atény 23. apríla 1999)
17. Program spolupráce v oblasti vzdelávania, vedy a kultúry medzi Slovenskou republikou a Fínskou republikou
(Bratislava 6. mája 1999)
18. Štatút a postupy týkajúce sa činnosti slovensko-portugalskej spoločnej komisie
(Bratislava 12. mája 1999)
19. Program spolupráce v oblasti školstva a kultúry medzi Slovenskou republikou a Španielskym kráľovstvom na roky 1999-2001
(Madrid 14. mája 1999)
20. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Nadáciou Fernando Rielo
(Madrid 17. mája 1999)
21. Memorandum porozumenia medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravotníctva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska o predĺžení platnosti Plánu spolupráce medzi Ministerstvom zdravotníctva SR a Ministerstvom zdravotníctva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska do 31. decembra 2000
(Ženeva 17. mája 1999)
22. Dohoda medzi Ministerstvom výstavby a verejných prác Slovenskej republiky a Ministerstvom priemyslu a obchodu Českej republiky o spôsoboch a podmien-

- kach uznávania a využívania dokladov preukazovania zhody stavebných výrobkov alebo výsledkov skúšok stavebných výrobkov, ktoré sú predmetom obchodu medzi výrobnými a obchodnými subjektami Slovenskej republiky a Českej republiky
(Praha 25. mája 1999)
23. Spoločné vyhlásenie medzi Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstvom sociálnych vecí a rodiny Maďarskej republiky o spolupráci v oblasti práce, zamestnanosti a sociálnych vecí
(Ženeva 11. júna 1999)
24. Dohoda medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, Ministerstvom železníc Ruskej federácie a Ministerstvom dopravy Ukrajiny o medzinárodnej železničnej preprave tovaru medzi Slovenskou republikou, Ruskou federáciou a Ukrajinou a o tranzitných prepravách po železničiach týchto štátov
(Astan 9. júna 1999)
25. Dohoda o úprave vzťahov medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Americkými Mierovými zborními na Slovensku pri umiestňovaní dobrovoľníkov Amerických Mierových zborov do vzdelávacích inštitúcií v Slovenskej republike
(Bratislava 17. júna 1999)
26. Zmluva o spolupráci v oblasti vzdelávania a výučby anglického jazyka medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Britskou radou na roky 1999-2001
(Bratislava 2. júla 1999)
27. Dohoda o spolupráci v oblasti telesnej výchovy a športu medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Výborom pre telesnú kultúru a šport Čínskej ľudovej republiky
(Peking 26. júla 1999)
28. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska týkajúce sa poskytnutia dôstojníka ozbrojených síl Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska ako poradcu pre náčelníka Generálneho štábu Armády Slovenskej republiky
(Bratislava 16. septembra 1999)
29. Program vzdelávacej a kultúrnej spolupráce medzi Slovenskou republikou a Helénskou republikou na roky 1999-2001
(Bratislava 29. septembra 1999)

30. Technická dohoda o podmienkach pôsobenia poradcu pre oblasť anglického jazyka zo Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v rezorte Ministerstva obrany Slovenskej republiky
(Bratislava 4. októbra 1999)
31. Dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Spolkovým ministrom obrany Rakúskej republiky o účasti slovenskej ženijnej jednotky (SLOVEN-GCON) v kosovských silách v rámci rakúskeho kontingentu (AUCON/KFOR)
(Bratislava 6. októbra 1999 za SR, 30. septembra 1999 za RR)
32. Protokol medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Ukrajiny o spolupráci v oblasti vojenskej topografie a geodézie
(Banská Bystrica 12. októbra 1999)
33. Program aktivít v oblasti telesnej výchovy a športu medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Čínskym štátnym úradom pre šport na roky 1999-2000
(Peking 14. októbra 1999)
34. Technická dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky zastúpeným náčelníkom generálneho štábu Armády slovenskej republiky, spolkovým ministrom obrany Rakúskej republiky zastúpeným náčelníkom Obranného štábu rakúskych ozbrojených síl a Federálnym ministerstvom obrany, civilnej ochrany a športu Švajčiarskej konfederácie zastúpeným náčelníkom generálneho štábu švajčiarskych ozbrojených síl o účasti slovenskej a švajčiarskej jednotky v kosovských silách v rámci rakúskeho kontingentu v Kosove
(5. novembra 1999)
35. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom národnej obrany Helénskej republiky o výcviku a vzdelávaní vojenského personálu
(Atény 8. novembra 1999)
36. Dohoda medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvom dopravy a spojov Českej republiky o príprave a realizácii modernizácie železničných tratí
(Bratislava 14. novembra 1999)
37. Program spolupráce v oblasti školstva a vedy medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Švédskym inštitútom na roky 1999-2001
(Štokholm 30. novembra 1999)

Mnohostranné dohody

1. Európska dohoda o výmene reagencií na typizáciu tkanív
(Štrasburg 17. septembra 1974, podpis SR – 21. januára 1999)
2. Dodatkový protokol k Európskej dohode o výmene reagencií na typizáciu tkanív
(Štrasburg 24. júna 1976, podpis SR – 21. januára 1999)
3. Dohovor o colnom vybavovaní kontajnerov Spoločného fondu (POOL) používaných v medzinárodnej preprave
(Ženeva 21. januára 1994, listina o prístupe SR 23. apríla 1999)
4. Európska charta miestnej samosprávy
(Štrasburg 15. októbra 1995, podpis SR – 23. februára 1999)
5. Dohovor o zákaze použitia, skladovania, výroby a transferu protipechotných mín a o ich zničení
(Oslo 18. september 1997, RL SR – 26. februára 1999)
6. Trestnoprávny dohovor o korupcii
(Štrasburg 6. apríla 1999, podpis SR 27. januára 1999)
7. Protokol o rovnako platnom päťjazyčnom texte Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve
(Montreal 29. septembra 1995, podpis SR 20. apríla 1999)
8. Opčný protokol k Viedenskému dohovoru o diplomatických stykoch upravujúci záväzné riešenie sporov
(Viedeň 18. apríla 1961, prístup SR – 27. apríla 1999, platný 27. mája 1999)
9. Opčný protokol k Viedenskému dohovoru o konzulárnych stykoch upravujúci záväzné riešenie sporov
(Viedeň 24. apríla 1963, prístup SR 27. apríla 1999, platný 27. mája 1999)
10. Opčný protokol k Dohovoru o osobitných misiách upravujúci záväzné riešenie sporov
(New York 8. decembra 1969, prístup SR 27. apríla 1999, platný 27. mája 1999)
11. Protokol 1999 o zmene Dohovoru COTIF z 9. mája 1980
(Viňus 3. júna 1999, podpis SR 3. júna 1999)

12. Protokol o vode a zdraví
(Londýn máj 1999)
13. Doplnkový protokol č. 7 k Stredoeurópskej dohode o voľnom obchode
(Praha 10. decembra 1998)
14. Dohovor o právomoci, použiteľnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa
(Haag 19. júna 1996, podpis SR 1. júna 1999)
15. Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach
(Haag 29. mája 1993, podpis SR 1. júna 1999)
16. Šiesty dodatkový protokol k Všeobecnej dohode o výsadách a imunitách Rady Európy
(Štrasburg 5. marca 1996, podpis SR 9. júna 1999, RL uložené 24. novembra 1999)
17. Dohoda o výsadách a imunitách Medzinárodného tribunálu pre morské právo
(New York 23. mája 1997, podpis SR – 22. júna 1999)
18. Protokol o výsadách a imunitách Medzinárodnej organizácie pre morské dno
(Kingston 26. marca 1998, podpis SR – 22. júna 1999)
19. Druhý opčný protokol k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach týkajúci sa zrušenia trestu smrti
(New York 15. decembra 1989, RL SR – 22. júna 1999)
20. Dohovor o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier
(Helsinki 17. marca 1992, listina o prístupe SR – 7. júla 1999)
21. Dohovor o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne
(Lisabon 11. apríla 1997, listina o schválení SR – 13. júla 1999)
22. Ďalší dodatkový protokol k Zmluve medzi štátmi, ktoré sú stranami Severoatlantickej zmluvy a inými štátmi zúčastnenými v Partnerstve za mier, vzťahujúcej sa na štatút ich ozbrojených síl
(Brusel 19. decembra 1999, podpis SR 28. 7. 1999)

23. Dodatok Montrealského protokolu o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu (Montreal 17. septembra 1997, RL SR – 3. novembra 1999)
24. Revidovaná Európska sociálna charta (Štrasburg podpis SR 19. novembra 1999)
25. Dodatkový protokol k Európskej sociálnej charte zakladajúceho systém kolektívnych sťažností (Štrasburg podpis SR 19. novembra 1999)
26. Doplnený protokol II a Protokol IV k Dohovoru o zákaze a obmedzení použitia určitých konvenčných zbraní, ktoré môžu byť považované za nadmerne zraňujúce alebo majúce nerozlišujúci účinok (listina SR o súhlase byť viazaný – 30. november 1999, pre SR platný od 30. mája 2000)
27. Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Espoo 9. júna 1991, RL SR – 19. 11. 1999, pre SR platný 17. februára 2000)
28. Druhý protokol k Haagskemu dohovoru na ochranu kultúrnych hodnôt v prípade ozbrojeného konfliktu (Haag 26. marca 1999, podpis SR 22. decembra 1999)
29. Protokol o obmedzovaní emisií prchavých organických zlúčenín alebo ich prenosov cez hranice štátov (Ženeva 18. novembra 1999, listina o prístupe SR uložená 15. decembra 1999)
30. Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o zákaze a o okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce č. 182 (Ženeva 17. júna 1999, RL SR – 20. decembra 1999)
31. Protokol o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov (Göteborg 30. novembra 1999, podpis SR 1. decembra 1999)
32. Doplnujúce dokumenty k Ústave ITU a Dohovoru ITU (Mineapolis 1998, listina o prístupe SR uložená 16. decembra 1999)
33. Zmena článku 43 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa (New York 12. decembra 1995, RL SR – 29. júla 1999)

34. Dohovor o praní špinavých peňazí, vyhledávání, zbavení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti
(Štrasburg 8. novembra 1990, podpis SR 8. septembra 1999)
35. Zmluva o adaptácii Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe
(Istanbul 19. november 1999, podpis SR 19. novembra 1999)*

* Prameň: Medzinárodnoprávny odbor Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

Zastupiteľské úrady Slovenskej republiky

ZÚ	Nadviazanie dipl. stykov	Krajina akreditácie	Zriadenie ZÚ	vedúci ZÚ
Abu Dhabí	1.1.1993	Spojené arabské emiráty	1.1.1993	Dušan Horniak, CDA* 1/1993 – 12/1998 Ladislav Vlašič, veľvyslanec 4. 4. 1998 – 31. 7. 1999
Alžír	1.1.1993	Alžírka demokratická a ľudová republika	1.1.1993	Ivan Spiška, veľvyslanec 20. 4. 1993 – 19. 9. 1994 Tomáš Felix, CDA 9/1994 – 11/1997 Vladimír Kuštek, CDA 11/1997 – 11/1999 Ján Dömök, CDA 11/1999 –
Ankara	1.1.1993	Turecká republika	1.1.1993	Ján Szelepčsenyi, veľvyslanec 4. 3. 1993 – 15. 9. 1994 Vladimír Lomen, CDA 3. 10. 1994 – 15. 1. 1997 Urban Rusnák, CDA 1/1997 – 3/1997 Ján Lišuch, veľvyslanec 28. 3. 1997 –
Atény	1.1.1993	Grécko	1.1.1993	Ján Valko, veľvyslanec 8. 9. 1993 – 31. 5. 1998 Milan Dubček, veľvyslanec 14. 12. 1998 –
Bagdad	1.1.1993	Iracká republika	1.1.1993	Karol Sorby, CDA 1/1993 – 12/1997 Jozef Marhefka, CDA 12/1997 –
Bangkok	1.1.1993	Thajské kráľovstvo	1.1.1993	Jozef Božek, CDA 1/1993 – 11/1993 Jozef Božek, veľvyslanec 16. 6. 1994 – 30. 6. 1998 Oto Straka, CDA 6/1998 –
Belehrad	1.1.1993	Juhoslovanská zväzová republika	1.1.1993	Miroslav Mojžita, CDA 14. 6. 1995 – 4. 3. 1997 veľvyslanec: 5. 3. 1997 –
Berlín	1.1.1993	Nemecká spolková republika	1.1.1993	Klára Novotná, CDA 1. 1. 1993 – 10. 5. 1994 Pavol Hamžik, veľvyslanec 11. 5. 1994 – 28. 8. 1996 Milan Matlák, CDA 29. 8. 1996 – 21. 10. 1998 Ján Foltín, veľvyslanec 22. 10. 1998 –
Bern	1.1.1993	Švajčiarska konfederácia	1.1.1993	Ďabel Kráf, veľvyslanec 22. 3. 1993 – 30. 4. 1998 Ivan Korčok, CDA 1. 5. 1998 – 31. 5. 1998

* CDA – chargé d'affaires

pokračovanie tab.

				Dušan D. Kerný, veľvyslanec 1. 6. 1998 – 20. 11. 1998 Ivan Korčok, CDA 21. 11. 1998 – 31. 1. 1999 Ján Nedorost, CDA 1. 2. 1999 – 12. 4. 1999 Juraj Hraško, veľvyslanec 12. 4. 1999 –
Brazília	1.1.1993	Brazílska federatívna republika	1.1.1993	Branislav Hitka, veľvyslanec 26. 7. 1994 – 31. 5. 1998 Roman Hošťák, CDA 5/1998 – 12/1998 Jozef Adamec, veľvyslanec 19. 1. 1999 –
Brusel	1.1.1993	Belgické kráľovstvo	1.1.1993	Ján Varšo, CDA 1. 1. 1993 – 30. 6. 1994 Július Hauser, veľvyslanec 16. 6. 1994 – 31. 5. 1998 Elena Letková, CDA 1. 6. 1998 – 31. 3. 1999 František Lipka, veľvyslanec 24. 3. 1999 –
Budapešť	1.1.1993	Maďarská republika	1.1.1993	Viliam Roth, CDA 1. 1. 1993 – 5. 5. 1994 Eva Mitrová, veľvyslankyňa 6. 5. 1994 – 30. 4. 1998 Juraj Palacka, CDA 1. 5. 1998 – 1. 7. 1998 Arpád Tarnóczy, veľvyslanec 19. 8. 1998 – 31. 1. 1999 Juraj Palacka, CDA 1. 2. 1999 – 3. 6. 1999 Štefan Markuš, veľvyslanec 14. 6. 1999 –
Buenos Aires	1.1.1993	Argentínska republika	1.1.1993	Rastislav Hindický, CDA 1/1993 – 12/1994 Marián Masarik, veľvyslanec 6. 2. 1995 – 31. 5. 1998 Peter Súlovský, veľvyslanec 9/1998 – 12/1998, neodovzdal PL Ján Jurišta, veľvyslanec 1. 4. 1999 –
Bukurešť	1.1.1993	Rumunsko	1.1.1993	Milan Resutík, veľvyslanec 13. 12. 1990 – 31. 7. 1996 Peter Michalko, CDA 1. 8. 1996 – 31. 7. 1997 Peter Kopecký, veľvyslanec 1. 8. 1997 –
Canberra	1.1.1993	Austrálsky zväz	1.1.1993	Ivan Špilda, CDA 1/1993 – 11/1996 Oľga Šimorová, CDA 11/1996 – 6/1998 Anna Tureničová, CDA 8/1998 –

pokračovanie tab.

Damask	1.1.1993	Sýrska arabská republika	1.1.1993	Ján Durmek, veľvyslanec 27. 4. 1993 – 31. 12. 1993 Jozef Marhefka, CDA 12/1993 – 11/1995 Peter Jendruš, CDA 11/1995 – 11/1998 Ján Kuruc, CDA 11/1998 –
Den Haag	1.1.1993	Holandské kráľovstvo	1.1.1993	Štefan Paulíny, veľvyslanec 1. 1. 1993 – 8. 2. 1996 Peter Vršanský, CDA 6. 2. 1996 – 1. 5. 1997 Lubomír Kopaj, veľvyslanec 1. 5. 1997 –
Dillí	1.1.1993	Indická republika	1.1.1993	Jaroslav Chlebo, CDA 1/1993 – 7/1994 Marián Tomášik, veľvyslanec 22. 7. 1994 – 31. 5. 1998 Ladislav Lysák, veľvyslanec 12. 11. 1998 – 26. 5. 1999
Dublin	1.1.1993	Írsko	1.1.1997	Manuel Korček, CDA 1. 7. 1996 – 29. 7. 1997 Miroslav Jenča, CDA 30. 7. 1997 – 16. 12. 1998 Manuel Korček, CDA 17. 12. 1998 – 24. 2. 1999 Marcel Peško, CDA 24. 2. 1999 –
Hanoj	1.1.1993	Vietnamská socialistická republika	1.1.1993	Ján Gonzor, veľvyslanec 1. 1. 1993 – 4. 9. 1996 Milan Slimák, CDA 8/1996 – 4/1997 Ján Fifik, veľvyslanec 6. 5. 1997 –
Harare	3.3.1993	Zimbabwejská republika	1.1.1993	František Hudák, CDA 1/1993 – 2/1994 Ján Voderadský, veľvyslanec 5. 5. 1994 – 28. 5. 1998 Martin Podstávek, CDA 5/1998 –
Havana	1.1.1993	Kubánska republika	1.1.1993	Peter Súlovský, CDA 1/1993 – 9/1998 Rastislav Hindický, CDA 1/1999 – 3/1999 Ján Gábor, CDA 21. 1. 97 (Washington), 3/99 (Havana)
Helsinki	1.1.1993	Fínska republika	1.1.1993	Olga Bakossová, CDA 1. 1. 1993 – 15. 7. 1993 Lubomír Kopaj, CDA 15. 7. 1993 – 21. 7. 1994 Žigmund Bertók, CDA

pokračovanie tab.

				22. 7. 1994 – 19. 3. 1996 Vladimír Halgaš, CDA 19. 3. 1996 – 27. 3. 1999 Emil Kuchár, veľvyslanec 27. 3. 1999 –
Jakarta	1.1.1993	Indonézska republika	1.1.1993	Róbert Nerpas, CDA 1/1993 – 5/1995 Peter Ambrovič, veľvyslanec 20. 6. 1995 – 30. 6. 1998 Milan Lajčiak, veľvyslanec 24. 12. 1998 –
Káhira	1.1.1993	Egyptská arabská republika	1.1.1993	Ján Bóry, CDA 1/1993 – 10/1993 Ján Bóry, veľvyslanec 21. 3. 1994 – 30. 6. 1998 Žigmund Bertók, CDA 6/1998 –
Kodaň	1.1.1993	Dánske kráľovstvo	1.1.1993	Alojz Némethy, CDA 1/1993 – 3/1996 Igor Slobodník, CDA 3/1996 – 4/1997 Juraj Podhorský, CDA 4/1997 – 6/1997 Ivan Surkoš, CDA 6/1997 –
Kyjev	1.1.1993	Ukrajina	1.1.1993	Róbert Harenčár, veľvyslanec 18. 2. 1993 – 31. 1. 1995 Jozef Migaš, veľvyslanec 7. 2. 1995 – 15. 6. 1996 Olga Miháliková, CDA 14. 6. 1996 – 14. 3. 1999 Vasil Grivna, veľvyslanec 8. 4. 1999 –
Lagos	1.1.1993	Nigérijská federatívna republika	1.1.1993	Vladimír Kuštek, CDA 1/1993 – 10/1993 Anton Hajduk, CDA 10/1993 – 5/1994 Anton Hajduk, veľvyslanec 27. 5. 1994 – 15. 6. 1998 Rastislav Sádecký, CDA 6/1998 – 5/1999 Vasil Hudák, CDA 5/1999 –
Lima	1.1.1993	Peruánska republika	1.1.1993	Pavol Šipka, CDA 1/1993 – 5/1996 Július Grancák, CDA 5/1996 –
Lisabon	1.1.1993	Portugalsko	1.1.1993	Peter Zsoldos, CDA 1. 1. 1993 – 28. 5. 1993 Peter Zsoldos, veľvyslanec 28. 5. 1993 – 30. 3. 1997 Milan Cigáň, CDA 1. 4. 1997 – 19. 6. 1997

pokračovanie tab.

				Pavel Hrmo, veľvyslanec 16. 7. 1997 –
Londýn	1.1.1993	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	1.1.1993	Ján Vilikovský, veľvyslanec 1. 1. 1993 – 15. 7. 1996 Ján Dömök, CDA 15. 7. 1996 – 3. 5. 1997 Igor Slobodník, veľvyslanec 5. 5. 1997 –
Lublana	1.1.1993	Slovinská republika	6.12.1995	Emanuel Rehák, CDA 17. 11. 1995 – 28. 10. 1998 Milan Tokár, veľvyslanec 28. 10. 1998 –
Madrid	1.1.1993	Španielske kráľovstvo	1.1.1993	Milan Trávníček, CDA 1. 1. 1993 – 1. 6. 1993 Milan Trávníček, veľvyslanec 2. 6. 1993 – 31. 3. 1997 Mirek Karas, CDA 1. 4. 1997 – 5. 5. 1997 Stanislav I. Šimončič, veľvyslanec 11. 6. 1997 –
Mexico	1.1.1993	Spojené štáty mexické	1.1.1993	Ján Bratko, CDA 1/1993 – 10/1993 Ján Bratko, veľvyslanec 18. 1. 1994 – 30. 6. 1998 Miroslav Jenča, veľvyslanec 16. 3. 1999 –
Moskva	1.1.1993	Ruská federácia	1.1.1993	Roman Paldan, veľvyslanec 21. 5. 1993 – 31. 3. 1999 Igor Furdík, veľvyslanec 8. 6. 1999 –
Nairobi	15.1.1993	Kenská republika	1.1.1993	Michal Štanceľ, CDA 1/1993 – 6/1994 Ivan Zachar, veľvyslanec 13. 9. 1994 – 15. 7. 1998 Radomír Boháč, veľvyslanec 11. 12. 1998 –
Nikózia	1.1.1993	Cyperská republika	1.1.1993	Jaroslav Roman, CDA 1. 1. 1993 – 6. 10. 1994 Milan Tancár, veľvyslanec 5. 1. 1995 – 15. 7. 1996 Ivan Škorupa, CDA 16. 7. 1995 – 27. 2. 1997 Dušan Rozbora, veľvyslanec 14. 1. 1999 – CDA: 28. 2. 1997 – 13. 1. 1999
Oslo	19.1.1921	Nórske kráľovstvo	1.1.1993	Milan Richter, CDA 1. 1. 1993 – 16. 6. 1995 Roman Bužek, CDA 17. 6. 1995 – 30. 6. 1999 Martin Šuňal, CDA 1. 7. 1999 – 30. 11. 1999 Andrej Sokolík, veľvyslanec 1. 12. 1999 –

pokračovanie tab.

Ottawa	1.1.1993	Kanada	1.1.1993	Anton Hykisch, veľvyslanec 1. 1. 1993 – 1. 8. 1997 Stanislav Opiela, CDA 1. 8. 1997 – 30. 6. 1998 Peter Zeleňák, CDA 1. 7. 1998 – 18. 2. 1999 Stanislav Opiela, CDA 19. 2. 1999 – 27. 4. 1999 Miroslav Mikolášik, veľvyslanec 11. 5. 1999 –
Paríž	1.1.1993	Francúzska republika	1.1.1993	Miloš Hosman, CDA 1. 1. 1993 – 1. 10. 1993 František Lipka, veľvyslanec 1. 10. 1993 – 31. 7. 1997 Vladimír Valach, veľvyslanec 15. 8. 1997 –
Peking	1.1.1993	Čínska ľudová republika	1.1.1993	Milan Lajčiak, CDA 1/1993 – 10/1994 Vladimír Klimo, veľvyslanec 15. 11. 1994 – 25. 5. 1998 Peter Paulen, veľvyslanec 26. 10. 1998 –
Praha	1.1.1993	Česká republika	28.5.1993	Ivan Mjartan, veľvyslanec 9. 3. 1993 – 15. 6. 1998 Jozef Stank, CDA 16. 6. 1998 – 2. 12. 1998 Jozef Stank, veľvyslanec 10. 12. 1998 –
Pretória	1.1.1993	Juhoafrická republika	1.1.1993	František Dlhopolček, veľvyslanec 26. 11. 1991 – 18. 7. 1993 Ladislav Vlašič, veľvyslanec 4. 11. 1993 – 15. 6. 1998 František Hudák, veľvyslanec 4. 12. 1998 –
Rím	1.1.1993	Talianska republika	1.1.1993	Martin Kontra, veľvyslanec 5. 3. 1993 – 4/1995 František Hruška, CDA 3/1995 v 2/1997 Rudolf Zelenay, veľvyslanec 18. 4. 1997 –
Santiago de Chile	1.1.1993	Chilská republika	1.3.1996	Milan Fecko, CDA 1/1996 – 12/1999 Jaroslav Blaško, CDA 12/1999 –
Sofia	1.1.1993	Bulharská republika	1.1.1993	Jozef Dravecký, veľvyslanec 1. 6. 1994 – 30. 6. 1998 Emil Ondruš, CDA 1. 7. 1998 – 26. 1. 1999 Ján Kováč, veľvyslanec 27. 1. 1999 –
Soul	1.1.1993	Kórejská republika	1.1.1993	Štefan Morávek, veľvyslanec 23. 4. 1992 – 18. 5. 1998 Peter Sopko, veľvyslanec 22. 1. 1999 –

pokračovanie tab.

Štokholm	1.1.1993	Švédske kráľovstvo	1.1.1993	Marcel Klimo, CDA 1. 1. 1993 – 31. 8. 1994 Klára Novotná, veľvyslankyňa 1. 9. 1994 – 30. 6. 1998 Ján Kvapil, CDA 1. 7. 1998 – 8. 6. 1999 Teodora Chmelová, veľvyslankyňa 9. 6. 1999 –
Taškent	20.1.1993	Uzbecká republika	1.6.1996	Roman Paldan, veľvyslanec 3/1993 – 9/1995 Jozef Mačišák, CDA 10/1995 – 11/1999 Peter Spišák, CDA 11/1999 –
Teherán	1.1.1993	Íránska islamská republika	1.1.1993	Vladimír Čupka, CDA 1/1993 – 12/1993 Alexander Bajkai 12/93 – 8/95 hosp. – len pover. vedením Pavol Ivan, CDA 8/1995 – 7/1999 Vladimír Lomen, CDA 7/1999 –
Tel Aviv	1.1.1993	Izrael	1.1.1993	Anton Pintér, CDA 1/1993 – 11/1994 František Dlhopolček, veľvyslanec 4. 11. 1994 – 1. 7. 1998 Maroš Šefčovič, veľvyslanec 16. 3. 1999 –
Tokio	1.1.1993	Japonsko	1.1.1993	Ján Dömök, veľvyslanec 19. 4. 1993 – 23. 9. 1994 Miroslav Lajčák, veľvyslanec 16. 12. 1994 – 30. 5. 1998 Mikuláš Sedlák, veľvyslanec 10. 2. 1999 –
Tripolis	1.1.1993	Veľká socialistická ľudová líbyjská arabská džamahírja	1.1.1993	Milan Záhora, CDA 1/1993 – 3/1995 Július Klinčok, CDA 3/1995 – 10/1998 Pavol Hrivík, CDA 2/1999 –
Varšava	1.1.1993	Poľská republika	1.1.1993	Miroslav Janek, CDA 1. 1. 1993 – 7. 10. 1993 Juraj Migaš, CDA 8. 10. 1993 – 18. 1. 1994 Marián Servátka, veľvyslanec 9. 1. 1994 – 30. 6. 1998 Viliam Roth, CDA 1. 7. 1998 – 29. 9. 1998 Ondrej Nemčok, veľvyslanec 30. 9. 1998 –
Vatikán	1.1.1993	Svätá stolica	1.1.1993	Egon Arnold, CDA 1. 1. 1993 – 30. 6. 1994 Anton Neuwirth, veľvyslanec

pokračovanie tab.

				4. 7. 1994 – 31. 3. 1998 Roden Oravec, CDA 4/1998-8/1998 Marián Servátka, veľvyslanec 9. 10. 1998 –
Viedeň	1.1.1993	Rakúska republika	1.1.1993	Peter Kolárik, CDA 1. 1. 1993 – 14. 5. 1993 Rudolf Filkus, veľvyslanec 15. 5. 1993 – 30. 10. 1993 Milan Buček, CDA 1. 11. 1993 – 31. 7. 1994 ZÚ prevzal 1. 11. 1993 Jozef Klimko, veľvyslanec 1. 8. 1994 – 31. 8. 1998 Peter Lizák, CDA 1. 9. 1998 – 10/98 Jozef Šesták, veľvyslanec 10/98 – 11/98 Lubor Bystrický, veľvyslanec 16. 12. 1998 –
Washington	1.1.1993	Spojené štáty americké	1.1.1993	Milan Erban, CDA 1. 1. 1993 – 10/1993 Peter Burian, CDA 10/1993 – 2. 3. 1994 Branislav Lichardus, veľvyslanec 2. 3. 1994 – 15. 9. 1998 Ján Gábor, CDA 15. 9. 1998 – 28. 1. 1999 Milan Ježovica, CDA 28. 1. 1999 – 15. 3. 1999 Martin Bútora, veľvyslanec 15. 3. 1999 –
Záhreb	1.1.1993	Chorvátska republika	1.1.1993	Matúš Kučera, veľvyslanec 28. 12. 1993 – 30. 6. 1998 Ivan Stanislav, veľvyslanec 27. 10. 1998 – 28. 2. 1999 Ján Petrik, veľvyslanec 20. 4. 1999 –

Slovenské inštitúty v zahraničí

Slovenský inštitút	Dátum zriadenia	Krajina	Riaditeľ
Berlín	1.2.1997	Nemecká spolková republika	Igor Laciak 9. 4. 1997 – 28. 2. 1999 Jaroslav Auxt 1. 1. 2000 –
Budapešť	1.1.1993	Maďarská republika	Karol Wlachovský 1. 1. 1993 – 26. 3. 1996 Peter Bajzík 1. 2. 1996 – 31. 12. 1997 Eva Balážová 4. 1. 1998 – 30. 6. 1999 Karol Wlachovský 28. 7. 1999 –
Bukurešť	1.1.1995	Rumunsko	Hildegard Bunčáková 3. 2. 1994 – 10. 10. 1997 Anna Novotná 25. 9. 1997 – 31. 12. 1999
Moskva	31.3.1998	Ruská federácia	Ján Kocián 30. 9. 1998 –
Praha	1.1.1994	Česká republika	Peter Krupár 1. 1. 1994 – 31. 5. 1998 Gabriela Leinerovičová 26. 5. 1998 –
Sofia	20.10.1993	Bulharská republika	Lubomír Golian 1. 1. 1993 – 4. 9. 1995 Tibor Chovan 20. 8. 1995 – 31. 8. 1999
Varšava	13.10.1993	Poľská republika	Ján Budziňák 25. 6. 1995 – 15. 3. 1998 Margita Baligová dlhodobá pracovná cesta Ivona Stankovská 26. 9. 1998 – 30. 6. 1999 Aurélia Pobežalová dlhodobá pracovná cesta Peter Krupár 24. 1. 2000 –
Viedeň	1.7.1994	Rakúska republika	Marianna Oravcová 6. 7. 1994 – 31. 7. 1998 Juraj Žáry 27. 7. 1998 –

Stále misie

Stála misia	Organizácia	Vedúci misie
M Brusel	Európske spoločenstvá	Ján Lišuch, veľvyslanec 4/1994 – 3/1997 Emil Kuchár, veľvyslanec 4/1997 – 3/1999 Jozef Migaš, veľvyslanec 3/1999 –
M Brusel	NATO	Peter Burian, veľvyslanec 3/1999 –
SM New York	OSN	Eduard Kukan, veľvyslanec 4/1990 – 5/1994 Olga Keltošová, veľvyslanec 4/1998 – 10/1998 Peter Tomka, veľvyslanec 3/1999 –
SM Ženeva	OSN	Mária Krasnohorská, veľvyslanec 12/1993 – 9/1998 Milica Suchánková, veľvyslanec 10/1998 – 2/1999 Kálmán Petöcz, veľvyslanec 3/1999 –
SM Viedeň	OBSE	Pavol Hamžík, veľvyslanec 1993 – 1994 Daniela Rozgoňová, veľvyslanec 10/1994 – 12/1997 Juraj Migaš, veľvyslanec 1/1998 – 3/1999 Anton Pinter, veľvyslanec 3/1999 –
SM Viedeň	OSN	Daniela Rozgoňová, veľvyslanec 10/1994 – 9/1998 Lubica Ďurčová, veľvyslanec 9/1998 – 11/1998 Alojz Némethy, veľvyslanec 2/1999 –
SM Štrasburg	Rada Európy	Eva Mitrová, veľvyslanec 1/1993 – 4/1994 Viera Strážická, veľvyslanec 10/1994 – 9/1998 Eva Garajová, veľvyslanec 10/1998 –

Generálne konzuláty

Názov generálneho konzulátu SR	Organizácia	Vedúci misie
Istanbul	Jozef Cibula Ivo Hlaváček Ivan Švejda	1993 – 1994 1994 – 1998 1998 –
Od 1998 do apríla 2000 Ostrava, od apríla 2000 Brno	Anna Jelemenská (poverená) Katarína Smékalová	apríl 2000 – jún 2000 júl 2000 –
Minsk	Izidor Počiatek Michal Lánik (poverený)	1995 – 1999 1999 –
Mnichov	Ján Kopinič Augustín Lang Eugen Šuhajda (poverený) František Zemanovič	1993 – 1996 1996 – 1999 apríl – jún 1999 júl 1999 –
Miláno do 1995/Padova	Rudolf Damašek Jozef Cibula	1994 – 1996 1996 –
Sankt-Peterburg	Peter Juza (poverený) Augustín Čisár	1998 – 1999 jún 1999 –
Taškent od júla 1996 veľvyslanectvo	Jozef Mačišák	1995 – 1996

* Spracoval Martin Pangrác na základe podkladov MZV SR

Edičná poznámka

Podklady pre prílohy (Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 1999, Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 1999, zastupiteľské úrady Slovenskej republiky, slovenské inštitúty v zahraničí, stále misie, generálne konzuláty a zastupiteľské úrady v Slovenskej republike) poskytlo Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky. Hlavným kritériom výberu záznamov v chronológii zahraničnopolitických aktivít SR bol predovšetkým význam konkrétnej udalosti pre zahraničnú politiku Slovenska. Limitujúcim faktorom pri zostavovaní chronológie bola však skutočnosť, že informačné zdroje Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky neobsahujú kompletne dáta o zahraničnopolitických aktivitách všetkých ústavných činiteľov – prezidenta, predsedu a podpredsedov Národnej rady Slovenskej republiky, členov vlády Slovenskej republiky, štátnych tajomníkov ministerstiev a pod.

Vychádzajúc z dostupných materiálov, sa nám, žiaľ, nepodarilo zostaviť zoznam Zastupiteľských úradov v Slovenskej republike obdobne ako zoznam Zastupiteľských úradov Slovenskej republiky v zahraničí.

V texte príloh sa uvádzajú skrátené názvy štátov, medzinárodných organizácií a iných inštitúcií a namiesto plných mien iba iniciálky krstných mien a priezviská vzhľadom na rozsah príloh. Prílohy týkajúce sa zastúpenia SR v zahraničí obsahujú údaje od vzniku Slovenskej republiky do decembra 1999.

Veríme, že v nasledujúcom vydaní *Ročenky k zahraničnej politike Slovenskej republiky* sa nám podarí zostaviť prílohy kompletnejšie a systematickejšie.

Alena Kotvanová

ROČENKA

**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

1999

Vydal Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, Bratislava 2000

Editor Alena Katvanová

Lektor Štefan Šebesta

Redaktori Alena Kotvanová, Tatiana Lauková, Martin Pangrác

Vydanie prvé, strán 144

Tlač Academic Electronic Press, Bratislava 2000

ISBN 80-968224-4-6